

**Academia de Științe a Moldovei
Institutul de Cercetări Juridice și Politice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială**

**PREMISELE CONSTITUIRII CLASEI MEDII
ÎN REPUBLICA MOLDOVA.
STUDIU SOCIOLOGIC**

Autori:

**Ludmila Malcoci, dr.hab în sociologie,
profesor cercetător**

**Victor Mocanu, dr. în sociologie,
conferențiar cercetător**

Chișinău- 2017

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Proiectului instituțional:
15.817.06.13F „Constituirea clasei mijlocii în condițiile
transformării societății și asocierii Republicii Moldova la
Uniunea Europeană” finanțat de Guvernul Republicii Moldova
și este recomandată pentru publicare de Consiliul Științific al
ICJP al AȘM, Procesul Verbal Nr.1 din 26 ianuarie 2017

Recenzenți:

Pavel MOVILEANU, doctor habilitat în economie, profesor universitar

Victor JUC, doctor habilitat în științe politice, profesor cercetător

Victor MORARU, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Copertă:

Nicolae BODEAN

Redactor:

Andrei DUMBRĂVEANU

Procesare computerizată:

Nicolae BODEAN

Mihai POTOROACĂ

Ludmila Malcoci, dr.hab în sociologie, profesor cercetător

Victor Mocanu, dr. în sociologie, conferențiar cercetător

Premizele constituirii clasei medii în Republica Moldova. Studiu sociologic

CUPRINS

CUVÎNT ÎNAINTE	4
Capitolul 1. METODOLOGIA CERCETĂRII PREMISELOR CREĂRII CLASEI MEDII ÎN REPUBLICA MOLDOVA	7
• 1.1. Abordări teoretico-metodologice ale stratificării sociale	7
• 1.2. Criterii de măsurare a clasei medii	15
• 1.3. Metodologia cercetării premisei creării clasei medii în Republica Moldova	18
Capitolul 2. FACTORII DETERMINANȚI AI CRISTALIZĂRII CLASEI MEDII ÎN REPUBLICA MOLDOVA	31
• 2.1. Analiza poziționării sociale a respondenților	31
• 2.2. Factorii poziționări sociale a respondenților	37
Capitolul 3. CARACTERISTICELE RESPONDENȚILOR PE STRATURI SOCIALE	48
• 3.1. Activitatea de muncă	48
• 3.2. Veniturile respondenților	67
• 3.3. Autoidentificarea respondenților cu clasa socială	87
• 3.4. Valorile respondenților	93
• 3.5. Starea de sănătate a respondenților	98
• 3.6. Nutriția respondenților	112
• 3.7. Condițiile de muncă și influența lor asupra respondenților ..	114
• 3.8. Condițiile de trai ale respondenților	116
• 3.9. Petrecerea timpului liber	127
• 3.10. Opțiuni și angajamente politice	136
CONCLUZII	147
SUMMARY	157

CUVÎNT ÎNAINTE

Societatea se află într-un proces neîntrerupt de schimbare și transformare, determinat și condiționat de un set extins de factori, ale căror interconexiune și interdependență, raporturi de primordialitate și complementaritate formează conținutul și caracterul acestui fenomen complex și dinamic. Actualmente schimbările și transformările sînt cauzate și, totodată, accelerate de globalizare și informatizare, transferul de tehnologii și cunoștințe, migrația internă și externă, acești, dar și alți factori avînd efecte transformatoare asupra ocupațiilor, statutelor sociale și structurii societății. Procesele transformatoare condiționează modificarea valorilor, normelor și atitudinilor, determinînd, în același timp, dezrădăcinarea fundamentelor tradiționaliste și constituirea unui fond praxiologic nou, edificat în conformitate și în concordanță cu realitățile și tendințele postmoderniste.

În Republica Moldova, ca și în cadrul altor segmente din arealul ex-socialist, doi factori de asemenea au avut un rol determinant în asigurarea transformărilor sociale-schimbarea sistemului politic și privatizarea proprietății de stat. Edificarea sistemului politic de caracter democratic a modificat însăși esența și conținutul politicilor, iar privatizarea a schimbat repartizarea bogățiilor în întreaga lor plenitudine în cadrul societății, avînd impact asupra structurii sociale și, implicit, condiționînd și extinzînd stratificarea socială. Plus la toate, în Republica Moldova continuă tranziția, ordine care denotă că prima etapă a transformărilor structurale de sistem încă nu este finalizată. A trecut mai mult de un sfert de secol de la proclamarea suveranității și a independenței, însă într-o mare măsură dezvoltarea prin democratizare și modernizare mai puțin s-a realizat, Republica Moldova poziționîndu-se confortabil în subsolul clasamentului statelor europene la acest capitol, avînd repercusiuni nefaste asupra nivelului de trai și calității vieții oamenilor. Efectele implementării Acordului de Asociere, inclusiv a Acordului de Liber Schimb, cu Uniunea Europeană încă nu sînt palpabile și denotă starea de

subdezvoltare a economiei Republicii Moldova, situație demonstrată și de unele solicitări de a reveni la Preferințele Autonome Comerciale, care nu vor face altceva decât să conserveze subdezvoltarea. Îngrădirea din motive politice a accesului titlurilor de mărfuri produse în Republica Moldova pe piața Federației Ruse de asemenea a avut efecte social-economice dezastruoase atât la nivel sectorial, dar și național aprofundînd sărăcia și încurajînd migrația de muncă în interior și în exterior.

În același timp, obiectivul strategic al modernizării prin democratizare și dezvoltare rămîne o prioritate și o direcție principală de politică. Însă democrația, un regim politic democratic are nevoie de suport social. Teza aristotelică privind relația dintre democrație și clasa de mijloc nu și-a pierdut din actualitate, dat fiind că cel mai mult este cointerestat în stabilitate democratică stratul social de mijloc.

Constituirea clasei de mijloc în Republica Moldova se află în faza incipientă, dată fiind extinderea nepermis de mult a tranziției și „neășezării țării”. Clasa de mijloc devine un strat social important într-o societate mai mult sau mai puțin „așezată”, procesul de formare solicitînd prezența mediului politico-juridic, social-economic și cultural-psihologic favorabil de nuanță edificatoare. În acest sens de idei și oportunități, prezentul studiu monografic definește unii factori de caracter teoretico-metodologic și de sorginte empirică meniți să contribuie la elaborarea și fundamentarea unor criterii care să asigure identificarea straturilor sociale din componența clasei medii din Republica Moldova. Reperele teoretico-metodologice de investigație a stratificării sociale trebuie să fie cunoscute și implementate pentru a cunoaște, explica și înțelege procesele în plină desfășurare, chiar și din simplul motiv că prea multe necunoscute avem în ecuația numită „stratificarea socială”, dar cu repercusiuni asupra structurii sociale, sistemului de partide, opțiunilor electorale și aspirațiilor geopolitice.

Constituirea clasei medii în Republica Moldova se dovedește a fi consecință, cu precădere, a proceselor din interior, în condițiile că este inadmisibil de a pune sub semnul întrebării repercusiunile factorului extern. Modernizarea politico-juridică și social-economică a Republicii Moldova va contribui la constituirea clasei medii, fiind atât cauză, cât și efect al procesului de reformă democratică, iar determinarea și definirea premiselor reprezintă o necesitate și o oportunitate cu valențe atât teoretico-metodologice, cât și aplicative.

**Victor Juc, doctor habilitat în științe politice,
profesor cercetător**

Capitolul 1. METODOLOGIA CERCETĂRII PREMISELOR CREĂRII CLASEI MEDII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1.1. Abordări teoretico-metodologice ale stratificării sociale

Există diferite *definiții ale stratificării sociale*. Conform sociologului american P.Sorokin „Stratificarea sociala consta într-o distribuție inegală a drepturilor și privilegiilor, datoriiilor și disponibilităților, a puterii sociale și a influenței între membrii unei societăți”[18]. T. Parsons consideră că stratificare socială “este clasificarea diferențială a elementelor ce compun un sistem social dat și calificarea lor ca superioare / inferioare unele față de altele după valori importante pentru societate”[18]. Conform Dicționarului de Sociologie stratificarea socială înseamnă orice formă de diferențiere socială capabilă să împartă societatea în grupuri situate într-o relație de ordine totală sau parțială [6, p.606]. Stratificarea socială este definită uneori și ca proces, în rezultatul căruia subiecții vieții sociale se poziționează diferit în socium și se pot grupa după anumite criterii. În toate definițiile menționate mai sus, caracteristicile de bază ale stratificării sociale sunt diferențierea, distribuția inegală și inegalitatea.

Sociologii identifică diferite *cauze ale stratificării sociale*. Astfel, una din cauze constă în faptul că oamenii sunt inegali de la natură: posedă diferite particularități fizice, psihice, biologice, dețin diferite capacități. O altă cauză este diviziunea socială a muncii – diferite persoane îndeplinesc diferite munci și fac schimb de produse ale muncii. Unele activități de muncă sunt mai valorizate în societate, iar altele – mai puțin valorizate. Inegalitatea provine și din statutul social diferit al persoanelor, care condiționează un mod diferit de viață. Și în final, orice societate formată își creează mecanismele sale de menținere. În cazul stratificării sociale, mecanismele de organizare a inegalității sunt instituționalizate.

În gândirea sociologică există mai multe teorii care țin de stratificarea socială și clasele sociale. Le vom analiza pe cele mai importante dintre ele, și anume: a) teoria marxistă, b) teoria weberiană, c) teoria funcționalistă, d) teoria elitelor, e) teoria lui Pitirim Sorokin privind mobilitatea socială și j) divizarea claselor sociale conform lui Anthony Giddens.

În lucrările sale „Capital” și „18 Brumar al lui Ludovic Bonaparte”, Karl Marx se referă în special la conceptul de clasă socială. Din perspectiva lui Marx, clasa socială reprezintă un grup de oameni care se află în același raport față de mijloacele de producție. Dacă în societățile feudale, clasele sociale de bază erau proprietarii de pământuri și cei care nemijlocit prelucrau pământul (țăranii și robii), atunci în societățile industriale, clasele de bază sunt capitaliștii și clasa muncitoare. Relațiile dintre cele două clase - cea a capitaliștilor și cea muncitoare - se bazează pe antagonism și pe exploatare. Deși Marx evidențiază două clase de bază în raport cu mijloacele de producție (capitaliștii și clasa muncitoare), el recunoaște că există și alte clase în societate: clasele care au rămas drept moștenire de la orânduirea precedentă (țăranimea, de exemplu), și clasele care se află în proces de tranziție, cum ar fi mica burghezie [11]. El acordă o deosebită atenție procesului de fragmentare a claselor. Astfel, menționează despre conflictele existente în interiorul clasei superioare dintre capitalul financiar și cel industrial, despre divergențele existente dintre mica burghezie și marii proprietari industriali, despre faptul că în mediul clasei muncitoare sunt mulți șomeri, condițiile de viață ale cărora sunt mult mai grele decât ale celor angajați în câmpul muncii. Astfel, conceptul de clasă al lui Marx se bazează pe inegalitatea economică[11].

Teoria lui Weber despre clase se bazează pe teoria lui Marx, dar reprezintă o modificare și o dezvoltare în continuare. Astfel, dacă Marx considera că la baza diferențelor sociale dintre clase este raportul față de mijloacele de producție, Weber ajunge la concluzia

că formarea claselor este influențată de mai mulți factori: inegalitatea socială poate fi influențată atât de raportul față de mijloacele de producție, cât și de anumite elemente economice obiective cum sunt calificarea, profesionalismul et. Muncitorii mai calificați beneficiază de venituri mai mari decât cei mai puțin calificați.

Weber identifică încă două aspecte ale stratificării: statutul și partidul. În viziunea lui Weber, anume statutul este acela care creează spiritul comunității și uniunii dintre membrii grupului. Spre deosebire de clasele economice, care constituie o mulțime de indivizi, grupurile de status au o conștiință politică mai ridicată și se organizează comunitar prin activarea unor mecanisme de închidere socială menite să le protejeze monopolul asupra unor onoruri. Statutul înseamnă onoare socială sau prestigiu social și este determinat de modul de viață. Bunăstarea este asociată cu statutul, dar nu este numai o determinantă a statutului. Astfel, arendașii de obicei au un statut mai înalt decât proprietarii, deoarece, bunăstarea lor este percepută a fi mai puțin conectată cu proprietatea [19]. Totodată, Weber menționează că bunăstarea este determinanta cheie a diferențelor dintre modurile de viață de care depinde statutul. Restricțiile sociale, cum ar fi căsătoriile, locul de reședință provin din diferențele de bunăstare reflectate în prestigiu. Diferențele de statut nu au la bază principiul etnic. În cazul castelor ele sunt percepute ca etnice, dar de fapt ele se bazează mai mult pe ocupație și bunăstare. Demnitatea grupurilor cu statut înalt se manifestă în modul de viață distinctiv, prin tradițiile de asociere și consum. Grupurile cu statut redus, își proiectează speranțele pentru viața următoare. Este comun pentru grupurile cu statut redus să creadă că au o relație specială cu dumnezeul lor[19].

În lumea contemporană, conform opiniei lui Weber, partidele sunt un instrument important al puterii, care influențează asupra stratificării, independent de clasă și statut [11]. Partidul este considerat un grup de oameni care activează în comun deoarece au interese și scopuri comune. Marx lămură existența partidelor și a

statuturilor reieșind din noțiunea de clasă. Weber însă consideră că nici formarea statutului, nici apariția partidelor nu poate fi lămurită din perspectiva abordării de clasă, deși influența claselor este evidentă. În același timp și statutul, și apartenența de partid pot influența considerabil condițiile economice de viață ale unor indivizi sau grupuri, și deci a claselor. Partidele pot chema la emoții ce contravin diferențelor de clasă, de exemplu ele se pot baza pe apartenența religioasă sau pe idei naționaliste[11].

În concluzie putem menționa că Weber, comparativ cu Marx propune o perspectivă de analiză a stratificării mai multidimensională, complexă și flexibilă.

Reprezentanții funcționalismului (K. Davis, W. Moore, T. Parsons, B. Barber) descriu stratificarea socială bazându-se pe ideile lui E. Durkheim, expuse în lucrarea "Despre diviziunea muncii sociale" (1893). Conform acestei teorii, inegalitatea socială are un rol funcțional vital pentru ordinea socială, iar stratificarea socială are consecințe benefice asupra funcționalității societății. Davis și Morre argumentează prin tezele lor, că orice societate are nevoie de anumite activități foarte dificile, care pot fi îndeplinite doar de persoane talentate, cu capacități. Societatea trebuie să motiveze aceste persoane prin salarii, proprietăți, puteri, prestigiu pentru ca ele să preia aceste activități. În acest context inegalitatea socială este un stimul și pentru alte persoane să persevereze pentru a atinge un anumit nivel de bunăstare și un statut social înalt. T. Parsons menționează că criteriile de stratificare în societatea contemporană se deosebesc de cele din societatea tradițională. Statutul obținut este mai important decât statutul moștenit, din considerentul că el se aliniază la nevoile societății. Anume statutul obținut contribuie la aceia ca anumite persoane sau grupuri să dețină un nivel de bunăstare mai înalt sau un prestigiu mai înalt.

V.Pareto (1848-1923) și G.Mosca (1858-1941) sunt considerați *autorii teoriei elitelor*. Conform lui Pareto, în orice societate există un strat de sus, privilegiat, considerat elită, și un

strat de jos – neprivilegiat, considerat non-elită. Elita este alcătuită din persoane considerate lideri în anumite domenii. Stratul elitelor de asemenea se divizează în două substraturi: elita de la guvernare și elita care nu este la guvernare. Elita de la guvernare este compusă din persoane care ocupă funcții de vârf în guvern. Celălalt substrat al elitei nu este inclus în guvernare. Elita nu este un grup închis. Între straturile de jos și cel de sus ale societății există mobilitate ascendentă și descendentă. Astfel, persoanele din stratul de elită care nu fac față situației din cauza lipsei de capacități pot decădea în straturile de jos. Iar persoanele capabile din straturile de jos pot ascende în stratul de elită. Orice elită poate supraviețui doar dacă se înnoiește în permanență. Și în acest caz putem observa cum stratificarea socială este condiție și efect al mobilității sociale.

Mosca susține ideea lui Pareto privind stratul de sus și stratul de jos. El menționează că în orice societate există o minoritate care conduce și o majoritate care este condusă. Minoritatea se distinge prin capacități deosebite și printr-un nivel ridicat de influență asupra societății. *Mosca introduce de asemenea noțiunea de strat social de sub-elită. Aceasta este prima mențiune a clasei mijlocii. Sub-elita este alcătuită din funcționari publici, manageri, oameni de știință.*

P. Sorokin a contribuit la dezvoltarea conceptului de stratificare socială prin dezvoltarea noțiunii de *spațiu social*. Conform opiniei lui situația individului și modalitatea lui de deplasare în spațiul social este determinată de atitudinea lui față de alți oameni. Sorokin evidențiază următoarele etape în identificarea de către individ a locului său în spațiul social: a) atribuirea sa unui grup, b) corelația grupurilor în socium, c) corelația dintre diferite părți componente ale sociumului dat. Sorokin considera că atribuirea individului unui loc în spațiul social depinde de mai mulți factori, sau parametri, cum ar fi statutul lui familial, naționalitatea, profesia și apartenența la un anumit partid. Toți parametrii luați împreună determină coordonatele individului în spațiul social. Parametrii mediului social pot fi determinați pe verticală sau pe

orizontală. Astfel, pe verticală, indivizii ce aparțin aceleiași clase se pot deosebi în funcție de nivelul venitului, educației, caracterul muncii. Pe orizontală, inegalitatea socială este alimentată de factori teritoriali, geografici, climă etc.

Sorokin identifică trei forme de stratificare: 1) stratificarea economică (diferențe de proprietate, venit și modul de viață, distribuirea dintre bogați și săraci), 2) stratificarea politică (diferențe de nivel de prestigiu, ranguri, poziții, distribuirea dintre cei care guvernează și cei care sunt guvernați etc.), 3) stratificarea profesională (diferențe în nivel de educație, funcții, prestigii profesiei, distribuirea în conducători și subalterni). El menționează că stratificarea este un proces care nu se finisează niciodată.

Astfel, putem menționa că Sorokin a fost unul dintre primii care au introdus în circuitul științific abordarea multidimensională a stratificării și mobilitatea socială în calitate de cauză și efect ale stratificării sociale.

A. Ghiddens [11] consideră că sistemele bazate pe diferențele de clasă se deosebesc de alte sisteme de stratificare și se caracterizează prin următoarele particularități:

1. Clasele nu depind de anumite orientări legislative sau religioase prestabilite. Apartenența de clasă nu are legătură cu statutul moștenit la naștere. Sistemele de clasă sunt mult mai mobile comparativ cu alte sisteme de stratificare, granițele dintre clase nu sunt niciodată bine delimitate. Delimitări formale privind căsătoria oamenilor din diferite clase nu există.
2. Individul poate aspira și face parte dintr-o anumită clasă, măcar parțial, datorită capacităților sale și statutului obținut. Apartenența la clasă nu poate fi dată în totalitate prin moștenire.
3. Clasele sunt delimitate în baza diferențelor dintre situația economică a grupurilor de oameni, inegalității în raport cu proprietatea asupra resurselor materiale și controlul asupra lor.

4. În cazul claselor, inegalitatea se bazează pe diferențele dintre condițiile de muncă și salariu, care depind la rândul lor de situația economică a țării în general.

A.Ghiddens definește clasa ca un grup la scară largă a persoanelor cu resurse materiale similare. Cele din urmă, la rândul lor, determină stilul de viață al persoanelor. Diferențele de clasă depind, în primul rând, de ocupația oamenilor și bunăstarea lor. El identifică următoarele clase de bază caracteristice societății contemporane: clasa superioară (cei bogați, antreprenorii, industriașii, precum și stratul superior al managerilor, care deține sau controlează direct mijloacele de producție), clasa de mijloc (care include în cea mai mare parte "gulere albe" și specialiști) și clasa muncitoare ("gulere albastre", sau persoane angajate în munca manuală). Ghiddens menționează că în unele țări industrializate, precum Franța și Japonia, un rol important îi este atribuit celei de-a patra clasă - țăranii, oamenii angajați în producția agricolă tradițională. În lumea a treia țăranii continuă să constituie cea mai numeroasă clasă.

Unii sociologi afirmă că în societatea contemporană *clasele și-au pierdut importanța*. Dacă în trecut diferența și inegalitatea dintre clase era foarte mare, în prezent, statele încearcă să compenseze această inegalitate prin diferite subsidii sociale. Totodată, în condițiile în care educația este accesibilă tuturor, fiecare individ capabil poate să ajungă în pozițiile ierarhice superioare și să obțină un statut social înalt. Ghiddens menționează că deși diferențele dintre clase sunt mai puțin vizibile în lumea contemporană, ele continuă să existe și să aibă un impact destul de mare asupra sociumului. Astfel, cercetările denotă că chiar unele diferențe fizice corelează cu apartenența de clasă. Persoanele din clasa muncitoare se nasc cu o greutate mai mică, nivelul mortalității infantile în mediul clase muncitoare este mai mare, ei cresc și se dezvoltă fizic mai greu, sunt supuși mai frecvent bolilor și mor într-o vârstă mai tânără decât reprezentanții clasei superioare. Bolile cardio-vasculare, diabetul, cancerul, bronșita sunt mai răspândite în mediul claselor de jos, decât în mediul claselor de sus[11].

Una din problemele discutate de sociologii contemporani, care trebuie luată în calcul în timpul cercetării fenomenului stratificării este *inconsistența (noncongruența) statutului*. Inconsistența statutului înseamnă existența unor discrepante între poziția socială a unei persoane într-un domeniu și poziția ei socială mult mai joasă în alt domeniu. Inconsistența statutului, conform opiniei cercetătorilor, este generată de anumite goluri în venitul, ocupația, nivelul de educație sau originea persoanei [8, p.287]. Cauzele de bază ale inconsistenței statutului sunt mobilitatea socială, îndepărtarea de grupul social primar – familia, migrația, crizele social-economice, progresul tehnologic etc. Astfel, de exemplu, recesiunea economică din ultimii ani a condus la aceia că mulți copii din clasa medie au decăzut în statutul lor socio-economic: sau nu au putut să-și continue studiile să obțină o ocupație conform statutului lor; sau au obținut studii, dar nu s-au putut aranja la lucru conform studiilor și se află în șomaj. Ultimul fenomen a căpătat denumirea de proletariat intelectual. Un alt exemplu de inconsistență a statutului ar fi pedagogii care au un nivel de educație înalt și un statut social înalt, dar au venituri care nu corespund statutului lor.

Conceptul de inconsistență a statutului este analizat de către cercetători în paralel cu conceptul de cristalizare a statutului, ultimul fiind propus de Gerhard E. Lenski (1954) [8, 287]. Cristalizarea statutului se referă la gradul de corespundere a statutului persoanei pe diferiți parametri, indiferent de faptul dacă statutul persoanei este înalt sau jos. În prezent o mare parte din populația țărilor occidentale se identifică cu un statut de cristalizare redus. O clasă social puternică poate exista doar dacă majoritatea persoanelor au un statut de cristalizare puternic.

În rezultatul analizei noțiunilor de stratificare, clasă și a teoriilor privind stratificarea, putem conchide că la baza stratificării sociale stă inegalitatea, care poate fi determinată de mai mulți factori: sociali, politici, economici, profesionali. Stratificarea socială este multiaspectuală și include atât clasele, cât și statutul și apartenența la partid. Poziționarea unui individ în socium este mai

curând dobândită decât moștenită, fiind determinată de nivelul de educație, statutul socio-profesional și nivelul de bunăstare.

1.2. Criterii de măsurare a clasei medii

Conform cercetărilor în domeniu, *clasa medie este considerată o clasă care ocupă o poziție de mijloc între clasa de jos (clasa celor săraci) și clasa de sus (clasa celor bogați); un grup socio-economic eterogen, mobil, alcătuit din persoane cu nivel de educație înalt din sfera businessului, liber profesioniști, lucrători înalt calificați, fermieri înstăriți etc*[7]; *venitul acestei clase este mai mare decât a celor din clasa de jos, dar este mai mic decât a celor din clasa de sus*[4].

Analiza literaturii de specialitate și a cercetărilor anterioare în domeniul structurii de clasă denotă că nu există criterii bine definite de măsurare a clasei medii. Diferiți sociologi măsoară în mod diferit clasele, inclusiv clasa medie, fapt ce face practic imposibilă analiza comparativă a datelor.

Un exemplu în acest sens sunt cercetările efectuate în ultimii ani în SUA și Rusia. Astfel, conform unei analize a cercetărilor clasei medii în SUA[16], sunt determinate trei abordări ale clasei medii. Conform primei abordări, clasa medie este determinată în baza nivelului anual al venitului pe gospodărie casnică. Diferiți cercetători utilizează diferit nivel anual al venitului specific pentru clasa medie. Astfel, Brian D'Agostino (2012) identifică drept clasă medie gospodăriile a căror venit este între \$20,000 și \$200,000. Elwell (2014) include veniturile clasei medii pe o scară de la \$19,000 până la \$91,000, iar Gary Burtless – pe o scară de la \$24,000 la \$96,000 (2000)[16, p.3]. Autorul menționează că aceste cifre sunt foarte stranie în condițiile în care linia oficială a sărăciei pentru o familie din patru persoane era de \$21, 200 în 2010. Astfel, multe familii incluse în clasa medie de acești cercetători au fost considerate drept sărace de către Guvernul SUA.

Cea de a doua abordare a clasei medii se bazează pe analiza veniturilor obținute de cele trei quintile de mijloc în rezultatul

cercetării gospodăriilor casnice, quintila de jos fiind considerată clasa de jos, iar quintila de sus- clasa de sus. Laureatul Premiului Nobel, economistul Robert Solow utilizează această abordare (Estache și Leipziger 2009) și definește clasa medie ca fiind 60% din cei care sunt angajați în câmpul muncii și au salarii[16, p.3]. Problema acestei abordări constă în faptul că ea ne permite să calculăm mărimea veniturilor obținute de către clasa medie și nicidecum mărimea clasei medii. Cele trei quintile în permanență vor fi egale cu 60%.

Cea de a treia abordare se referă la luarea în considerație doar a nivelului de educație. Robert Putnam (2015), în cartea sa „Our Kids, ” definește clasele în funcție de nivelul cel mai înalt de educație obținut de membrii gospodăriei casnice. Deși cartea lui Putnam se referă la bogați și săraci și ignoră clasa medie și copiii din clasa medie, ea include definiția clasei mijlocii. Conform lui Putnam, gospodăriile din clasa de sus sunt acelea unde măcar un părinte are studii superioare, iar gospodăriile din clasa de jos sunt acelea, unde nici un părinte nu are terminată altă școală decât școala medie. Așadar clasa medie o constituie gospodăriile, unde părinții au un nivel de educație mai mare decât școala medie, dar nu au finisat studii superioare[16, p.5]. În condițiile în care venitul nu este luat în considerație, conform teoriei lui Putnam, multe gospodării cu nivel de educație înalt, dar care au un venit redus, vor nimeri în clasa medie. Sau viceversa, familiile cu un nivel înalt de bunăstare, dar care nu au studii superioare, nu vor fi incluse în clasa medie.

Cercetările clasei medii în Rusia, de asemenea, au la bază diferite criterii de măsurare. Astfel, conform cercetării efectuate de A. Sobolev [24], sunt evidențiate trei tipuri de cercetări a clasei medii. În cazul primului tip de cercetări, clasa medie este măsurată în funcție de autodeterminarea respondenților, în particular abilitatea de adaptare a indivizilor la transformările sociale. Abilitatea de adaptare a indivizilor este măsurată în baza întrebării ce ține de autoevaluarea capacității de cumpărare a respondenților (veniturile nu-mi ajung nici pentru strictul necesar, veniturile îmi ajung doar pentru strictul necesar, veniturile îmi ajung pentru

strictul necesar și pentru procurarea obiectelor de lungă durată, veniturile îmi ajung inclusiv pentru procurarea unor obiecte mai scumpe (mașină etc.), pot să-mi permit să procur tot ce doresc). Conform acestor cercetări, clasa medie (populația care are venituri pentru strictul necesar și cei care pot să-și procure obiecte mai scumpe) constituie în jur de 20% [24, p.2]. Cercetarea efectuată de către centrul Levada în 2010, a scos în evidență faptul că mai bine de jumătate din populație are un venit care le este suficient pentru mâncare și haine. În anul 2001, această cifră era de doar 27%. Faptul în cauză denotă, în viziunea autorului o sporire a bunăstării populației, și deci – o creștere a clasei medii în Rusia [24, p.3].

Al doilea tip de cercetări se bazează pe măsurarea clasei medii în baza unor indicatori integrați. Autorul aduce drept exemplu cercetarea efectuată de către Institutul de Sociologie al Academiei de Științe a Rusiei în anul 2006. Parametrii de măsurare a clasei medii au fost: nivelul venitului, bunăstarea, educația, autoidentificarea. În rezultatul cercetării s-a constatat că clasa medie constituie de la 20- la 22% din populația economic activă [24, p.5].

Cel de al treilea tip de cercetări se referă la studiile care au la bază abordarea pragmatică a economiei de piață. Un exemplu în acest context este cercetarea efectuată de revista Expert și compania Comcom[24, pp.9-11]. Autorii cercetării evidențiază următoarele criterii ale clasei medii: 1. Obiceiurile și tradițiile țării, 2. Modul de viață, 3. Valorile spirituale, 4. Educația, 5. Libertatea: personală și de consum, 6. Proprietatea asupra mijloacelor de producție, 7. Mărimea și structura cheltuielilor, 8. Veniturile/salariul. În rezultatul cercetării s-a ajuns la concluzia că clasa de jos constituie circa 90% din populație, clasa de sus – circa 1% din populație, iar clasa medie – în jur de câteva procente. Cercetarea a scos în evidență faptul că clasa medie aproape că nu există sau este abia la început de cale în Rusia.

Așadar, în rezultatul analizei cercetărilor clasei medii în SUA și în Rusia, putem conchide că există câteva modalități de abordare în

determinarea clasei medii. Astfel, unii autori propun determinarea clasei medii în baza criteriilor de venituri. Conform opiniilor acestor autori, clasa medie se caracterizează prin accesul la bunurile de consum și posibilitatea de a-și satisface toate nevoile. Alți sociologi consideră că un criteriu important pentru identificarea clasei medii este nivelul de educație. Un nivel de educație înalt oferă posibilități mai bune de angajare în câmpul muncii și venituri mai bune. Al treilea grup de sociologi includ în calitate de criteriu de măsurare - autoidentificarea persoanelor cu clasa medie, sau faptul în ce măsură persoana dată simte că face parte din clasa medie. În acest caz se pune accentul mai mult pe aspectele psihologice și politice ale determinării clasei medii. Al patrulea grup de sociologi sunt de părerea că este necesară o abordare complexă în cazul măsurării clasei medii, care ar include mai mulți parametri, inclusiv: statutul socio-profesional, nivelul de bunăstare, autoidentificarea. *În viziunea acestor sociologi, apartenenții grupului social clasa medie sunt profesioniști de calificare înaltă, manageri de diviziuni/subdiviziuni, au venituri înalte care satisfac nevoile lor economice, sociale, culturale, dispun de proprietăți imobile și mobile și se autoidentifică cu clasa medie.* Ultima modalitate de abordare a clasei medii este utilizată și în cercetările europene privind structura de clasă[12]. Reieșind din necesitatea asigurării comparabilității rezultatelor cercetărilor sociologice în domeniul structurii sociale, și în particular a identificării clasei medii, considerăm importantă și oportună abordarea complexă a clasei medii și utilizarea indicatorilor standard folosiți în cercetarea socială europeană.

1.3. Metodologia cercetării premiselor creării clasei medii în Republica Moldova

Importanța și actualitatea cercetării. Centrul de Sociologie și Psihologie Socială a Institutului de Cercetări Juridice și Politice al AȘM a Moldovei are drept temă de plan pentru perioada 2015-2018- studierea constituirii clasei mijlocii în condițiile transformării

societății și asocierii Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Actualitatea și importanța acestei cercetări este incontestabilă în condițiile transformărilor social-economice și politice care au loc în Republica Moldova odată cu asocierea țării la Uniunea Europeană. Cercetările efectuate în ultimii 20 ani denotă schimbări esențiale în structura de clasă a populației Republicii Moldova. Astfel, odată cu tranziția la economia de piață s-au format grupuri sociale noi, care se deosebesc prin mărimea veniturilor, proprietăți, studii, putere politică și economică, statut social. Apariția grupurilor sociale noi necesită studii aprofundate și complexe în vederea identificării factorilor determinanți ai acestora, mărimii lor, caracteristicilor esențiale, sistemului de valori, stării economice, sociale și politice.

Studierea premiselor creării clasei medii în Republica Moldova este importantă și din perspectiva faptului că o clasă medie puternică este un indicator important al nivelului de bunăstare socio-economică a țării, precum și al durabilității reformelor efectuate. În conformitate cu teoriile sociologice existente, cu cât clasa medie este mai numeroasă, cu atât gradul de bunăstare al țării date este mai mare și vice versa. În rezultatul determinării factorilor constituirii clasei mijlocii în Moldova vor fi elaborate recomandări privind schimbările socio-economice și politice necesare la nivel de țară pentru favorizarea dezvoltării în continuare a clasei medii.

Actualitatea cercetării rezidă de asemenea și din necesitatea de a elabora și pilota o metodologie de cercetare a stratificării sociale, inclusiv a clasei medii, în Republica Moldova. Metodologia în cauză va fi aplicată și pentru cercetările ulterioare ale structurii sociale și va permite studiarea în dinamică a constituirii clasei medii din țară.

Scopul și obiectivele cercetării. Scopul de bază al cercetării constă în studiarea stratificării sociale în Republica Moldova în condițiile transformării societății și identificarea premiselor formării clasei mijlocii.

Obiectivele de bază ale cercetării constau în următoarele:

- Determinarea stratificării sociale în Republica Moldova

- Identificarea premiselor și a factorilor sociali care determină formarea și dezvoltarea clasei medii în Republica Moldova
- Cercetarea caracteristicilor specifice diferitor straturi sociale din Republica Moldova, inclusiv valorile, studiile, statutul socio-ocupational, statul economic (veniturile, proprietățile, nivelul de consum), starea de sănătate, modul de petrecere a timpului liber, opțiunile politice, atitudinile față de diferite probleme socio-economice din țară.
- Elaborarea recomandărilor practice în vederea creării condițiilor favorabile (la nivel de politici și practici) pentru mărirea ponderii clasei mijlocii în Republica Moldova

Criterii de cercetare a stratificării sociale. Criteriile aplicate de noi în cercetarea premiselor creării clasei mijlocii, s-au bazat pe abordările teoretico-metodologice ale stratificării sociale descrise în primul paragraf, precum și pe metodologia Cercetării Sociale Europene. Astfel, la baza stratificării sociale au stat 4 indicatori de bază:

1. Statutul socio-profesional
2. Nivelul educației
3. Nivelul de bunăstare
4. Autoidentificarea cu clasa socială

Statutul socio-profesional al respondentului. Statutul socio-profesional al respondenților a fost determinat în baza următorilor indicatori:

- Activitatea economică (angajat/neangajat),
- Ocupația (conform clasicatorului ISCO-88),
- Domeniul economiei naționale în care activează (sfera, sectorul de activitate),
- Relațiile de muncă (salariat/patron/lucrător pe cont propriu),
- Condițiile de angajare.

O problemă discutată între sociologii europeni este dacă poziția socială poate fi determinată doar în baza analizei situației

persoanelor chestionate sau este necesară cercetarea ambilor parteneri (soț/soție). Este de menționat că majoritatea sociologilor consideră că poziția socială trebuie măsurată în baza familiei nucleare, din considerentul că familia dispune de resurse materiale, sociale, culturale comune și acest capital este transmis altor generații doar în baza familiei [12]. Reieșind din cele expuse, cercetarea stratificării sociale în Moldova a inclus și determinarea statutului socio-profesional al partenerului de viață a respondentului.

În cazul cercetării statutului socio-profesional, am considerat oportună și determinarea locului unde își desfășoară activitatea economică respondentul - în Moldova sau peste hotare. În țările cu nivel economic redus și unde nivelul de migrație este foarte înalt, presupunem că o bună parte din lucrătorii cu nivel înalt de studii și calificați se află la muncă permanentă sau temporară peste hotare. Nivelul înalt de educație și calificare, precum și venitul obținut peste hotare pot contribui la poziționarea acestor persoane în straturile sociale de sus.

Un indicator important pentru determinarea statutului socio-profesional al respondenților este numărul de ore lucrat săptămânal. În condițiile nivelului redus de salarizare în Republica Moldova, persoanele cu nivel înalt de educație și înalt calificate de obicei sunt angajate la mai multe locuri de muncă. Angajarea la mai multe locuri de muncă este și o strategie de depășire a sărăciei în țările în curs de dezvoltare. În acest context presupunem că acesta poate fi un factor al poziționării respondenților în diferite straturi sociale.

Autoritatea respondenților la locul de muncă a fost determinată în baza identificării implicării lor în supravegherea altor lucrători.

Responsabilitatea respondenților la locul de muncă a fost determinată în baza autoaprecierii de către aceștia a gradului de îndeplinire a sarcinilor zilnice, a nivelului de utilizare a capacităților lor în îndeplinirea sarcinilor, precum și a investițiilor personale în menținerea nivelului de performanță.

Nivelul de educație. Nivelul de educație este considerat de către sociologi un criteriu important pentru identificarea poziției indivizilor în structura de clasă. În conformitate cu Cercetarea Socială Europeană, persoanele incluse în clasa medie se caracterizează printr-un nivel de educație înalt. Anume studiile sunt factorul care contribuie esențial la obținerea unei calificări înalte, a unui venit înalt și deci - la poziționarea persoanei în clasa de mijloc. Pentru identificarea nivelului de studii a respondenților am considerat oportună utilizarea indicatorilor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova. Astfel, studiile au fost identificate în baza următoarelor variabile:

- Postuniversitare
- Superioare-masterat
- Superioare –licență
- Medii de specialitate
- Secundar profesionale
- Liceale/medii generale
- Gimnaziale
- Primare
- Fără studii

Bunăstarea materială a persoanei. Bunăstarea materială a persoanei a fost identificată în baza veniturilor și proprietăților. Veniturile respondenților au fost măsurate în baza unor indicatori direcți și indirecti. Astfel, în cazul indicatorilor direcți, respondenții au fost întrebați despre venitul mediu lunar al gospodăriei lui (după deducerea taxelor și impozitelor). În venit au fost incluse toate salariile, pensiile, indemnizațiile, bursele, sursele financiare primite de la rudele de peste hotare precum și sursele financiare parvenite din vânzarea produselor din gospodăria casnică. Venitul mediu pe cap de membru de familie a fost calculat de către operator în baza împărțirii venitului mediu lunar la numărul de persoane care locuiesc în aceeași gospodărie casnică.

În calitate de indicatori indirecti au servit: a) gradul de corespundere a venitului mediu lunar nevoilor familiei

respondentului; b) posibilitatea respondentului de a întreține copii la studii peste hotare sau de a petrece cel puțin o vacanță în an peste hotarele țării. În acest context am presupus că persoanele poziționate în straturile de sus dispun de un venit mediu lunar care le permite să acopere toate cheltuielile de care au nevoie și au surse financiare suficiente pentru a întreține copiii la studii peste hotare și a-și petrece vacanțele peste hotarele țării.

Proprietățile deținute au fost măsurate în baza raportării acestora de către respondenți. Mărimea proprietăților a fost identificată în baza întrebării - câți bani i-ar rămâne respondentului dacă ar vinde toate proprietățile și ar da toate datoriile? Totodată, respondenții au fost întrebați și despre rezervele financiare de care ei dispun (economii, stocuri, hârtii de valoare etc.). Întrebarea a fost formulată aidoma celei referitoare la proprietăți - dacă am aduna toate economiile și am da toate datoriile cați bani v-ar rămâne?

O caracteristică importantă a prestigiului social și a stratificării este amplasarea caselor/apartamentelor, starea casei, conectarea la servicii de calitate, și dotarea casei cu echipament și mobilier modern. În acest context, chestionarul a inclus câteva întrebări care țin de aspectele indicate.

În conformitate cu literatura de specialitate, precum și cu cercetările efectuate anterior în domeniu, deținerea unui automobil, de asemenea, este o dovadă a bunăstării sociale și poate determina poziționarea persoanelor în structura socială. În acest context, cercetarea a inclus și aspectele ce țin de numărul de automobile deținute, vârsta și starea lor. Vârsta și starea automobilelor poate fi un indicator indirect de măsurare a bunăstării gospodăriei. Gospodăriile care posedă automobile mai noi se consideră că dispun de posibilități financiare mai bune, și deci ar putea face parte din clasa medie.

Presupunem că o parte din veniturile gospodăriilor casnice provin din remitențe. Cercetarea a inclus o întrebare privind mărimea veniturilor lunare provenite din remitențe și o întrebare privind utilizarea veniturilor provenite din remitențe. Ipoteza

noastră este că în cazul familiilor din clasa medie sau din clasele de sus, veniturile din remitențe sunt destul de mari și aceștia le folosesc la procurarea bunurilor de folosință durabilă, dezvoltarea unor afaceri proprii, achitarea studiilor, vacanțe sau le economisesc.

Instrumentul de cercetare a inclus și autoaprecierea de către respondent a stării financiare a familiei lui comparativ cu acum un an, precum și prognozarea stării financiare a familiei peste un an.

Autoidentificarea cu clasa socială. Pentru a determina poziția respondenților în structura socială, aceștia au fost rugați să se poziționeze pe una din treptele scării sociale (scara socială este alcătuită din 10 trepte, unde 1 – clasa de jos și 10- clasa de sus).

Identificarea factorilor care influențează poziționarea respondenților în clasa medie. Cercetarea Socială Europeană sugerează că individul este plasat în clasa medie datorită următorilor factori: nivelul de educație, poziționării sociale înalte a părinților săi (statutul socio-ocupational, veniturile, nivelul de educație), poziționării sociale înalte a partenerului de viață, caracteristicilor personale (ambiiție, responsabilitate, perfecționare continuă), intensității muncii sale. Toți acești indicatori au fost incluși în cercetare. Reieșind din considerentul că acești indicatori sunt utilizați de asemenea în cercetarea stratificării sociale în alte țări, credem că faptul dat ar reprezenta o oportunitate pentru efectuarea analizei comparate a rezultatelor cercetării.

Activismul politic și opțiunile politice ale respondenților, inclusiv ale celor din clasa medie. Activismul politic al respondenților și opțiunile lor politice au fost măsurate în baza determinării următoarelor aspecte: interesului respondenților față de politică, afilierei viziunilor lor politice cu anumite partide, manifestării dorinței lor de a participa la alegeri, partidul pentru care ar vota în caz de alegeri, partidul cu care au votat la alegerile precedente. Totodată, respondenții au fost întrebați dacă au participat vreodată la vreo acțiune de protest și dacă sunt gata să participe acum la acestea? În baza răspunsurilor oferite am determinat gradul de activism politic al respondenților poziționați în

diferite straturi sociale. Un interes deosebit îl are faptul dacă respondenții manifestă interes pentru a intra/fi în politica moldovenească. În condițiile unui stat politizat, în care economicul este întretesut cu politicul, presupunem că o bună parte din respondenții poziționați în clasa de mijloc au intenția de a face politică cu scopul de a-și menține afacerea proprie sau de a obține careva beneficii.

Valorile personale ale respondenților, inclusiv ale celor din clasa medie. Este bine cunoscut că sistemul valoric al respondenților determină în mare parte nivelul lor de studii, ocupațiile, petrecerea timpului liber, statutul familial etc. În mare parte anume valorile determină și poziționarea socială a respondenților. Valorile sunt de asemenea motorul de bază care determină orientările, atitudinile și comportamentul respondenților. Din aceste considerente am considerat oportună studierea gradului de importanță a diferitor valori pentru respondenți în funcție de poziționarea lor pe scara socială. Astfel, a fost cercetată atitudinea respondenților față de următoarele valori: sănătate, viață de familie, bunăstare materială, studii, dragoste, spirit întreprinzător, muncă, prietenie, independență, responsabilitate, solidaritate, bunătate, prestigiu social, dreptate, credință religioasă, patriotism, pace etc. De rând cu determinarea valorilor respondenților, am considerat necesară pentru comparație, studierea opiniei populației despre ce înseamnă o societate echitabilă, scopurile urmărite de respondent în cazul infiltrării în politică.

Starea sănătății respondenților. Întrebările care țin de determinarea stării sănătății respondenților corespund categoriilor aplicate în Cercetarea Socială Europeană, pentru standardizare și comparabilitate. Astfel, starea sănătății a fost determinată în baza autoaprecierii date de către respondenți a stării emoționale și fizice (frecvența stărilor de presiune, descurajare, durerilor fizice mari, simțului de singurătate, cazurilor de neîndeplinire a sarcinilor la locul de muncă din cauza sănătății șubrede etc.), a adresărilor la medic, a

spitalizării. Respondenții au fost întrebați despre maladiile cronice de care au suferit în ultimul an, precum și despre condițiile de dizabilitate.

Starea sănătății depinde de mai mulți factori, cum ar fi alimentația, fumatul, condițiile precare de muncă. Cercetarea a inclus întrebări în vederea determinării frecvenței consumului de produse sănătoase și nesănătoase, precum și a condițiilor nocive de muncă (gălăgie, praf, presiune de timp, atmosferă proastă în colectiv, lucru peste program, muncă fizică grea etc.).

Petrecerea timpului liber de către respondenți. Chestionarul a inclus câteva întrebări privind frecvența diferitor activități întreprinse de către respondenți în timpul liber, precum ar fi cititul, muzica, internetul, comunicarea pe rețele sociale, jocuri la computer, plimbări, sport, vizite cu rude, prieteni, activități artistice, lucrări de mână (croșetări, broderii, reparații casnice), cinema, teatru, filme; participarea la diferite cluburi pe interese; vizionarea emisiunilor televizate.

Unele ipoteze privind stratificarea socială în Moldova. În rezultatul analizei literaturii la temă, și în special a cercetărilor savanților ruși, bulgari, români, noi am considerat ipotetic că în Republica Moldova populația se divizează în câteva straturi neuniforme, care diferă după ocupație, nivel de educație, bunăstare și modul de viață. Clasa medie este abia în curs de formare, face parte din straturile sociale de sus și se caracterizează prin următoarele: statut socio-profesional înalt, nivel de educație înalt, bunăstare materială înaltă care le permite să-și acopere toate nevoile materiale, culturale, spirituale. Societatea în tranziție presupune instabilitate și mobilitate socială mare. În aceste condiții, inconsistența statutului social este o caracteristică specifică pentru respondenții din diferite straturi sociale, inclusiv pentru cele de sus.

Eșantionul cercetării. Populația generală a cercetării sunt persoanele cu vârsta cuprinsă între 18 și 65 de ani. Eșantionul cercetării l-au constituit 1179 de persoane selectate non-aleatoriu (proporțional pe cote) pe întreg teritoriul Republicii Moldova. După

caracteristicile sale, eșantionul cercetării se distribuie în felul următor:

1. *Sex*: femei – 52%, bărbați – 48%;
2. *Mediul rezidențial*: oraș mare – 26%, oraș mic – 16%, sat – 58%;
3. *Nivel de educație*: studii superioare – 35%, medii de specialitate – 23%, vocaționale – 17%, medii generale – 14%, gimnaziale – 8%, primare – 3%;
4. *Relația cu piața muncii*: angajați – 80%, neangajați – 20%;
5. *Sectorul de angajare*: public – 48%, privat – 43%, informal – 3%, gospodărie casnică – 6%;
6. *Ocupația*: Conducători ai autorităților publice de toate nivelurile, conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice – 4%; specialiști cu nivel superior de calificare – 26%; specialiști cu nivel mediu de calificare, funcționari administrativi – 24%; lucrători în servicii, gospodăria de locuințe și deservire comună, comerț și asimilați – 21%; lucrători calificați în agricultură, silvicultură, vânătorie, piscicultură și pescuit – 4%; muncitori calificați în întreprinderi industriale mari și mici, în meserii de tip artizanal, în construcții, transporturi, telecomunicații, geologie și prospectare geologică – 15%; muncitori necalificați, inclusiv în sectorul agrar – 7%.

Limitări ale cercetării: din cauza eșantionului redus nu au fost cuprinse în cercetare păturile marginale, de jos, și persoanele cu nivel de bunăstare foarte înalt.

Bibliografie:

1. Attanasio O., Pistaferri L. Consumption Inequality Journal of Economic Perspectives—Volume 30, Number 2—spring 2016—Pages 3–28 // <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.30.2.3> (accesat la 26.11.16).

2. Barber B., Social Stratification. A Comparative Analysis of Structure and Process, Brace and Company Inc, NY: Harcourt, 2011.
3. Bendix R., Lipset S.M. (eds.). Class, Status, and Power. Free Press, New York, 1966.
4. Bussnesdictionary//<http://www.businessdictionary.com/definition/middle-class.html#ixzz3suvsMqb4> (accesat la 26.11.16).
5. Clark, T., Lipset S. Are Social Classes Dying?, «International Sociology», 6, 4: 397-410.//
http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic1049846.files/Unit%201%20Readings/clark_lipset.pdf (accesat la 25.11.16)
6. Dicționar de sociologie, București, 1998, p.606.
7. Dictionary and Thesaurus // <http://www.merriam-webster.com/dictionary/middle%20class> (accesat la 26.11.16).
8. Dogan M. Status Incongruence in Advanced Societies // <http://www.fupress.net/index.php/smp/article/download/10332/9517> (accesat la 26.11.16).
9. Domański H., Sawiński Z., Słomczyński K. Sociological Tools Measuring Occupations. Ifis Publishers // Warsaw 2009 // http://rcin.org.pl/Content/48420/WA004_51894_P83131_Domanski-Sociolo_op1h.pdf (accesat la 25.11.16).
10. Fulton D., Furman D., FinlayN. A longitudinal study of the middle class: Growth, size and marketing strategies // <http://www.aabri.com/manuscripts/142031.pdf> (accesat la 26.11.16).
11. Giddens A. Sociology // http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/gidd/07.php#_ftnref1 (accesat la 26.11.16)
12. How to ascertain the socio-structural position of the individual in society. European Social Survey core questionnaire// https://www.europeansocialsurvey.org/docs/methodology/core_ess_questionnaire/ESS_core_questionnaire_measuring_social_structure.pdf; 2009 Social Inequality survey. https://dbk.gesis.org/dbksearch/file.asp?file=ZA5400_bq.pdf (accesat la 25.11.16).
13. Kelley J., Perlman M. Social Mobility in Toro: Some Preliminary Results from Western Uganda // <http://www.international-survey.org/Social%20Mobility%20in%20Toro%201971.pdf> (accesat la 26.11.16).

14. Middle class in Ukraine: Identification Criteria. Kiev, 2014 //. <http://fnst.org/sites/default/files/uploads/2016/08/02/1416488152file1.pdf> (accesat la 25.11.16).
15. Parsons P., Essays in Sociological Theory, Free Press, 1949, p. 166.
16. Pressman S. Defining and Measuring the Middle Class, Working Paper 7, 2015, American Institute for Economic Research // <https://www.aier.org/sites/default/files/Files/Documents/Standard/WP007-Middle%20Class.pdf> (accesat la 26.11.16).
17. Raduleț (Pavelea) A. Stratificarea social. Revista Transilvană de Științe ale Comunicării, 3(14)/2011, pp. 93-104 // http://ekphrasis.accentpublisher.ro/files/articles_content/353/7%20RTSC%2014.pdf (accesat la 26.11.16).
18. Shah S. Social Stratification: Meaning, Origin, Development and other Details// <http://www.sociologydiscussion.com/social-stratification/social-stratification-meaning-origin-development-and-other-details/2260> (accesat la 26.11.16).
19. Shortell T. Weber's Theory of Social Class // <http://www.brooklyn soc.org/courses/43.1/weber.html> (accesat la 25.11.16).
20. Sorokin P., Social and Cultural Mobility, Free Press, 1959, p. 11.// <http://media.pfeiffer.edu/lridener/DSS/Sorokin/SOCMOBLT.HTML> (accesat la 25.11.16).
21. Tarkhnishvili A., Tarkhnishvili M. Middle Class: Definition, Role and Development Global Journal of HUMAN SOCIAL SCIENCE Sociology & Culture Volume 13 Issue 7 Version 1.0 Year 2013 // https://globaljournals.org/GJHSS_Volume13/3-Middle-Class-Definition-Role-and-Development.pdf (accesat la 25.11.16).
22. Авраимова Е.. Формирование среднего класса в России: определение, методология, количественные оценки Общественные Науки и Современность 2002, № 1 // <http://ecsocman.hse.ru/data/799/893/1231/2.pdf> (accesat la 25.11.16).
23. Бакштановский В., Согомонов Ю. Этос среднего класса : Нормативная модель и отечественные реалии Тюмень 2000 // <http://www.tyuiu.ru/wp-content/uploads/2015/10/Bakshtanovskij-V.I.-Sogomonov-YU.V.-Etos-srednego-klassa.pdf> (accesat la 25.11.16)

24. Соболев А. Дифференциация подходов к исследованию среднего класса в стратификационной модели современного российского общества. Автореферат на соискание степени кандидата социологических наук // <http://www.dissercat.com/content/differentsiatsiya-podkhodov-k-issledovaniyu-srednego-klassa-v-stratifikatsionnoi-modeli-sovr> (accesat la 26.11.16).

Capitolul 2. FACTORII DETERMINANȚI AI CRISTALIZĂRII CLASEI MEDII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2.1. Analiza poziționării sociale a respondenților

Poziționarea socială a respondenților a fost efectuată în baza analizei respondenților angajați în câmpul muncii. Indicatorii de bază pentru constituirea straturilor au fost următorii: 1) statutul socio-profesional, 2) nivelul de educație, 3) bunăstarea materială, 4) apartenența la clasă.

În cazul identificării statutului socio-profesional, la bază a stat distribuția respondenților în funcție de ocupație: conducător în diferite organizații, instituții; specialiști cu nivel superior de calificare; specialiști cu nivel mediu de calificare, funcționari administrativi; lucrători în servicii; lucrători calificați în agricultură, silvicultură etc.; muncitori calificați; muncitori necalificați.

În cazul determinării nivelului de educație, respondenții au fost divizați în trei nivele: superior (studii universitare / postuniversitare), mediu (studii medii generale, vocaționale, de specialitate), și redus (studii primare, gimnaziale).

În cazul determinării bunăstării materiale, au fost incluși indicatorii – posesia și vechimea mașinii (până la 5 ani, 6-10 ani, 11 ani și mai mulți).

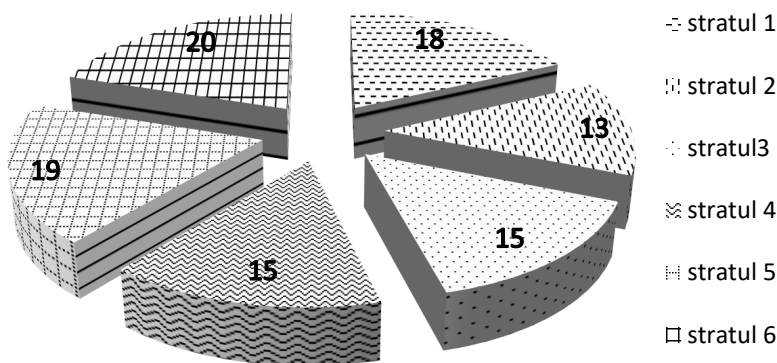
În cazul apartenenței de clasă, respondenții au fost rugați să se autoidentifice cu una din cele 10 poziții amplasate pe scara socială, unde 1 – clasa de jos și 10 – clasa de sus.

Analiza rezultatelor inițiale obținute în baza acestei stratificări a scos în evidență faptul că indicatorul - apartenența la clasă - nu denotă o situație reală și deformează considerabil distribuția respondenților pe straturi sociale. Astfel, mai bine de 80% din respondenți s-au autoidentificat cu clasa medie, în condițiile în care bunăstarea materială și nivelul de viață al majorității acestora erau mult mai reduse decât cele care ar fi trebuit să corespundă clasei medii. Acest fapt a fost menționat de mai multe ori și în cercetările

anterioare efectuate de sociologii din țările post-sovietice, și este argumentat prin nevoia oamenilor de a fi poziționați social „ca și ceilalți”. În vederea limitării distorsionării rezultatelor, am decis să eliminăm acest indicator din tipologizare. Astfel, rezultatele de mai jos au fost obținute în baza clasificării respondenților în funcție de statut socio-profesional, nivel de educație și bunăstare materială.

Analiza rezultatelor cercetării denotă că societatea moldovenească poate fi distribuită în 6 straturi sociale după nivel de ocupație, nivel de educație și bunăstare materială (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1. Distribuția respondenților pe straturi, %

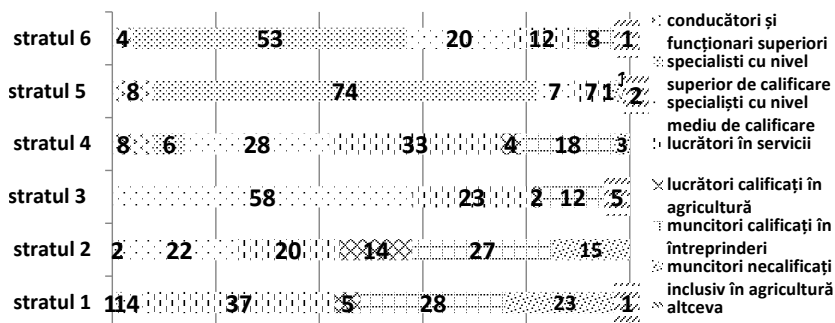
Caracteristicile respondenților din straturi după statut socio-profesional. În funcție de statutul socio-profesional, respondenții în straturi se distribuie în felul următor (vezi Diagrama 2) :

Stratul 1- 23 % sunt muncitori necalificați, inclusiv în agricultură; 28% - muncitori calificați în întreprinderi, 5% - lucrători calificați în agricultură; 37% - lucrători în servicii, 4% - specialiști cu nivel mediu de calificare și doar 2% sunt specialiști cu nivel înalt de calificare.

Stratul 2- circa 15% sunt muncitori necalificați, inclusiv în agricultură, 27% - muncitori calificați în întreprinderi; 14% - lucrători calificați în agricultură; 20%- lucrători în servicii; 22%- specialiști cu nivel mediu de calificare și 2%-specialiști cu nivel înalt de calificare. Comparativ cu stratul 1, în stratul 2 se observă o scădere a muncitorilor necalificați, inclusiv în agricultură și o creștere a ponderii specialiștilor cu nivel mediu de calificare de la 4% la 22%.

Stratul 3 – circa 12% sunt muncitori calificați la întreprinderi, 2% - lucrători calificați în agricultură; 23% - lucrători în servicii; 58% sunt specialiști cu nivel mediu de calificare. Comparativ cu straturile 1 și 2 observăm lipsa totală a muncitorilor necalificați, o reducere considerabilă a ponderii muncitorilor calificați în întreprinderi, și o sporire considerabilă a specialiștilor cu nivel mediu de calificare.

Diagrama 2. Distribuirea respondenților în funcție de ocupații pe straturi sociale, %

Stratul 4 se distribuie în felul următor: 3%- muncitori necalificați, 18%- muncitori calificați, 4%- lucrători calificați în agricultură, 33% - lucrători în servicii, 28%- specialiști cu nivel mediu de calificare, 5%- specialiști cu nivel superior de calificare și 8% - conducători și funcționari superiori. Comparativ cu celelalte straturi anterioare, în stratul 4 observăm o diminuare a ponderii muncitorilor calificați și o sporire a ponderii specialiștilor cu nivel superior de calificare și a conducătorilor și funcționarilor superiori.

Stratul 5 include: 2%-muncitori necalificați/calificați, 7%- lucrători în servicii; 7%- specialiști cu nivel mediu de calificare; 74%-specialiști cu nivel superior de calificare și 8%- conducători și funcționari superiori. Comparativ cu primele trei straturi, în stratul 5 se observă o creștere considerabilă a ponderii specialiștilor cu nivel superior de calificare și o reducere a ponderii specialiștilor cu nivel mediu de calificare și a lucrătorilor în servicii.

Stratul 6 se distribuie în felul următor: 2%- muncitori necalificați, 8%- muncitori calificați, 12%- lucrători în servicii, 20%-specialiști cu nivel mediu de calificare, 53%- specialiști cu nivel

superior de calificare și 4%- conducători și funcționari superiori. Comparativ cu primele trei straturi observăm o pondere înaltă a specialiștilor cu nivel superior de calificare.

Caracteristicile respondenților din straturi în funcție de studii. Respondenții în straturile identificate se deosebesc și după nivelul de studii. Astfel din Diagrama de mai jos putem observa următoarele:

- În straturile 1 și 2, 98% din respondenți au cel mult studii vocaționale. În stratul 2 comparativ cu stratul 1 scade ponderea respondenților cu studii medii generale și se mărește ponderea respondenților cu studii vocaționale.

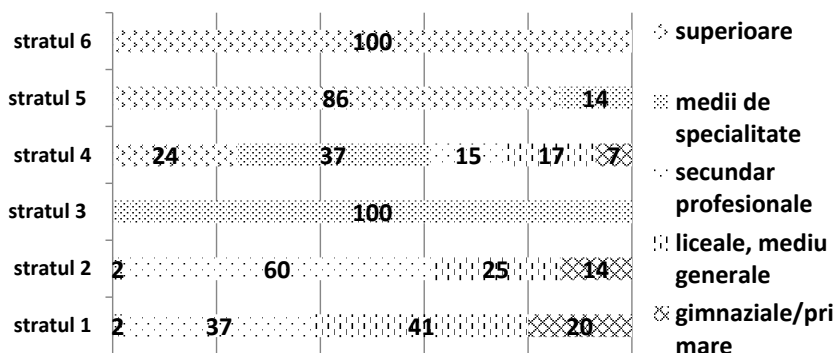
- În stratul 3, 100% din respondenți au studii medii de specialitate.

- În stratul 4, se reduce ponderea respondenților cu studii medii generale, vocaționale sau medii de specialitate și crește ponderea respondenților cu studii superioare. Fiecare al patrulea respondent din acest strat are studii superioare.

- În stratul 5, 86% din respondenți au studii superioare și 14% din respondenți – studii medii de specialitate.

- În stratul 6 – 100% din respondenți au studii superioare.

Diagrama 3. Distribuirea respondenților în straturi în funcție de studii, %

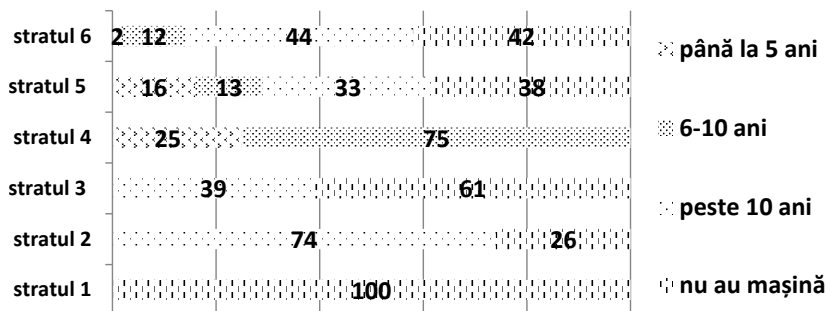

Caracteristicile respondenților din straturi în funcție de nivelul de bunăstare. După cum am menționat mai sus, pentru măsurarea bunăstării respondenților au fost utilizați indicatorii

posesia mașini funcționale și vechimea ei. Analiza respondenților pe straturi a scos în evidență următoarele caracteristici:

- În stratul 1- 100% din respondenți nu posedă mașină.
- În stratul 2- fiecare al patrulea respondent nu posedă mașină, iar restul respondenților posedă mașini vechi care au 10 ani și mai mult
- În stratul 3- 2/3 din respondenți nu posedă mașină, iar 1/3 au mașini vechi cu o vîrstă mai mare de 10 ani.
- În stratul 4, 100% din respondenți au mașini cu o vîrstă de pînă la 10 ani, 25% dintre care posedă mașini noi de pînă la 5 ani.
- În stratul 5 – 38% nu au mașină, 33% au mașină veche de peste 10 ani, 13% au mașină veche de 6-10 ani și 16%- au mașină nouă de pînă la 5 ani.
- În stratul 6, 42% - nu posedă mașină. 44%- au o mașină mai veche de 10 ani, 12% au o mașină de 6-10 ani și 2%- au mașină de pînă la 5 ani.

Diagrama 4. Distribuirea respondenților în funcție de posesia și vechimea mașinii în proprietate, straturi, %

Așadar, în baza analizei caracteristicilor respondenților din cele 6 straturi sociale, putem face următoarele concluzii:

1. Pentru respondenții din toate cele 6 straturi este caracteristic fenomenul inconsistenței statutului social și o cristalizare redusă a statutului. Astfel, observăm discrepanțe evidente dintre pozițiile sociale ale respondenților în diferite domenii (într-un domeniu poziția socială poate fi înaltă, iar în alt domeniu – poate fi redusă). Respondenții din straturile 1 și 2 se

caracterizează prin statut socio-ocupational redus, nivel de educație mediu și nivel de bunăstare redus. Respondenții din stratul 3 se caracterizează prin status socio-ocupational mediu, nivel de educație mediu și nivel de bunăstare redus. Respondenții din stratul 4 se caracterizează prin statut socio-ocupational mediu, nivel de educație mediu și nivel de bunăstare mediu spre înalt. Respondenții din straturile 5 și 6 se caracterizează prin nivel de calificare înalt, nivel de educație înalt și nivel de bunăstare redus (vezi Tabelul 1).

Tabelul 1. Caracteristicile straturilor în funcție de statut socio-profesional, educație, bunăstare

Straturi	Statut socio-ocupational			Educație			Bunăstare		
	redus	mediu	înalt	redus	mediu	înalt	redus	mediu	înalt
Stratul 1	X				X		X		
Stratul 2	X				X		X		
Stratul 3		X			X		X		
Stratul 4		X			X				X
Stratul 5			X			X	X		
Stratul 6			X			X	X		

2. Reieșind din considerentul că o clasă socială poate exista doar dacă majoritatea persoanelor au un statut cristalizat puternic, putem afirma că în Republica Moldova, în condițiile unei cristalizări reduse a statutelor sociale, clasele sociale sunt abia la început de formare.

3. Analiza straturilor sociale din perspectiva caracteristicilor clasei medii (statut socio-profesional înalt, nivel de educație înalt, nivel de bunăstare înalt pentru a-și asigura nevoile materiale și spirituale, conștiință de clasă) denotă unele premise ale formării clasei medii în straturile 5 și 6 care se caracterizează prin nivel socio-ocupational înalt (stratul 5- 82% din respondenți, stratul 6 – 57% din respondenți), nivel de studii înalt (stratul 5 -86%, stratul 6 – 100%), și nivel de bunăstare redus (stratul 5- 71%, stratul 6 – 86%) și în stratul 4 care se caracterizează prin nivel socio-ocupational mediu, nivel de studii medii și nivel de bunăstare mediu spre înalt.

2.2. Factorii poziționări sociale a respondenților

În conformitate cu literatura de specialitate, factorii de bază ai poziționării sociale a persoanelor sunt: nivelul de educație, statutul socio-profesional, nivelul de bunăstare, originea socială a respondenților (statutul socio-profesional și nivelul de educație al părinților), statutul socio-profesional și nivelul de educație al partenerului/partenerei de viață a respondenților. Poziția socială poate fi dobândită prin eforturi personale (prin obținerea studiilor, a unui statut social - ocupațional înalt, a unui venit mai mare), sau poate fi moștenită (transmisă din tată în fiu, în particular atunci când vorbim despre nivel de bunăstare.

Astfel, ipotezele de bază pe care am încercat să le verificăm în timpul cercetării noastre privind poziționarea socială a respondenților au fost următoarele:

Ipoteza 1. Nivelul de educație al respondenților influențează statutul socio-ocupațional și bunăstarea persoanelor. Statutul socio-ocupațional al persoanelor crește odată cu nivelul lor de educație. Odată cu creșterea statutului socio-ocupațional sporește bunăstarea persoanelor.

Ipoteza 2. Nivelul de educație și statutul socio-ocupațional al persoanelor este în corelație strânsă cu nivelul de educație și statutul socio-ocupațional al părinților săi. Astfel, dacă părinții au un nivel de educație înalt și un statut socio-ocupațional înalt este mai mare probabilitatea că și copiii lor se vor poziționa într-un strat social superior.

Ipoteza 3. Statutul socio-ocupațional și studiile respondenților sunt în corelație strânsă cu statutul socio-ocupațional și studiile partenerului/partenerei de viață. Astfel, dacă poziția socială a respondentului este înaltă, este mare probabilitatea ca și poziția socială a partenerului/partenerei lui de viață să fie înaltă și vice-versa.

Ipoteza 4. Statutul socio-ocupațional al respondenților este în corelație strânsă cu statutul socio-ocupațional la primul loc de muncă. Astfel, cu cât statutul socio-ocupațional la primul loc de

muncă este mai înalt, cu atât statutul socio-profesional al respondenților în prezent este mai înalt.

În rezultatul verificării ipotezei 1 – legătura dintre nivel de educație, statutul socio-ocupational și veniturile respondenților, am stabilit următoarele:

1. Între nivelul de educație al respondenților și statutul lor socio-ocupational există o asociere semnificativă din punct de vedere statistic ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,139$, și este de intensitate slabă¹.

2. Între statutul ocupational și venitul pe membru de familie există o asociere semnificativă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,218$. Intensitatea legăturii dintre cele două variabile este slabă.

3. Între nivelul de educație și venitul pe membru de familie există o asociere semnificativă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,192$, intensitatea legăturii fiind slabă.

4. Între variabilele statutul socio-ocupational și posesia /vârsta mașinii există o legătură pozitivă, dar intensitatea acestei legături este una slabă. Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,149$ (vezi Tabelul 2).

Tabelul 2. Corelațiile dintre statut ocupational, nivel de educație, venituri

	χ^2	Grade de libertate	Semnificația asocierii	Semnificativ/neseemnificativ		Coeficientul de corelație Cramer's V	Interpretarea legăturii Cramer's V (puterea legăturii)	Semnificația legăturii Cramer's V
Corelații	Corelația statut ocupational și nivele de educație	37,466	10	0,001	Semnificativ	0,139	Slabă	0,001

¹ Valorile posibile ale coeficientului Cramer's sunt cuprinse în intervalul [0, 1]. Cu cât valoarea acestuia este mai apropiată de 0, cu atât asocierea dintre cele două variabile este mai slabă și cu cât se apropie mai mult de 1, cu atât asocierea este mai puternică.

Corelația statut ocupațional și venit pe membru de familie (4 nivele)	58,934	15	0,001	Semnificativ	0,218	Slabă	0,001
Corelația statut ocupațional și posesia mașinii/vârsta mașinii	58,155	15	0,001	Semnificativ	0,149	Slabă	0,001
Corelația nivel de educație și venit pe membru de familie	54,516	6	0,001	Semnificativ	0,192	Slabă	0,001

În rezultatul verificării Ipotezei 2- legătura dintre statutul socio-ocupațional și studiile respondenților și statutul socio-ocupațional și studiile părinților acestora, am stabilit următoarele:

1. Între variabilele statutul socio-ocupațional al respondenților și statutul socio-ocupațional al taților acestora există o legătură pozitivă($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,187, intensitatea legăturii fiind slabă.

Tabelul 3. Corelația dintre statutul socio-ocupațional al respondenților și statutul socio-ocupațional al taților acestora, %

Respondenții	Tații respondenților									
	Conducători ai autorităților publice, conducători și funcționari superiori	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialist cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	Lucrători calificați în agricultură, silvicultură...	Muncitori calificați	Operatori, aparatiști	Muncitori necalificați	Alteva (indicați)
Conducători ai autorităților publice ...	11	14	11	0	11	11	6	0	9	12
Specialiști cu nivel superior de calificare	2	25	13	3	5	9	18	1	19	1
Specialist cu nivel mediu de calificare	1	9	21	0	10	11	10	3	25	6

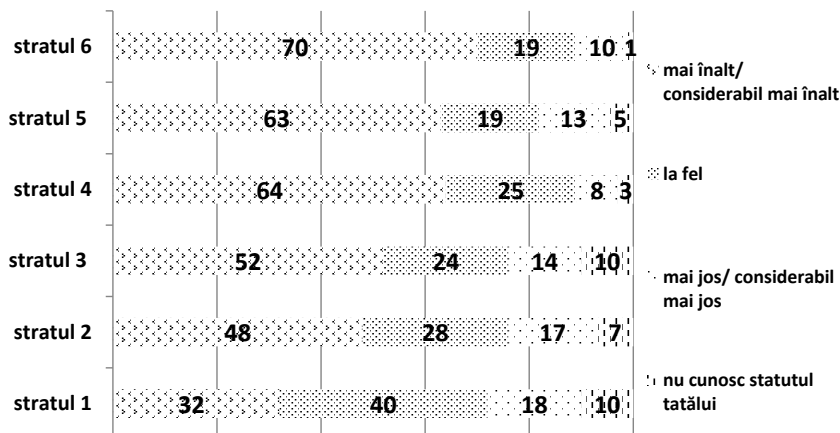
Funcționari administrativi	17	25	13	4	4	8	4	0	12	13
Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	4	7	16	1	14	14	12	3	19	2
Lucrători calificați în agricultură...	0	0	11	0	11	20	11	9	17	0
Muncitori calificați	0	2	12	1	10	10	25	10	24	2
Operatori, aparatiști	5	0	5	0	0	11	26	0	47	0
Muncitori necalificați	3	3	6	0	3	12	6	7	52	6

Symmetric Measures

	Value	Approximate Significance
Nominal by Phi	,561	,000
Nominal by Cramer's V	,187	,000
N of Valid Cases	970	

2. Mai bine de 2/3 din respondenții din straturile sociale 4, 5 și 6 consideră că au un statut socio-ocupational cu mult mai înalt sau considerabil mai înalt decât statutul socio-ocupational al tatălui lor (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5. Rezultatele comparării statutului socio-ocupational al respondenților cu cel a tatălui lor, % pe straturi

3. Între variabilele statutul socio-ocupational al respondenților și statutul socio-ocupational al mamelor acestora există o legătură pozitivă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,187, intensitatea legăturii fiind slabă.

Tabelul 4. Corelația dintre statutul socio-ocupational al respondenților și statutul socio-ocupational al mamelor acestora, %

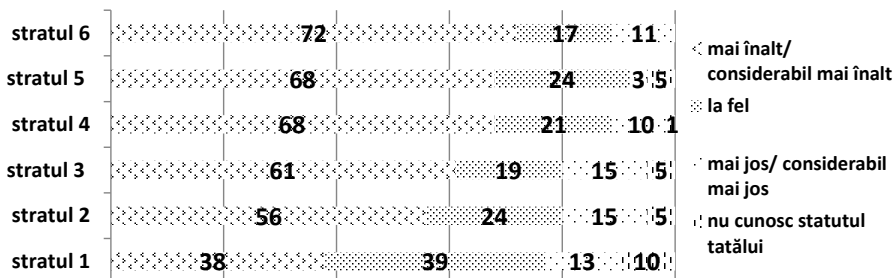
Respondenții	Mamele respondenților									
	Conducători ai autorităților publice, conducători și funcționari superiori	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialist cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	Lucrători calificați în agricultură, silvicultură	Muncitori calificați	Operatori, aparatiști	Muncitori necalificați	Alteva (indicați)
Conducători ai autorităților publice ...	11	14	11	0	11	11	6	0	9	11
Specialiști cu nivel superior de calificare	2	25	13	3	5	9	18	1	19	1
Specialist cu nivel mediu de calificare	1	9	21	0	10	11	10	3	25	6
Funcționari administrativi	16	25	13	4	4	8	4	0	13	13
Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	4	7	16	1	14	14	12	3	19	2
Lucrători calificați în agricultură...	0	0	11	0	11	20	11	9	17	0
Muncitori calificați	0	2	12	1	10	10	25	10	24	2
Operatori, aparatiști	5	0	5	0	0	11	26	0	47	0
Muncitori necalificați	3	3	6	0	3	12	6	7	52	6

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by	Phi	,562	,000
Nominal	Cramer's V	,187	,000
N of Valid Cases		970	

4. Mai bine de 2/3 din respondenții din straturile sociale 3, 4, 5 și 6 consideră că au un statut socio-ocupational cu mult mai înalt sau considerabil mai înalt decât statutul socio-ocupational al mamei lor (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6. Rezultatele comparării statutului socio-ocupational al respondenților cu cel a mamei lor, % pe straturi

5. Între variabilele nivelul de studii ale respondenților și nivelul de studii al taților acestora există o legătură pozitivă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,271$, intensitatea legăturii fiind slabă spre medie. Deși intensitatea coeficientului de corelație este slabă, din tabelul de contingență de mai jos, poate fi observat faptul că există o dependență cauzală dintre studiile respondenților și cele ale taților lor (vezi Tabelul 5). Astfel, în grupul de respondenți cu nivel redus de studii, 78% au avut tați care aveau nivel de studii redus. 56% de respondenți cu nivel de studii medii au avut tați cu studii medii. 24% din respondenți cu nivel de studii înalte au avut tați cu nivel înalt de studii.

Tabelul 5. Corelația dintre studiile respondenților și studiile taților acestora, %

		Când aveai 14-15 ani, ce studii avea tatăl Dvs. ?						Total	
		Nivel de studii redus (primare+gimnaziale)		Nivel de studii medii (liceu+ studii profesionale+studii medii de specialitate)		Nivel de studii înalte (studii superioare licența+masterat + doctorat)			
		Count	%	Count	%	Count	%		
Va rugam sa ne spuneti care sunt studiile Dvs.?	Nivel de studii redus	86	78,2%	21	19,1%	3	2,7%	110	100,0%
	Nivel de studii medii	220	36,1%	340	55,7%	50	8,2%	610	100,0%
	Nivel de studii înalte	85	20,8%	225	55,0%	99	24,2%	409	100,0%
Total		391	34,6%	586	51,9%	152	13,5%	1129	100,0%

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by	Phi	,383	,000
Nominal	Cramer's V	,271	,000
N of Valid Cases		1129	

6. Între variabilele nivelul de studii ale respondenților și nivelul de studii al mamelor acestora există o legătură pozitivă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,266, intensitatea legăturii fiind slabă spre medie (vezi Tabelul 6). Deși intensitatea coeficientului de corelație este slabă, din tabelul de contingență de mai jos (Tabelul 70, poate fi observat faptul că există o dependență cauzală dintre studiile respondenților și cele ale mamelor lor. Astfel, în grupul de respondenți cu nivel redus de studii, 75% au avut mame care aveau nivel de studii redus. 55% de respondenți cu nivel de studii medii au avut mame cu studii medii. 26% din respondenți cu nivel de studii înalte au avut mame cu nivel înalt de studii.

Tabelul 6. Corelația dintre studiile respondenților și studiile mamelor acestora, %

		Când aveți 14-15 ani, ce studii avea mama Dvs. ?									
		Nivel de studii redus (primare+gimnaziale)		Nivel de studii medii (liceu+studii profesionale+studii medii de specialitate)		Nivel de studii înalte (studii superioare licența+masterat + doctorat)				Total	
Count	%	Count	%	Count	%	Count	%	Count	%		
Va rugam sa ne spuneti care sunt studiile Dvs.?	Nivel de studii redus	89	75,4%	18	15,3%	11	9,3%	118	100,0%		
	Nivel de studii medii	230	37,0%	344	55,3%	48	7,7%	622	100,0%		
	Nivel de studii înalte	97	23,0%	215	50,9%	110	26,1%	422	100,0%		
Total		416	35,8%	577	49,7%	169	14,5%	1162	100,0%		

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by	Phi	,376	,000
Nominal	Cramer's V	,266	,000
N of Valid Cases		1162	

În rezultatul verificării Ipotezei 3 – legătura dintre nivelul socio-ocupational și studiile respondentului cu nivelul socio-ocupational și studiile partenerilor lor de viață, am constatat următoarele:

1. Între variabilele statutul socio-ocupational al respondenților și cel al partenerilor lor de viață există o legătură semnificativă ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's V este unul slab (0,231). Chiar și în condițiile unei legături slabe, din tabelul de contingență de mai jos putem observa o anumită cauzalitate. Astfel, de exemplu, în cazul a 56% din specialiștii cu nivel superior de calificare partenerii de viață sunt specialiști cu nivel superior de calificare. În cazul a 60% din specialiști cu nivel mediu de calificare, partenerii de viață sunt specialiști cu nivel mediu de calificare sau cu nivel superior de calificare (vezi Tabelul 7).

Tabelul 7. Corelația dintre statutul socio-ocupational al respondenților și cel al partenerilor lor de viață, %

Respondenții	Partenerii de viață ai respondenților									
	Conducători ai autorităților publice, conducători și funcționari superiori	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialist cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	Lucrători calificați în agricultură, silvicultură...	Muncitori calificați	Operatori, aparatiști	Muncitori necalificați	Alteva (indicați)
Conducători ai autorităților publice ...	9	57	13	4	9	0	0	0	9	0
Specialiști cu nivel superior de calificare	5	56	14	4	6	0	9	0	6	1
Specialist cu nivel mediu de calificare	2	26	34	0	18	4	9	3	3	2
Funcționari administrativi	6	35	29	0	12	0	11	6	0	0
Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	2	20	13	0	30	1	14	7	8	6
Lucrători calificați în agricultură...	0	16	11	0	37	11	11	5	11	0
Muncitori calificați	1	18	17	1	21	2	21	4	8	7

Operatori, aparatiști	0	7	0	0	20	0	27	27	20	0
Muncitori necalificați	3	5	18	3	13	5	5	5	44	0

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Phi		,694	,000
Nominal Cramer's V		,231	,000
N of Valid Cases		619	

2. Între variabilele nivelul de studii al respondenților și nivelul de studii al partenerilor lor de viață există o asociere semnificativă din punct de vedere statistic ($p < 0,001$). **Coeficientul de corelație Cramer's V = 0,509 și este unul mediu.** Din tabelul de contingență observăm că 63% din respondenții cu nivel redus de studii au parteneri de viață cu nivel redus de studii, 73% din respondenții cu nivel de studii medii au parteneri de viață cu studii medii și 69% din respondenții cu studii înalte au parteneri de viață cu studii înalte (vezi Tabelul 8).

Tabelul 8. Corelația dintre nivelul de studii al respondenților și cel al partenerilor lor de viață, %

		Dacă ne referim la soțul, șotia Dvs. sau partenerul de viață, ce studii are (indicați ultima școală terminată)						Total	
		Nivel de studii redus		Nivel de studii medii		Nivel de studii înalte			
		Count	%	Count	%	Count	%	Count	%
Va rugam sa ne spuneti care sunt studiile Dvs.?	Nivel de studii redus	46	63,0%	24	32, 9%	3	4, 1%	73	100, 0%
	Nivel de studii medii	38	7,7%	363	73,8%	91	18, 5%	492	100, 0%
	Nivel de studii înalte	7	2,2%	94	29,1%	222	68,7%	323	100, 0%
Total		91	10,2%	481	54,2%	316	35,6%	888	100, 0%

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Phi		,720	,000
Nominal Cramer's V		,509	,000
N of Valid Cases		888	

În rezultatul verificării Ipotezei 4 – legătura dintre statutul socio- ocupațional al respondenților la primul loc de muncă și în prezent, am stabilit următoarele:

1. Există o asociere semnificativă din punct de vedere statistic între statutul socio- ocupațional al respondentului la primul loc de muncă și la locul de muncă din prezent. ($p < 0,001$). Coeficientul de corelație Cramer's $V = 0,669$, și este de intensitate medie spre puternică. Din Tabelul de mai jos putem observa că mai bine de 2/3 din conducătorii de rang superior au fost la primul loc de muncă cel puțin specialiști cu nivel superior de calificare. 79% din specialiștii cu nivel superior de calificare au fost la primul loc de muncă specialiști cu nivel superior de calificare. 86% din specialiștii cu nivel mediu de calificare au fost la primul loc de muncă specialiști cu nivel mediu de calificare. 71% din funcționarii administrativi au ocupat aceeași poziție la primul loc de muncă. 68% din lucrătorii în servicii au fost lucrători în servicii la primul loc de muncă. 73% din muncitorii calificați au fost muncitori calificați la primul loc de muncă. 85% din muncitorii necalificați au fost muncitori necalificați la primul loc de muncă.

Tabelul 9. Corelația dintre statutul socio- ocupațional al respondenților la primul loc de muncă și în prezent, %

Respondenții	Conducători ai autorităților publice, conducători și funcționari superiori	Specialiști cu nivel superior de calificare	Specialist cu nivel mediu de calificare	Funcționari administrativi	Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	Lucrători calificați în agricultură, silvicultură...	Muncitori calificați	Operatori, aparatiști	Muncitori necalificați
Conducători ai autorităților publice ...	34	31	20	3	6	0	0	0	6
Specialiști cu nivel superior de calificare	0	79	14	1	2	0	1	0	2
Specialist cu nivel mediu de calificare	0	0	86	0	6	3	4	0	2
Funcționari administrativi	0	4	13	71	0	4	4	0	4

Lucrători în servicii, gospodăria de locuințe	0	4	12	1	68	1	6	2	6
Lucrători calificați în agricultură...	3	0	9	0	11	60	6	0	11
Muncitori calificați	0	0	2	0	5	0	73	5	15
Operatori, aparatiști	0	0	0	0	0	0	5	47	47
Muncitori necalificați	0	4	6	0	2	0	3	0	85

Symmetric Measures

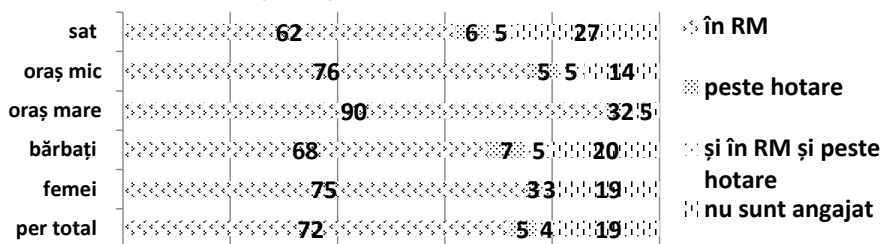
		Value	Approximate Significance
Nominal by	Phi	2,006	,000
Nominal	Cramer's V	, 669	,000
N of Valid Cases		970	

Capitolul 3. CARACTERISTICELE RESPONDENȚILOR PE STRATURI SOCIALE

3.1. Activitatea de muncă

În rezultatul cercetării am constatat că circa 81% din respondenți sunt angajați în câmpul muncii, și 19% - nu sunt angajați. 72% din respondenți activează în Republica Moldova, 5% - peste hotare și 4%- parțial în Republica Moldova și parțial peste hotare. În funcție de sex, nu există deosebiri semnificative între angajarea în muncă a femeilor și bărbaților, cu o singură excepție - ponderea bărbaților care lucrează peste hotare este mai mare decât cea a femeilor, constituind 12%. (vezi Diagrama 7).

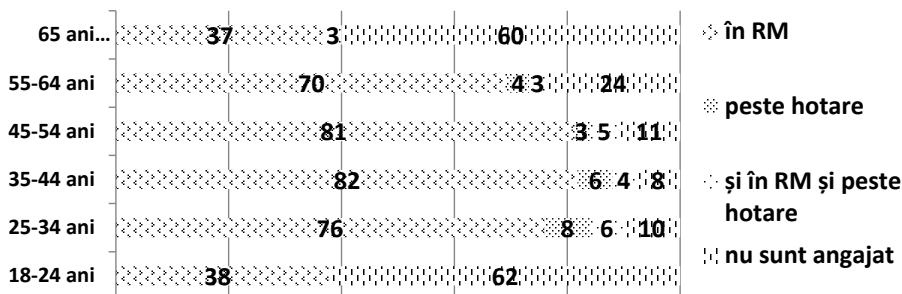
Diagrama 7. Distribuția respondenților după locul de muncă, per total, sex, mediu de reședință, %

În funcție de mediu rezidențial, fiecare a treia persoană din mediul rural este neangajată în câmpul muncii. În orașele mici ponderea persoanelor neangajate în câmpul muncii constituie 14%, iar în orașele mari – 5%. Fiecare a zecea persoană din sate și orașele mici este angajată în muncă peste hotare, sau parțial în Republica Moldova și parțial peste hotare, acest fapt reprezentând de fapt o strategie de supraviețuire în condițiile societății în transformare.

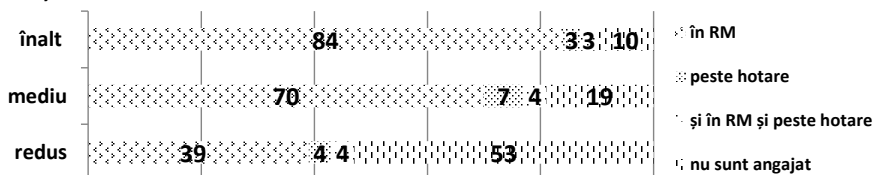
În funcție de vârstă, cea mai mare pondere a persoanelor neangajate în câmpul muncii este în mediul respondenților de 18-24 ani (62%), în mediul celor de 65 ani și mai mult (60%), și în mediul celor de 55-64 de ani (24%). Cea mai mare pondere a persoanelor angajate în muncă total sau parțial peste hotare este în mediul celor de 25-34 ani (14%). (vezi Diagrama 8)

Diagrama 8. Distribuirea respondenților după locul de muncă, pe vârste, %

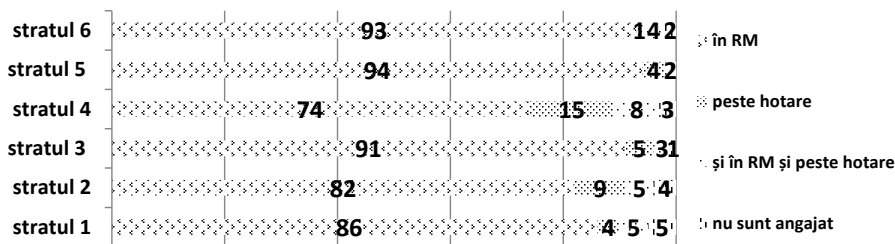
În funcție de studii, cea mai mare pondere a persoanelor neangajate în câmpul muncii este în mediul respondenților cu nivel redus de studii (53%). O dată cu creșterea nivelului de studii sporește ponderea persoanelor angajate în câmpul muncii (de la 47% în mediul respondenților cu nivel redus de studii până la 90%- în mediul respondenților cu nivel înalt de studii). (vezi Diagrama 9).

Diagrama 9. Distribuirea respondenților după locul de muncă, pe studii, %

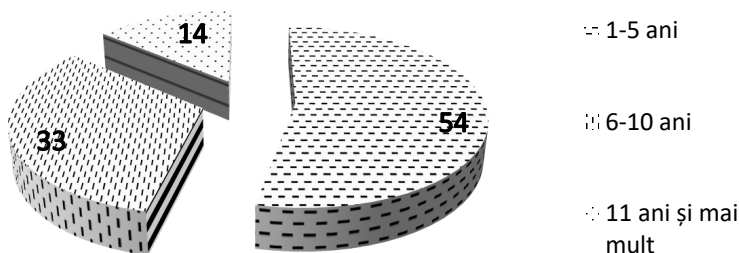
Analiza locului de muncă a respondenților pe straturi, scoate în evidență faptul că ponderea respondenților care activează total sau parțial peste hotare este mai mare în straturile de jos și în stratul 4 și este mai redusă în straturile 5 și 6 (vezi Diagrama 10). Acest fapt confirmă încă o dată ipoteza că persoanele care au un nivel socio-ocupational înalt și studii înalte au mai multe oportunități de realizare în țară și sunt predispuse mai puțin să se ducă la muncă peste hotare. Și dimpotrivă, persoanele care au un statut ocupational mediu, studii medii au oportunități mai reduse de realizare în țară și sunt mai predispuse să-și caute un loc de muncă peste hotare pentru a depăși situațiile de criză financiară și a avea un trai mai bun.

Diagrama 10. Distribuția respondenților după locul de muncă, pe straturi sociale, %

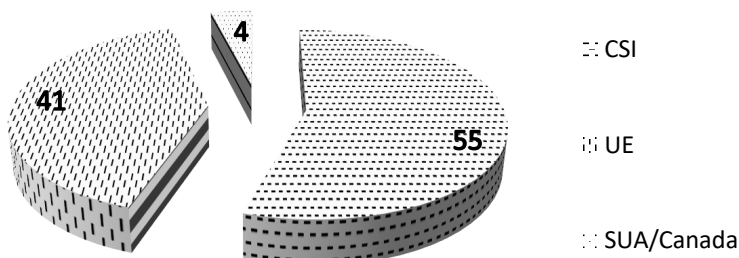
Conform rezultatelor cercetării, fiecare al doilea respondent care lucrează peste hotare este angajat în afara țării de 1-5 ani, fiecare al treilea – de 6-10 ani, iar 14% - de mai bine de 11 ani (vezi Diagrama 11).

Diagrama 11. Distribuția respondenților care lucrează peste hotare în funcție de perioada de când sunt angajați peste hotare, %

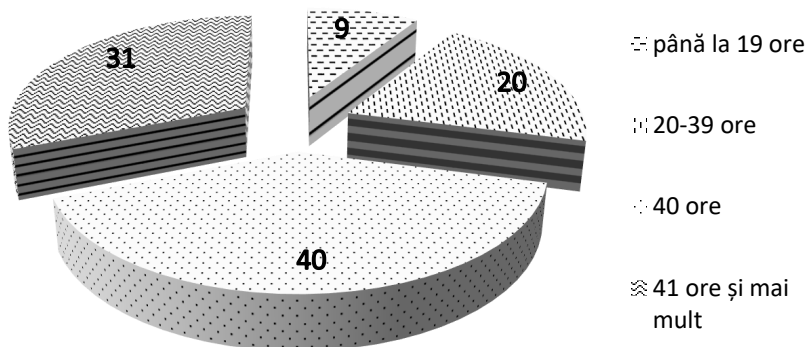
Fiecare al doilea respondent dintre cei care lucrează peste hotare a menționat că lucrează în țările CSI, 41% - în țările UE și 4% – în SUA, Canada (vezi Diagrama 12).

Diagrama 12. Distribuția respondenților în funcție de țările în care lucrează, %

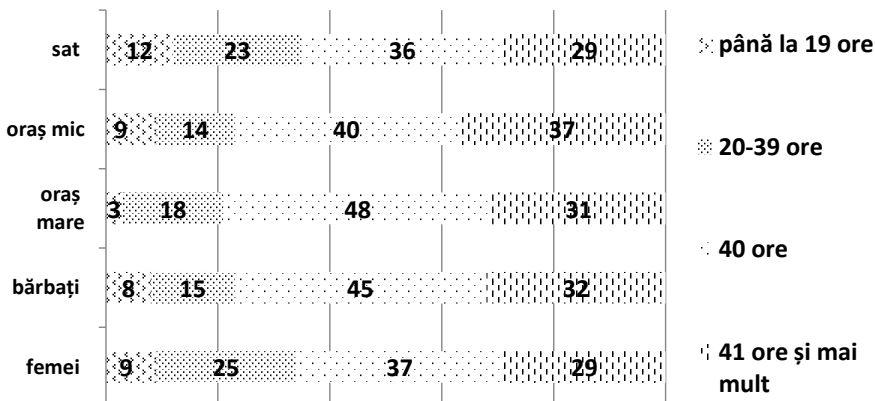
Conform rezultatelor cercetării, fiecare al treilea respondent angajat în câmpul muncii lucrează în regim parțial de muncă (până la 39 de ore săptămânal), 40% din respondenți lucrează în regim obișnuit de muncă (40 de ore pe săptămână) și 31% - în regim de muncă supra-program (mai mult de 41 de ore pe săptămână).

Diagrama 13. Distribuția respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de numărul de ore lucrate săptămânal, %

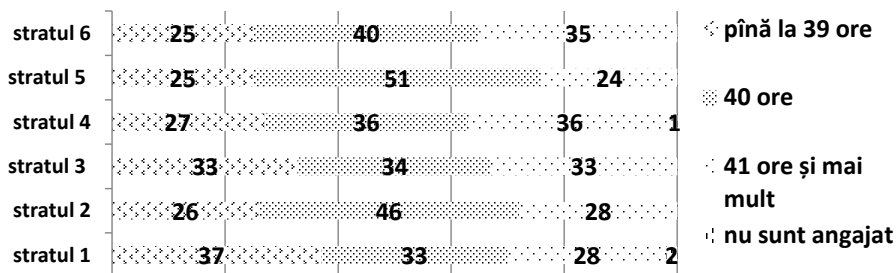
Pe sexe, ponderea femeilor care lucrează în regim parțial de muncă (34%) este mai mare decât cea a bărbaților (24%). În schimb ponderea bărbaților care lucrează supra-program (32%) este mai mare decât cea a femeilor (29%) (vezi Diagrama 14).

Diagrama 14. Distribuția respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de numărul de ore lucrate săptămânal, pe sexe, medii de reședință, %

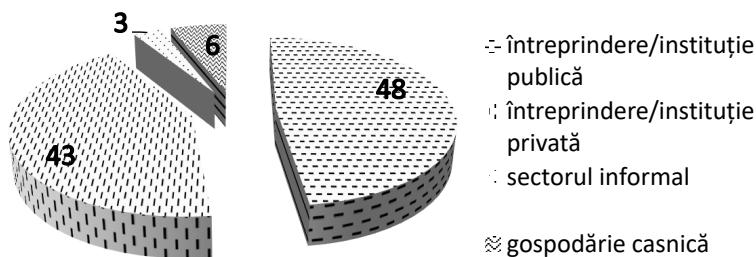
Pe straturi, ponderea respondenților care lucrează supra-program este mai mare în straturile 4 (36%) și 6 (35%), iar a celor care lucrează cu program parțial – în stratul 1 (37%) – vezi Diagrama 15. Printre respondenții care lucrează mai puțin de 20 de ore sunt pensionarii (33%), studenții (26%), casnicii (16%), persoanele care fac activități sezoniere (12%) etc.

Diagrama 15. Distribuirea respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de numărul de ore lucrate săptămânal, pe straturi, %

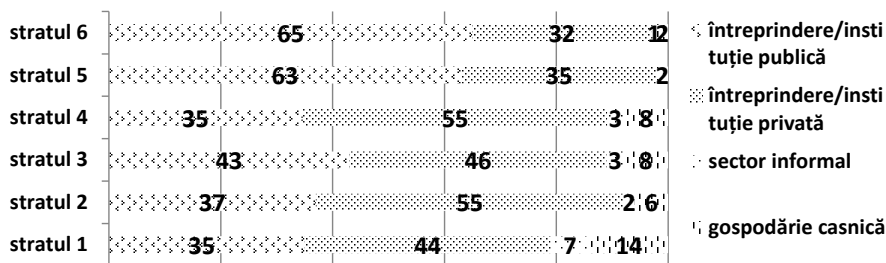
În funcție de sectorul de activitate, 48% din respondenți lucrează în întreprinderile/instituțiile publice, 43% - în întreprinderile/instituțiile private, 3% - în sectorul informal și 6% – în gospodăriile casnice (Diagrama 16)

Diagrama 16. Distribuirea respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de sectorul de activitate, %

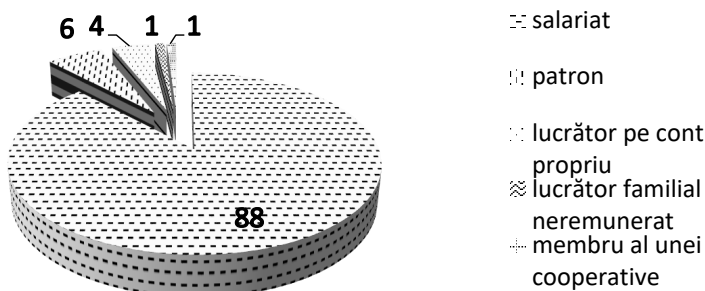
Pe straturi, respondenții angajați în câmpul muncii se distribuie în felul următor în funcție de sectorul de activitate: mai bine de 2/3 din respondenții straturilor 5 și 6 activează în sectorul public; mai bine de jumătate din respondenții straturilor 2 și 4 activează în sectorul privat. În cazul stratului 1, fiecare al cincilea respondent activează în sectorul informal sau în gospodăria casnică.

Diagrama 17. Distribuția respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de sectorul de activitate, pe straturi, %

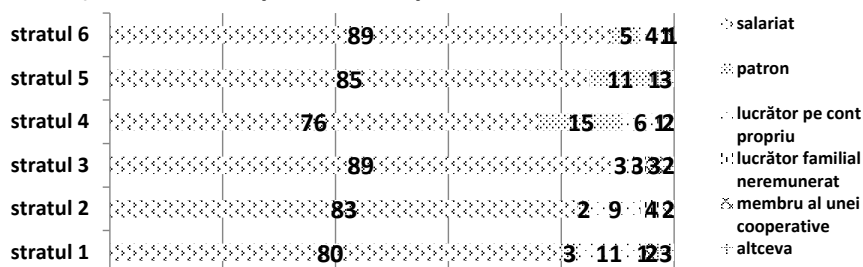
În funcție de statutul profesional, 88% din respondenți sunt salariați, 6%- patroni, 4%- lucrători pe cont propriu, 1%- lucrători familiari neremunerați și 1% - membri al unei cooperative (Diagrama 18)

Diagrama 18. Distribuția respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de statutul profesional, per total, %

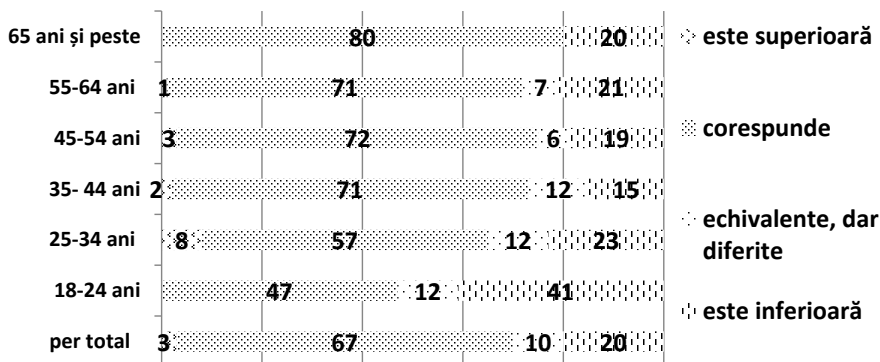
Pe straturi, ponderea patronilor este mai mare în straturile 4 (15%) și 5 (11%), iar ponderea lucrătorilor pe cont propriu – în straturile 1 (11%) și 2 (9%) (vezi Diagrama 19).

Diagrama 19. Distribuția respondenților angajați în câmpul muncii în funcție de statutul profesional, pe straturi, %

67% din respondenți au menționat că ocupația lor corespunde nivelului de instruire, calificare, 10% - că ocupația lor este echivalentă nivelului de instruire, dar este diferită, 3% consideră că ocupația lor este mai superioară nivelului de instruire, iar fiecare al cincilea a indicat că ocupația lui este mai redusă decât nivelul lor de instruire/calificare (Diagrama 20)

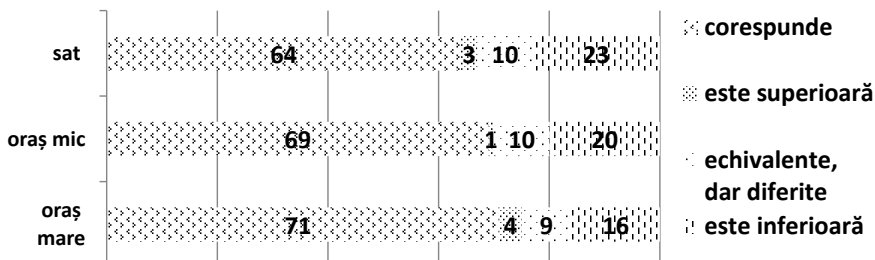
Diagrama 20. Gradul de corespundere a ocupației respondenților nivelului lor de instruire/calificare, per total, în funcție de vârstă, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care consideră că ocupația lor corespunde instruirii/calificării lor este mai mare în mediul persoanelor cu vârsta de peste 35 de ani (peste 70%) și este mai redus în mediul respondenților de 18-24 ani (47%).

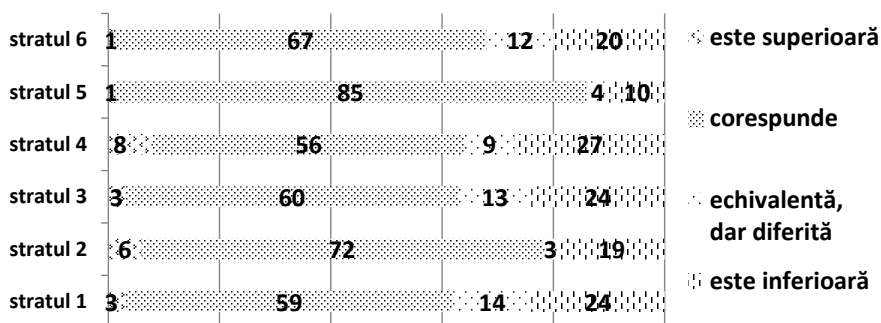
În funcție de mediul rezidențial, ponderea respondenților care consideră că ocupația lor corespunde nivelului de instruire este mai mare în mediul persoanelor care locuiesc în orașe mari (71%) și este mai redusă în mediul persoanelor care locuiesc la sat (64%) (Diagrama 21).

Diagrama 21. Gradul de corespundere a ocupației respondenților nivelului lor de instruire/calificare, în funcție de mediul rezidențial, %

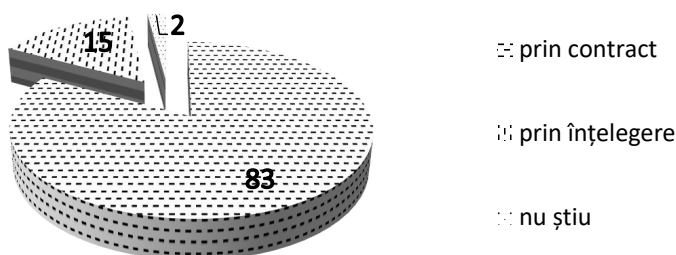
Pe straturi, ponderea respondenților care au menționat că ocupația lor este superioară, corespunde sau este echivalentă cu studiile obținute este mai mare în stratul 5 (90%), stratul 6 (80%), stratul 2 (81%). În stratul 4, 27% din respondenți consideră că ocupația lor este inferioară nivelului de studii (Diagrama 22).

Diagrama 22. Gradul de corespundere a ocupației respondenților nivelului lor de instruire/calificare, pe straturi, %

După modalitatea de angajare, 83% din respondenți sunt angajați prin contract, 15% prin înțelegere și 2% au menționat că nu știu (Diagrama 23).

Diagrama 23. Distribuția respondenților după modalitatea de angajare, per total, %

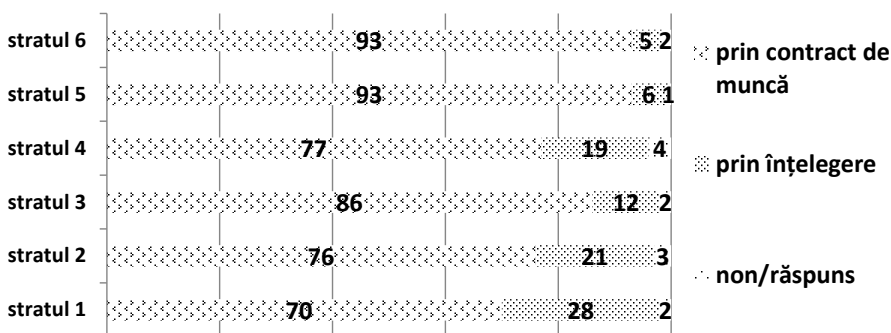

În funcție de sex, ponderea femeilor (88%) angajate prin contract este mai mare decât cea a bărbaților (78%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor angajate prin contract este mai mare în mediul respondenților de 35-44 ani (90%), și este mai redusă în mediul respondenților de 65 de ani și mai mult (69%). Astfel, în cazul respondenților de 65 de ani și mai mult fiecare a treia persoană este angajată în câmpul muncii prin înțelegere.

În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor angajate prin înțelegere este mai mare în mediul rural (20%) și este mai redusă în orașele mari (8%).

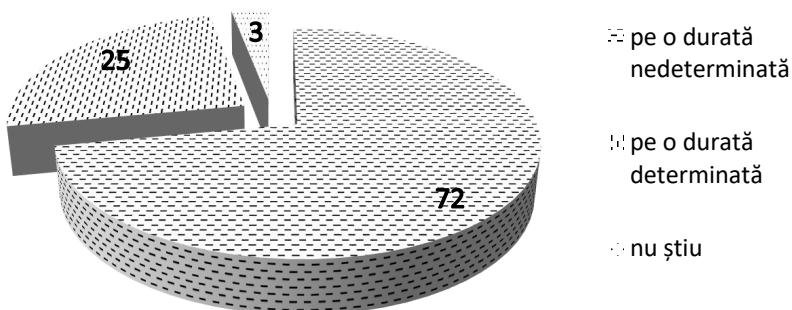
Pe straturi, ponderea persoanelor angajate prin contract este mai mare în straturile 5 și 6 și este mai mică în straturile 1 și 2. În stratul 1, 2,28% din respondenți sunt angajate prin înțelegere. În stratul 2, 21% din persoane sunt angajate prin înțelegere (Diagrama 24).

Diagrama 24. Distribuția respondenților după modalitatea de angajare, pe straturi, %

În funcție de durata contractului, 2/3 din respondenți sunt angajați pe o perioadă nedeterminată, fiecare al patrulea respondent – pe o perioadă determinată și 3% - nu știu (Diagrama 25).

Diagrama 25. Distribuția respondenților în funcție de durata contractului, per total, %

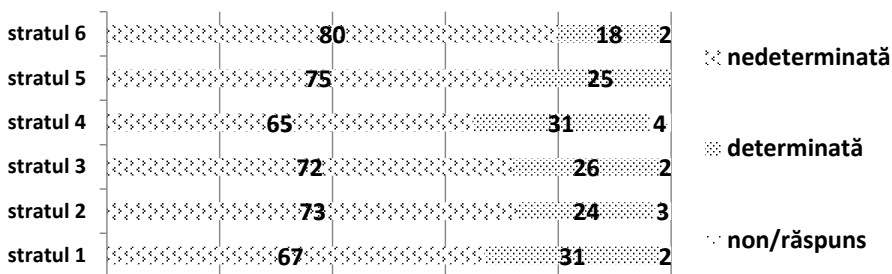
Pe sexe, ponderea respondenților angajați pe o perioadă determinată este mai mare în mediul bărbaților (28%) și este mai redusă în mediul femeilor (23%).

În funcție de vârstă, ponderea persoanelor angajate pe o perioadă determinată este mai mare în mediul respondenților cu vârsta de 18-24 ani (28%), 55-64 ani (33%) și 65 ani și peste (28%).

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor angajate pe o perioadă determinată este mai mare în localitățile rurale (31%), și este mai redusă în mediul urban (19%).

Pe straturi, ponderea respondenților angajați pe o perioadă nedeterminată este mai mare în straturile 6 (80%) și 5 (75%). Ponderea respondenților angajați pe o perioadă determinată este mai mare în mediul respondenților din straturile 1 (31%) și 4 (31%) (Diagrama 26).

Diagrama 26. Distribuirea respondenților după durata contractului, pe straturi, %

Beneficii sociale primite de către respondenți. Pe total eșantion, 75% din respondenți beneficiază de contribuții sociale plătite de patron, iar 25%- nu beneficiază. În funcție de sex, ponderea femeilor (79%) care beneficiază de contribuții sociale este mai mare decât cea a bărbaților (70%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care beneficiază de contribuții sociale este mai mare în mediul respondenților de 25-64 de ani și este mai redusă în mediul respondenților de 18-24 de ani și de 65 ani și mai mult. Astfel, 31% din respondenții angajați de 18-24 de ani și 39% din respondenții angajați de 65 ani și mai mult nu beneficiază de contribuții sociale plătite de patron. În funcție de mediul rezidențial, ponderea angajaților care beneficiază de beneficii sociale este mai mare în orașele mari (84%) și este mai redusă în localitățile rurale (68%).

Concediu anual plătit. 78% din angajați beneficiază de concediu anual plătit, iar 22% - nu beneficiază. Pe sexe, ponderea femeilor (83%) care beneficiază de concediu anual plătit este mai mare decât ponderea bărbaților (78%). În funcție de vârstă, ponderea angajaților care beneficiază de concediu anual plătit este mai mare în mediul respondenților cu vârsta cuprinsă între 35-44 ani (87%) și este mai redusă în mediul respondenților cu vârsta de 65 ani și mai mult (59%). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care beneficiază de concedii anuale plătite este mai mare în orașele mari (88%), după care urmează orașele mici (81%) și satele (71%). În mediul rural, 29% din angajați nu beneficiază de concedii anuale plătite, fapt ce poate fi explicat și prin aceea că în mediul acestor respondenți este mai mare ponderea celor care nu sunt angajați prin contract de muncă.

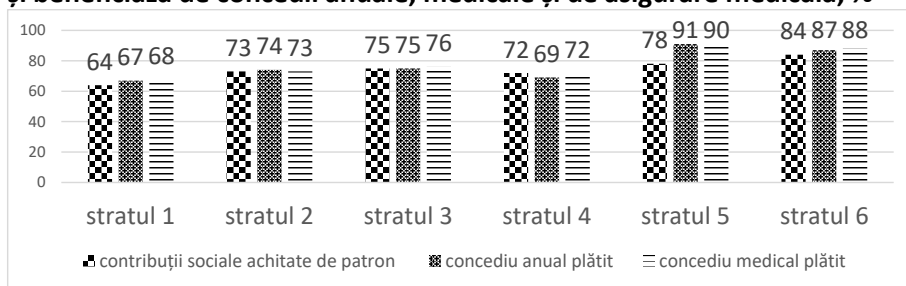
Concediu medical plătit. Circa 79% din respondenții angajați beneficiază de concediu medical plătit, iar 21% din respondenți au menționat că nu beneficiază. Pe sexe, ponderea femeilor (83%) care beneficiază de concediu medical plătit este mai mare decât cea a bărbaților (73%). Practic 27% din bărbații angajați nu beneficiază de concediu medical plătit. În funcție de studii, ponderea respondenților care beneficiază de concediu medical plătit crește odată cu nivelul de studii de la 52% în mediul respondenților cu nivel redus de studii, până la 74% în mediul respondenților cu studii medii și 90%- în mediul respondenților cu studii superioare. Circa 48% din respondenții cu nivel redus de studii nu beneficiază de concediu medical plătit. În funcție de mediul de reședință, în orașele mari 88% din respondenți beneficiază de concediu medical plătit, în orașele mici – 83% din respondenți, iar în localitățile rurale – doar 72%. 28% din angajații din mediul rural nu beneficiază de concediu medical plătit.

Asigurare medicală. Per total, 81% din angajați au menționat că beneficiază de asigurare medicală, iar 19% - nu beneficiază. În funcție de sex, ponderea femeilor (85%) care beneficiază de asigurare medicală este mai mare decât cea a bărbaților (77%). În funcție de studii, ponderea respondenților care beneficiază de

asigurare medicală crește odată cu nivelul de studii de la 48% în mediul respondenților cu nivel redus de studii, până la 78% în mediul respondenților cu studii medii și 91%- în mediul respondenților cu studii superioare. Circa 52% din respondenții cu nivel redus de studii nu beneficiază de asigurare medicală. În funcție de mediul de reședință, în orașele mari 90% din respondenți beneficiază de asigurare medicală, în orașele mici – 91% din respondenți, iar în localitățile rurale – doar 73%. 27% din angajați din mediul rural nu beneficiază de asigurare medicală.

Analiza beneficiilor sociale primite de către angajați pe straturi ne face să conchidem următoarele: ponderea respondenților care beneficiază de beneficii sociale, concedii anuale, concedii medicale plătite și asigurare medicală este mai înaltă în straturile 5 și 6 și este mai redusă în straturile 1 și 4 (Diagrama 27).

Diagrama 27. Ponderea respondenților care primesc beneficii sociale și beneficiază de concedii anuale, medicale și de asigurare medicală, %

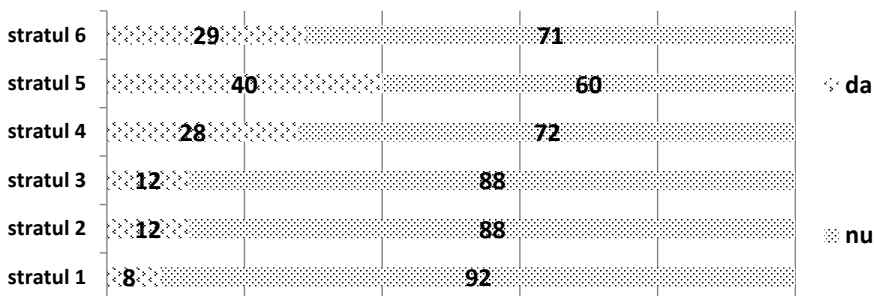

Supravegherea altor lucrători. Circa 22% din respondenți au menționat că ei au în responsabilitățile lor supravegherea altor angajați. Ponderea bărbaților (26%), care au în supraveghere alți angajați este mai mare decât cea a femeilor (19%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care supraveghează alți angajați este mai mare în mediul persoanelor de 55-64 ani și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (13%), de 25-34 ani (16%) și de 65 ani și mai mult (18%). În funcție de nivelul de studii, ponderea respondenților care supraveghează alți angajați crește odată cu nivelul de studii de la 7% în mediul respondenților cu nivel redus de studii, până la 16% în mediul respondenților cu studii medii și 34%- în mediul respondenților

cu studii superioare. În funcție de mediul de reședință, în orașele mari 34% din respondenți supraveghează alți angajați, în orașele mici – 18% din respondenți, iar în localitățile rurale – doar 17%.

Analiza respondenților pe straturi sociale, denotă că ponderea respondenților care au în supraveghere alți angajați este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1-3 (Diagrama 28).

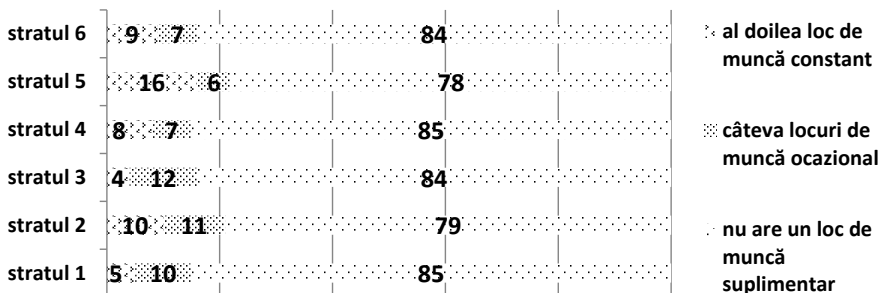
Diagrama 28. Ponderea respondenților care au în supraveghere alți angajați, pe straturi %

Angajarea la locuri de muncă suplimentare. Pe total eșanțion, circa 17% din respondenți au menționat că lucrează constant sau temporar la câteva locuri de muncă. 83% din respondenți au un singur loc de muncă. În funcție de sex, ponderea bărbaților (21%) care lucrează în câteva locuri de muncă este mai mare decât cea a femeilor (14%).

Pe straturi sociale, ponderea persoanelor care sunt angajate la câteva locuri de muncă este mai mare în straturile doi (21%) și 5 (22%)(vezi Diagrama 29).

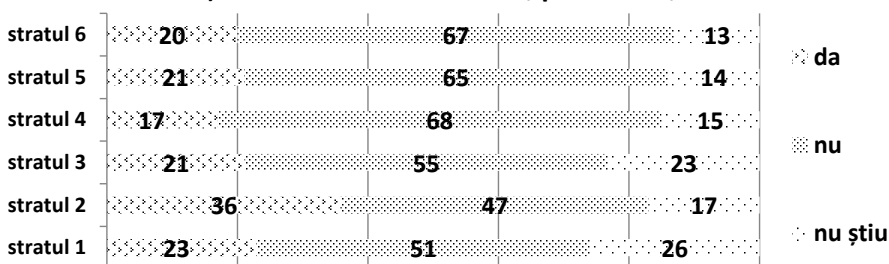
Diagrama 29. Distribuția respondenților în funcție de angajarea la locuri de muncă suplimentare, pe straturi, %

Orientarea respondenților spre schimbarea locului de muncă. Circa 23% din respondenți au menționat că doresc să-și schimbe locul de muncă deținut în prezent, 59% nu doresc și 18% nu sunt încă determinați. În funcție de studii, ponderea respondenților care doresc să-și schimbe locul de muncă crește odată cu reducerea nivelului de studii (de la 20% în mediul respondenților cu studii superioare până la 23%- în mediul celor cu studii medii și 33% - în mediul celor cu studii reduse).

Fiind întrebați care sunt motivele pentru schimbarea locului de muncă, 67% din cei orientați spre schimbare au menționat că doresc să utilizeze adecvat abilitățile/calificarea lor, iar 20%- să aibă un salariu mai mare. Pe straturi sociale, ponderea celor care doresc să-și schimbe locul de muncă este mai mare în stratul 2 (36%) și este mai redusă în stratul 4 – 17%.

Diagrama 30. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă doresc sau nu să-și schimbe locul de muncă, pe straturi, %

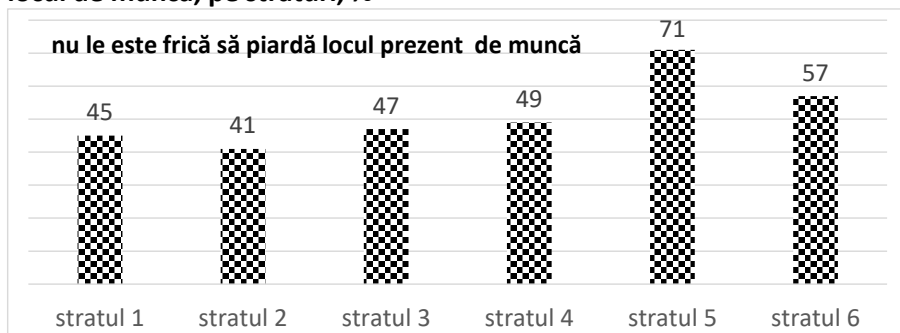

Gradul de adaptabilitate a respondenților la condiții noi. Gradul de adaptabilitate a respondenților la condiții noi de muncă a fost cercetat prin câteva întrebări privind frica respondenților de a-și pierde locul de muncă, de a deveni șomer sau de a-și schimba ocupația. Cercetarea a scos în evidență faptul că circa 48% din respondenți manifestă frică că vor pierde locul de muncă, iar 52%-nu. În funcție de sex, ponderea femeilor (52%) care manifestă frică că vor pierde locul de muncă este mai mare decât cea a bărbaților (43%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care simt frică că vor pierde locul de muncă sporește o dată cu vârsta până la 54 de ani (de la 38% în grupul de vârstă de 18-24 ani până la 56% în grupul

de vârstă de 45-54 ani), după care se reduce simțitor (55-64 ani – 40%, 65 ani și mai mult – 39%). În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care manifestă frică că vor pierde locul de muncă crește odată cu reducerea nivelului de studii (de la 38% în mediul celor cu studii superioare – la 53% în mediul celor cu studii medii și până la 58% - în mediul celor cu studii reduse).

Pe straturi, ponderea persoanelor care nu manifestă frică că vor pierde locul de muncă este mai mare în straturile 5 și 6, care se caracterizează prin nivel înalt de studii, și statut socio-ocupational înalt.

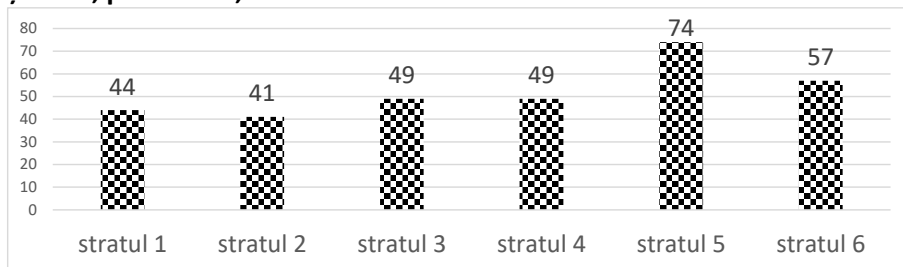
Diagrama 31. Ponderea persoanelor care nu simt frică că vor pierde locul de muncă, pe straturi, %

Conform cercetării circa 47% din respondenți manifestă frică că vor deveni șomeri, iar 53% - nu manifestă. În funcție de sex, ponderea femeilor (50%) care manifestă frică că vor deveni șomeri este mai mare decât cea a bărbaților (44%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care simt frică că vor deveni șomeri sporește o dată cu vârsta până la 54 de ani (de la 41% în grupul de vârstă de 18-24 ani până la 56% în grupul de vârstă de 45-54 ani), după care se reduce simțitor (55-64 ani – 34%, 65 ani și mai mult – 33%). În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care manifestă frică că vor deveni șomeri crește odată cu reducerea nivelului de studii (de la 36% în mediul celor cu studii superioare – la 53% în mediul celor cu studii medii și până la 63% - în mediul celor cu studii reduse).

Pe straturi, ponderea persoanelor care nu manifestă frică că vor deveni șomeri este mai mare în straturile 5 și 6, care se caracterizează prin nivel înalt de studii, și statut socio-ocupational înalt.

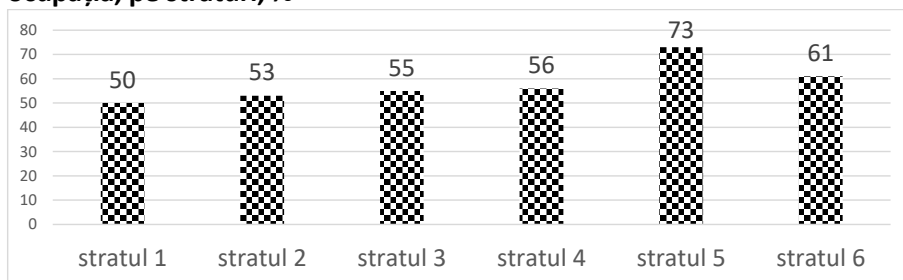
Diagrama 32. Ponderea persoanelor care nu simt frică că vor deveni șomeri, pe straturi, %

Circa 41% din respondenți se tem să-și schimbe ocupația, iar 49%- nu se tem. În funcție de sex, ponderea femeilor (45%) care se tem să-și schimbe ocupația este mai mare decât cea a bărbaților (38%). În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care se tem să-și schimbe ocupația este mai redusă în grupurile de vârstă 35-44 ani (39%), 55-64 ani (30%) și 65 ani și mai mult (25%) și este mai înaltă în mediul 45-54 ani (50%). În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care se tem să-și schimbe ocupația crește odată cu reducerea nivelului de studii (de la 35% în mediul celor cu studii superioare – la 46% în mediul celor cu studii medii și 47% - în mediul celor cu studii reduse).

Pe straturi, ponderea persoanelor care nu se tem să-și schimbe ocupația este mai mare în straturile 5 și 6, care se caracterizează prin nivel înalt de studii și statut socio-ocupational înalt.

Diagrama 33. Ponderea persoanelor care nu se tem să-și schimbe ocupația, pe straturi, %

Gradul de angajament și responsabilitate al persoanelor angajate în câmpul muncii au fost măsurate prin câteva întrebări privind acordul/dezacordul cu următoarele afirmații: a) eu lucrez la capacitate

maximă la locul de muncă, chiar dacă sunt bolnav sau nu mă simt prea bine; b) eu lucrez la capacitate maximă la locul de muncă, chiar dacă îndeplinesc o sarcină care nu îmi prea place; c) eu muncesc mult să-mi mențin nivelul de calificare pentru unele domenii/sarcini, chiar dacă înțeleg că acestea nu vor da rezultate imediate.

82% din persoanele angajate au fost total de acord sau mai curând de acord cu faptul că muncesc la capacitate maximă la locul de muncă chiar dacă sunt bolnavi sau nu se simt prea bine, 14%-mai curând nu au fost de acord sau total nu au fost de acord și 4%-nu știu. În funcție de sex, ponderea femeilor (84%) care au fost total de acord sau mai curând de acord cu afirmația de mai sus este mai mare decât cea a bărbaților (77%). În funcție de nivel de studii, ponderea persoanelor care au fost total de acord sau mai curând de acord cu afirmația de mai sus crește odată cu sporirea nivelului de studii (de la 74% în mediul celor cu studii reduse – la 81% în mediul celor cu studii medii și 84% - în mediul celor cu studii înalte).

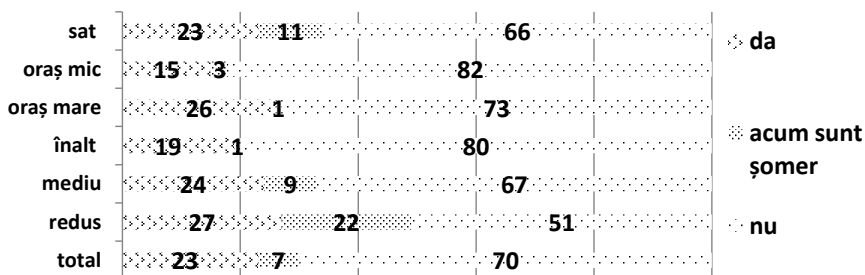
75% din persoanele angajate au fost total de acord sau mai curând de acord cu faptul că muncesc la capacitate maximă la locul de muncă, chiar dacă îndeplinesc o sarcină care nu le prea place, 19%- mai curând nu au fost de acord sau total nu au fost de acord cu această afirmație și 6%- nu știu. În funcție de sex, nu au fost depistate diferențe esențiale dintre bărbați și femei. În funcție de nivel de studii, ponderea persoanelor care au fost total de acord sau mai curând de acord cu afirmația de mai sus crește odată cu sporirea nivelului de studii (de la 68% în mediul celor cu studii reduse – la 76% în mediul celor cu studii medii și 75% - în mediul celor cu studii înalte).

73% din persoanele angajate au fost total de acord sau mai curând de acord cu afirmația că muncesc mult să-și mențină nivelul de calificare pentru unele domenii/sarcini, chiar dacă înțeleg că acestea nu vor da rezultate imediate, 19%- mai curând nu au fost de acord sau total nu au fost de acord cu această afirmație și 8%-nu știu. În funcție de sex, nu au fost depistate diferențe esențiale dintre bărbați și femei. În funcție de nivel de studii, ponderea

persoanelor care au fost total de acord sau mai curând de acord cu afirmația de mai sus crește odată cu sporirea nivelului de studii (de la 53% în mediul celor cu studii reduse – la 72% în mediul celor cu studii medii și 79% - în mediul celor cu studii înalte).

Experiența de șomaj a respondenților. Fiind întrebați dacă au fost vreo dată în șomaj în ultimii 10 ani, 2/3 din respondenți au indicat că nu au fost, 23% au menționat că au fost și 7% au spus că sunt în prezent în șomaj (vezi Diagrama 34). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au fost în șomaj în ultimii 10 ani este mai mare în orașele mari și în localitățile rurale. Ponderea persoanelor aflate în șomaj în prezent este mai mare în mediul rural (11%). În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care s-au aflat în șomaj este mai mare în mediul persoanelor cu studii reduse și este mai mică în mediul persoanelor cu studii înalte. Ponderea persoanelor șomere în prezent este mai înaltă de asemenea în mediul persoanelor cu studii reduse (22%) și este mai mică în mediul persoanelor cu studii înalte (1%).

Diagrama 34. Ponderea persoanelor care au fost/sunt în șomaj, per total, pe sexe, medii rezidențiale, %

Fiind întrebați cât timp s-au aflat în șomaj în ultimii 10 ani, 25% au indicat până la jumătate de an, 29% - de la jumătate de an până la un an, 17%- de la un an până la doi ani și 30% - peste doi ani. Ponderea femeilor (37%) care s-au aflat mai bine de doi ani în șomaj este mai mare decât cea a bărbaților (22%). În funcție de nivelul de studii, ponderea respondenților care s-au aflat mai bine de doi ani în șomaj este mai mare în mediul persoanelor cu studii reduse (39%) și este mai mică în mediul persoanelor cu studii medii (30%) și înalte (39%).

Dintre persoanele care se află acum în șomaj, 22% sunt șomeri de până la jumătate de an, 28% - de la jumătate de an până la un an, 21% - de 1-2 ani, 29% - de mai bine de doi ani.

Fiind întrebați care este cauza șomajului lor în prezent, 27% dintre șomeri au indicat sfârșitul unei activități temporare, 23%-desființarea unității, falimentul, 10% - concediere sau reducere de personal și 6%- demisie.

50% din cei care se află acum în șomaj au indicat că sunt în căutare de lucru, dar nu sunt disponibili, 7%- nu caută de lucru, dar doresc și sunt disponibili, 7% - doresc să lucreze, dar nu caută și nici nu-s disponibili, 16% - nu caută de lucru și nici nu doresc să lucreze.

În concluzie putem menționa următoarele: analiza activității de muncă a respondenților, inclusiv pe straturi a scos în evidență faptul că practic fiecare al cincilea respondent nu este angajat în câmpul muncii, ponderea celor neangajați fiind mai mare în mediul rural, persoanelor de 18-24 de ani, celor cu nivel redus de studii.

Pentru a depăși problemele de sărăcie, fiecare a zecea persoană este angajată la lucru parțial sau integral peste hotare, 1/3 din respondenți lucrează supra-program sau în câteva locuri de muncă (mai mult de 41 de ore pe săptămână). Ponderea celor care lucrează peste hotare sau supra-program este mai mare în stratul 4. Ponderea persoanelor care lucrează cu program redus de muncă este mai mare în stratul 1 și este specifică pentru femei, persoane de vârstă a treia, studenți, casnici.

Fiecare al doilea respondent din cei angajați în câmpul muncii, lucrează în instituții publice, 43% - în instituții private, iar fiecare al zecelea – în sectorul neformal sau în gospodăria casnică. Pe straturi sociale, 2/3 din respondenții din straturile 5 și 6 activează în sectorul public și mai bine de jumătate din respondenții stratului 4 activează în sectorul privat. Ponderea respondenților care beneficiază de contracte cu durată nedeterminată de muncă, de contribuții sociale, concedii medicale plătite este mai mare în sectorul public decât în sectorul privat. În rezultat, în straturile 5 și 6 ponderea respondenților care beneficiază de garanții sociale este mai mare decât în straturile 1-4.

În straturile 5-6 este de asemenea mai mare ponderea persoanelor care dețin locuri de conducere la locul de muncă și au în subordine angajați.

2/3 din respondenți au menționat că ocupația lor corespunde nivelului de studii, iar fiecare al cincilea respondent a indicat că ocupația este inferioară calificării lui. Ponderea persoanelor care consideră că ocupația lor este inferioară studiilor este mai mare în grupul celor de 18-24 de ani, din mediul rural, din stratul 4.

Gradul de adaptabilitate la condiții noi (nu au frică de pierderea locului de muncă, de șomaj, de schimbarea ocupației) este mai mare în straturile 4-5 și este mai redusă în straturile 1-3.

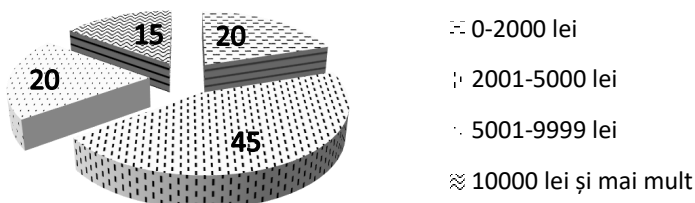
1/3 din respondenți au trecut prin sau sunt în prezent în șomaj. Ponderea celor care au o experiență de șomaj este mai mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii, din mediul rural, din straturile 1-3.

3.2. Veniturile respondenților

Venitul mediu lunar pe gospodărie. Unul din obiectivele studiului a fost de asemenea identificarea veniturilor respondenților, inclusiv pe straturi. În acest context ținem să menționăm că doar 2/3 din respondenți au binevoit să răspundă la întrebările ce țin de venituri. 1/3 din respondenți s-au eschivat de la răspunsuri din cauza faptului că consideră aceste întrebări pur personale sau din cauza fricii. Ponderea celor care au refuzat să răspundă este mai mare în mediul respondenților în vârstă de 18-24 de ani (44%), cu nivel de studii medii (35%), sau superioare (35%), din sectorul informal (36%), din mediul rural (36%).

Din totalul respondenților care au preferat să răspundă la întrebările privind veniturile, putem conchide că fiecare a cincea gospodărie are un venit lunar de până la 2000 de lei, 45% din gospodării au un venit lunar de la 2001 până la 5000 de lei, 20% din gospodării au un venit lunar de la 5001 până la 9999 lei și 15% din gospodării au un venit lunar mai mare de 10000 de lei. (vezi Diagrama 35).

Diagrama 35. Veniturile medii lunare ale gospodăriilor respondenților, %

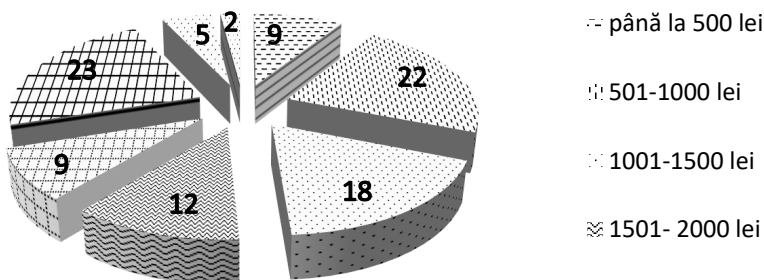

În funcție de mediul rezidențial, ponderea gospodăriilor cu venit lunar mai mic de 5000 de lei este mai mare în mediul rural (75%) și în orașele mici (68%), și este mai redusă în mediul orașe mari (40%). Circa 60% din gospodăriile din orașele mari au un venit lunar mediu mai mare de 5000 de lei.

În funcție de starea civilă a respondenților, gospodăriile alcătuite din persoane căsătorite sau care trăiesc în cuplu au un venit mediu lunar mai mare decât persoanele divorțate, văduve sau necăsătorite. Astfel, circa 40% din persoanele căsătorite și 48% din persoanele care trăiesc în cuplu necăsătorite au un venit mai mare de 5000 de lei lunar. Totodată, doar 8% din persoanele divorțate, 10% din persoanele văduve și 36% din persoanele necăsătorite au un venit lunar pe gospodărie mai mare de 5000 de lei.

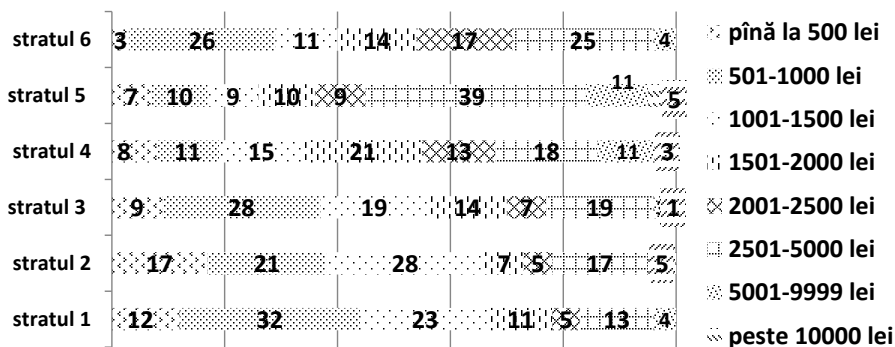
Venitul mediu lunar pe membru de familie. Conform rezultatelor cercetării, fiecare al treilea respondent a menționat că venitul mediu lunar pe membru de familie este mai mic de 1000 de lei, 30% - de la 1001 lei până la 2000 lei, 32%- de la 2001 lei până la 5000 de lei, 7%- mai mare de 5000 de lei (vezi Diagrama 36).

Diagrama 36. Venitul mediu lunar pe membru de familie, %

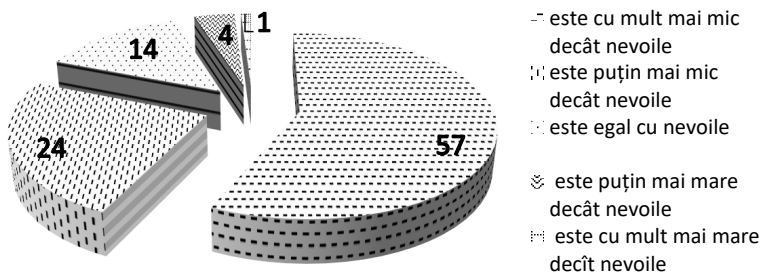
Analiza venitului mediu lunar pe membru de familie pe straturi denotă o pondere mai mare a respondenților cu venituri medii lunare înalte în straturile 4, 5, 6. Astfel, din Diagrama de mai jos putem observa că 32% din respondenții din stratul 4, 55% din respondenții din stratul 5 și 29% din respondenții din stratul 6 au un venit mediu lunar pe membru de familie mai mare de 2500 lei. În straturile 1, 2, 3 ponderea persoanelor cu un venit mai mare de 2500 de lei pe membru de familie lunar este mai redusă (vezi Diagrama 37).

Diagrama 37. Venitul mediu lunar pe membru de familie, pe straturi, %

Gradul de corespundere a venitului mediu lunar nevoilor gospodăriilor. Conform rezultatelor cercetării, 57% din respondenți consideră că veniturile lor sunt cu mult mai mici decât nevoile, 24%- că veniturile lor sunt puțin mai mici decât nevoile, 14%- că veniturile sunt egale cu nevoile, 4%- că veniturile sunt puțin mai mari decât nevoile și doar 1%- că veniturile sunt cu mult mai mari decât nevoile (vezi Diagrama 38).

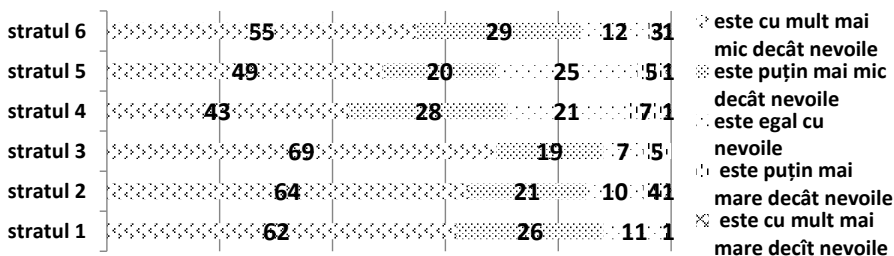
Diagrama 38. Gradul de corespundere a venitului mediu lunar pe gospodărie nevoilor familiei, %

În funcție de vârstă, ponderea respondenților care consideră că veniturile lor sunt cu mult mai mici decât nevoile este mai mare în mediul respondenților cu vârstă cuprinsă între 35-44 (61%) și a celor de 65 ani și mai mult (69%). În funcție de nivelul de studii, ponderea respondenților care consideră că veniturile lor sunt mult mai mici decât nevoile este mai mare în mediul respondenților cu nivel de studii reduse (75%). Totodată ponderea respondenților care sunt de părerea că veniturile lor sunt egale cu nevoile, sau mai mari decât nevoile este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (pentru comparație: studii superioare - 25%, studii medii -15%, studii reduse – 15%). Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care consideră că veniturile lor sunt cu mult mai mici decât nevoile este mai mare în mediul rural decât în urban (pentru comparație: sat – 62%, oraș mic – 60, oraș mare – 57%). Ponderea celor care consideră că veniturile lor sunt egale cu nevoile sau mai mari decât nevoile este mai mare în orașele mari (24%).

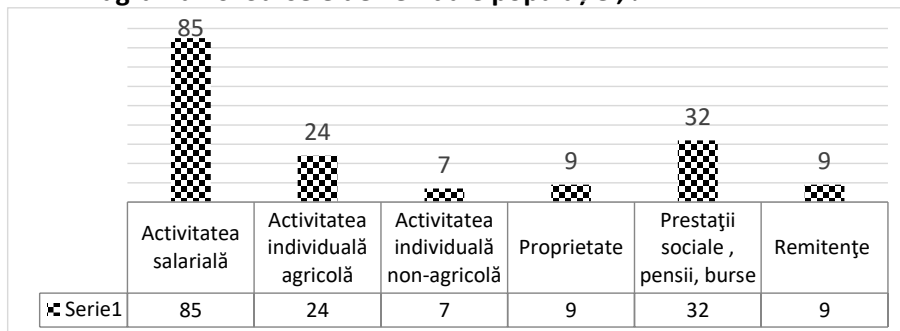
Analiza gradului de corespundere a venitului mediu lunar nevoilor familiilor pe straturi a scos în evidență faptul că ponderea persoanelor care consideră că veniturile lor sunt cu mult mai reduse decât nevoile este mai mare în straturile 1, 2, și 3 și este mai redusă în straturile 4, 5 și 6. În schimb ponderea persoanelor care consideră că veniturile lor sunt egale cu nevoile sau mai mari decât nevoile gospodăriei este mai înaltă în straturile 4, 5 și 6 (vezi Diagrama 39). De aici putem conchide că ponderea persoanelor cu un nivel de viață mai înalt este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) decât în straturile de jos (1, 2, 3) ceea ce de fapt explică și premisele creării clasei medii în baza acestor straturi.

Diagrama 39. Gradul de corespundere a venitului mediu lunar pe gospodărie nevoilor familiei, pe straturi, %

Sursele de venit. Conform cercetării, principalele surse de venit ale populației sunt următoarele: activitatea salarială (85%), prestații sociale, pensii, burse (32%), activitatea individuală agricolă (24%), arenda proprietăților (9%), remitențele (9%) și activitățile individuale non-agricole (7%) (Vezi Diagrama 40)

Diagrama 40. Sursele de venit ale populației, %

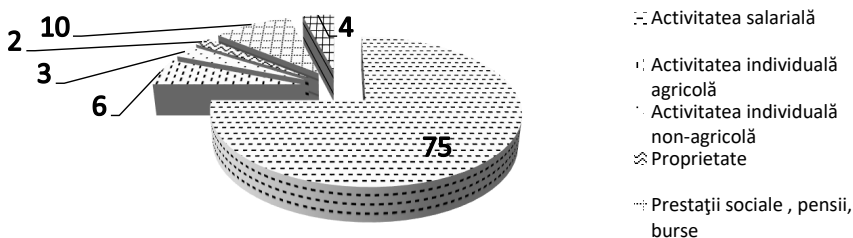
În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care au menționat activitatea salarială drept sursă de venit este mai mare în mediul grupurilor de vârstă 25-34 ani (91%), 35-44 ani (93%) și 45-54 ani (89%). Ponderea persoanelor pentru care prestațiile sociale, pensia, bursa sunt surse de venit este mai mare în mediul persoanelor din grupurile de vârstă 18-24 de ani (50%), 55-64 ani (48%) și 65 ani și mai mult (95%). Ponderea persoanelor pentru care activitatea individuală agricolă este o sursă de venit este mai mare în grupul de vârstă 18-24 de ani (35%), 55-64 ani (31%) și 65 ani și mai mult (32%). Ponderea persoanelor pentru care remitențele sunt o sursă de venit este mai mare în grupurile de vârstă 18-24 ani (20%) și 25-34 ani (13%).

În funcție de studii, ponderea persoanelor pentru care salariul este o sursă de venit este mai mare în mediul respondenților cu studii înalte (92%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (57%). Ponderea persoanelor pentru care activitatea individuală agricolă este o sursă de venit este mai mare în mediul respondenților cu nivel redus de studii (35%) și este mai redusă în mediul celor cu nivel de studii înalte (19%). Ponderea persoanelor pentru care prestațiile, bursele, pensiile sunt o sursă de venit este mai mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (48%).

În funcție de mediul de reședință, ponderea persoanelor pentru care salariul este o sursă de venit este mai mare în orașele mari (98%) și este mai redusă în sate (78%). Ponderea persoanelor pentru care activitatea individuală agricolă este o sursă de venit este mai mare în mediul rural (36%). Ponderea persoanelor care au menționat drept sursă de venit arenda proprietăților este de asemenea mai mare în mediul rural (12%). În acest caz este vorba despre arenda loturilor de pământ deținute în proprietate. Ponderea persoanelor pentru care remitențele sunt o sursă de venit de asemenea este mai mare în mediul rural (11%).

Respondenții au fost rugați să indice principala sursă de venit – alegere unică. În rezultat am constatat că în cazul a 75% din populație salariul continuă să fie principala sursă de venit. În cazul a 10% din populație - prestațiile sociale, bursele, pensiile sunt considerate drept principala sursă de venit. 9% din respondenți consideră activitatea individuală agricolă sau non-agricolă drept principala sursă de venit. 4% din respondenți consideră remitențele drept sursă principală de venit. 2% din populație consideră arenda proprietăților drept sursă principală de venit (Diagrama 41).

Diagrama 41. Distribuirea respondenților în funcție de principala sursă de venit, %

Analiza sursei principale de venit pe straturi scoate în evidență următoarele: pentru mai bine de 90% din respondenții din straturile 1, 2, 3, 5, 6 salariul și prestațiile sociale, bursele, pensiile sunt principalele surse de venit. În cazul stratului 4, observăm că salariul, prestațiile sociale, bursele și pensiile constituie surse principale de venit pentru 76% din respondenți. În schimb, în cazul a celorlalte 24% din respondenți drept surse principale de venit sunt: activitatea individuală non-agricolă

și agricolă (12%), arenda proprietăților (7%) și remitențele (5%) (vezi Diagrama 42). Acest fapt denotă că respondenții din stratul 4 sunt mai activi și mai întreprinzători decât cei din alte straturi, se bazează pe surse de venit mai variate și au mai multe oportunități pentru a spori nivelul de viață comparativ cu respondenții din alte straturi.

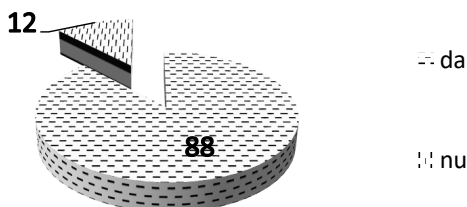
Diagrama 42. Distribuirea respondenților în funcție de principala sursă de venit, straturi %

	91	89	75	90	88	85
	13	12	2	5	4	2
	6	6	7	1	5	
	3	12	4	3	21	3
	4	11	5	4		
	stratul 1	stratul 2	stratul 3	stratul 4	stratul 5	stratul 6
salariu	85	88	90	75	89	91
activitate individuală agricolă	4	3	3	6		1
activitate individuală non-agricolă	1	2	1	6	5	3
proprietăți	1	1	2	7		1
prestații sociale, pensii, burse	5	3	4	1	4	2
remitențe	4	3		5	2	2

Analiza modalităților de utilizare a remitențelor pe straturi de asemenea confirmă faptul că respondenții din stratul 4 sunt cei mai orientați spre dezvoltarea unor surse de venit durabile. Astfel, fiecare al zecelea respondent din acest strat utilizează remitențele pentru dezvoltarea unor afaceri individuale (în celelalte straturi nici un respondent nu a indicat că utilizează sursele provenite din remitențe pentru aceste scopuri.)

Disponerea de proprietăți. Circa 88% din respondenți au indicat că dispun de anumite proprietăți, 12% - nu dispun de nici o proprietate (Diagrama 43).

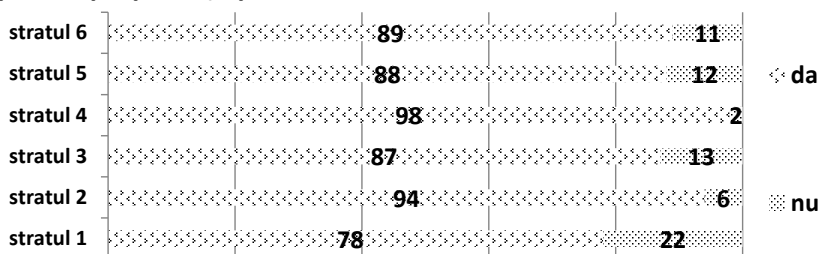
Diagrama 43. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă dispun de proprietăți, %

În funcție de mediul rezidențial, dispun de proprietăți 90% din respondenții din mediul rural, 89% din respondenții din orașele mari și 80% din respondenții din orașele mici.

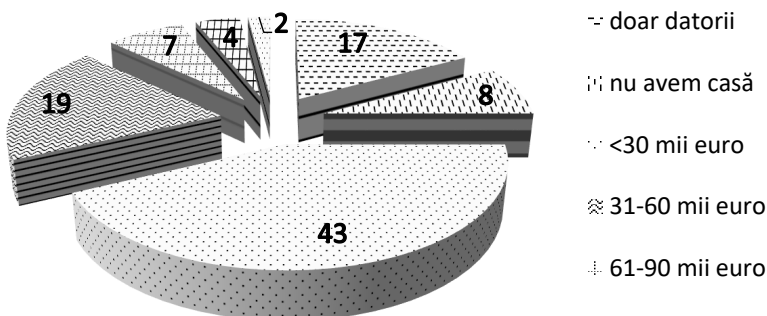
Pe straturi, cea mai mare pondere a respondenților care dispun de proprietăți este în stratul 4 (98%) și în stratul 2 (94%), iar cea mai redusă – în stratul 1 (78%) (vezi Diagrama 44).

Diagrama 44. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă dispun de proprietăți, pe straturi, %

La întrebarea, dacă ar vinde toate proprietățile și ar da toate datoriile, câți bani le-ar rămâne, 17% au menționat că toți banii s-ar duce pe datorii, 8% au indicat că nu au în proprietate casă, 43% au menționat că le-ar rămâne până la 30 mii Euro, 19% - că le-ar rămâne între 31-60 mii Euro, 7%- că le-ar rămâne între 61-90 mii Euro și 6%- mai mult de 90 mii Euro.

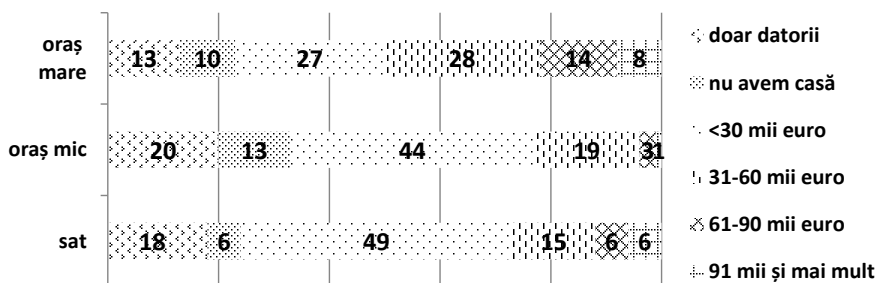
Diagrama 45. Distribuirea respondenților în funcție de sursele financiare care le-ar rămâne după vinderea proprietăților, %

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au menționat că ar stinge doar datoriile cu banii din vinderea proprietăților este mai mare în orașele mici (20%) și este mai redusă în orașele mari (13%).

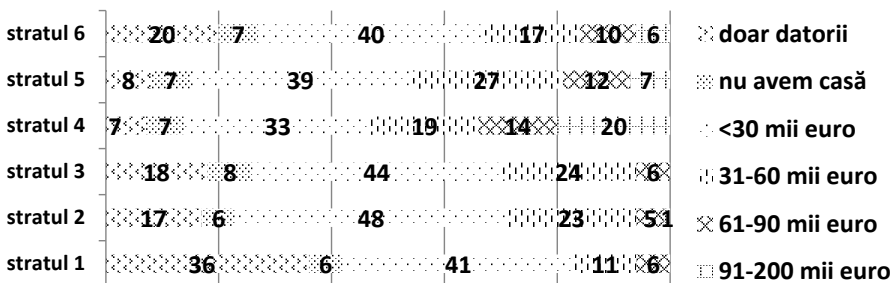
Fiecare a doua persoană din mediul rural, 44% de respondenți din orașele mici și 27% din orașele mari ar deține până la 30 mii euro după vinderea proprietăților. Ponderea persoanelor care ar deține între 31 și 60 mii Euro este mai mare în orașele mari (28%), după care urmează orașele mici (19%) și localitățile rurale (15%). Mai mult de 61 mii de Euro le-ar rămâne la 22% din respondenții care locuiesc în orașele mari, la 12% care locuiesc în localitățile rurale și la 4% care locuiesc în orașele mici (Diagrama 46).

Diagrama 46. Distribuția respondenților în funcție de sursele financiare care le-ar rămâne după vinderea proprietăților, pe medii rezidențiale %

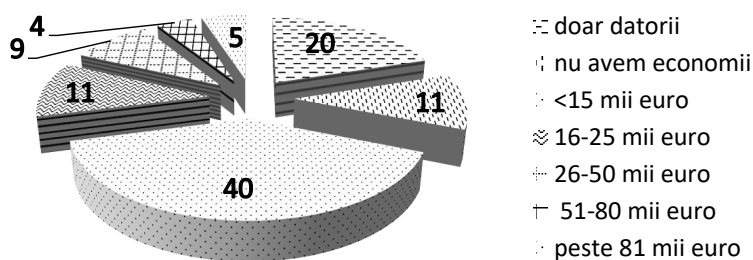
Pe straturi observăm că ponderea respondenților care ar rămâne cu nimic după stingerea datoriilor este mai mare în stratul 1 (36%), în stratul 6 (20%) și este mai redusă în straturile 4 (7%) și 5 (8%). Ponderea respondenților care ar rămâne cu mai mult de 60 mii Euro este mai mare în straturile 4 (34%), 5 (19%) și 6 (16%). În straturile 1, 2 și 3 ponderea acestor respondenți este în mediu de 6% (vezi Diagrama 47).

Diagrama 47. Distribuția respondenților în funcție de sursele financiare care le-ar rămâne după vinderea proprietăților, pe straturi %

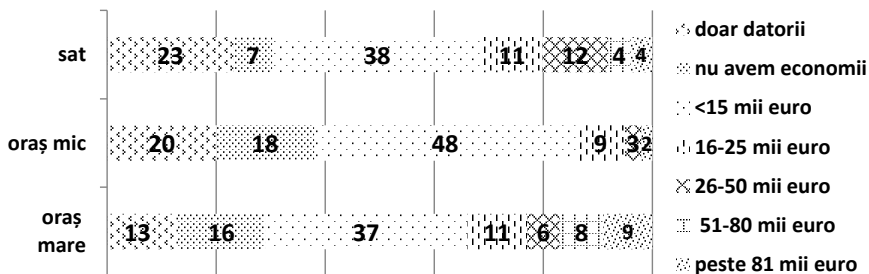
Disponerea de economii financiare. Respondenții au fost întrebați, de asemenea, despre economiile financiare de care dispun. Astfel, la întrebarea dacă ar aduna toate hârtiile de valoare, economiile de care dispun membrii familiei și ar da toate datoriile, cu ce sumă de bani ar rămâne, 11% din respondenți au menționat că nu au economii, 20% - că ar rămâne doar cu datorii, 40% - ar rămâne cu mai puțin de 15 mii Euro, 11% ar rămâne cu o sumă de bani între 16 și 25 mii de Euro, 9% ar rămâne cu o sumă de bani între 26 și 50 mii de Euro și 9% ar rămâne cu o sumă mai mare de 50 mii de euro.

Diagrama 48. Distribuția respondenților în funcție de suma de bani rămasă după achitarea tuturor datoriilor din hârtiile de valoare și economiile de care dispun membrii familiei, % din total răspunsuri

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care nu au economii este mai mare în orașele mici (18%) și în orașele mari (17%) și este mai redusă la sate (7%). Ponderea respondenților care ar reuși doar să achite datoriile este mai mare în localitățile rurale (23%) și este mai redusă în orașele mari (13%).

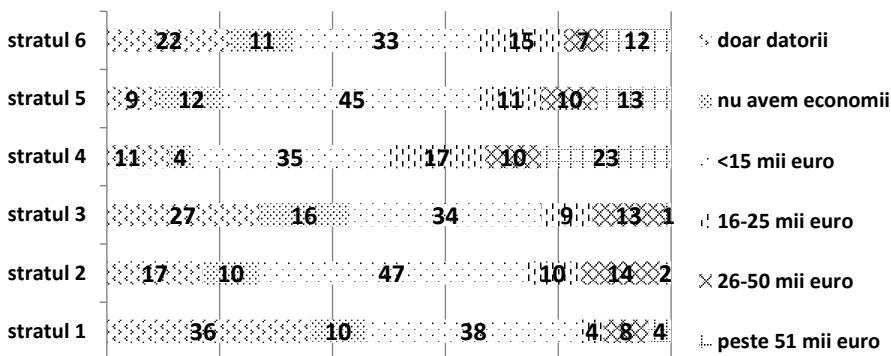
Diagrama 49. Distribuția respondenților în funcție de suma de bani rămasă după achitarea tuturor datoriilor din hârtiile de valoare și economiile de care dispun membrii familiei, pe medii rezidențiale, % din total răspunsuri

Ponderea respondenților, care ar rămâne cu economii mai mari de 26 mii de euro este mai mare în orașele mari (20%), și în localitățile rurale (23%) și este mai redusă în orașele mici (5%).

Pe straturi observăm că ponderea respondenților care ar rămâne cu nimic după stingerea datoriilor este mai mare în stratul 1 (36%), în stratul 3 (27%) și este mai redusă în straturile 4 (11%) și 5 (9%). Ponderea respondenților care ar rămâne cu mai mult de 26 mii Euro este mai mare în straturile 4 (33%), 5 (23%) și 6 (19%). În straturile 1, 2 și 3 ponderea acestor respondenți variază între 12 și 16% (vezi Diagrama 50).

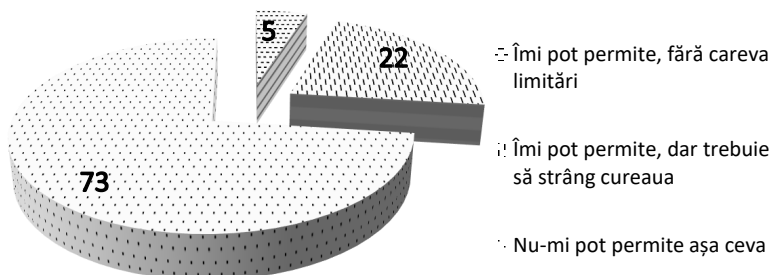
Diagrama 50. Distribuirea respondenților în funcție de suma de bani rămasă după achitarea tuturor datoriilor din hârtile de valoare și economiile de care dispun membrii familiei, pe straturi, % din total răspunsuri

Capacitatea de cumpărare a respondenților. Nivelul de bunăstare al respondenților a fost apreciat și în funcție de capacitatea de cumpărare/plată a respondenților. Astfel, respondenții au fost întrebați în ce măsură ei ar putea să întrețină un copil la studii peste hotare, dacă și-ar permite să plece peste hotare cu familia la odihnă sau la cumpărături, dacă și-ar putea permite să procure o casă/apartament, automobil, echipamente tehnice sau mobilă pentru casă etc.

Rezultatele cercetării au scos în evidență faptul că circa 73% din respondenți nu și-ar putea permite să întrețină un copil la studii peste hotare, 22% și-ar putea permite, dar ar trebui să strângă cureaua și 5% își pot permite fără careva limitări (Diagrama 51).

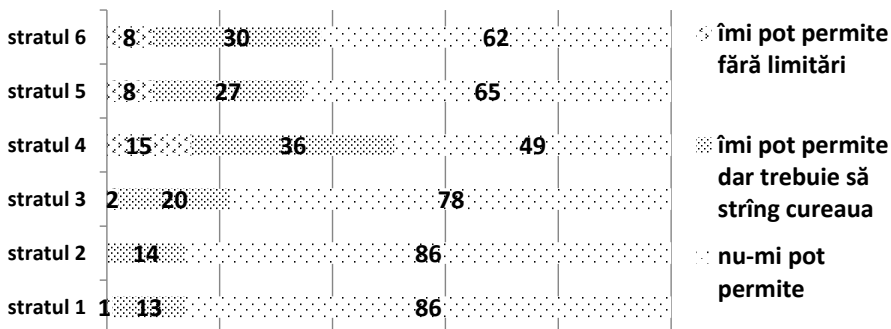
Diagrama 51. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a întreține un copil la studii peste hotare, %

Pe medii rezidențiale, ponderea celor care nu pot întreține un copil la studii peste hotare este mai mare în orașele mici (83%) și este mai redusă în orașele mari (67%). Ponderea respondenților care pot să întrețină un copil la studii peste hotare, dar trebuie să strângă cureaua este mai mare în orașele mari (28%). Ponderea persoanelor care își pot permite să întrețină un copil la studii peste hotare fără careva limitări este de 6%- în localitățile rurale, de 5%- în orașele mari și de 1% în orașele mici.

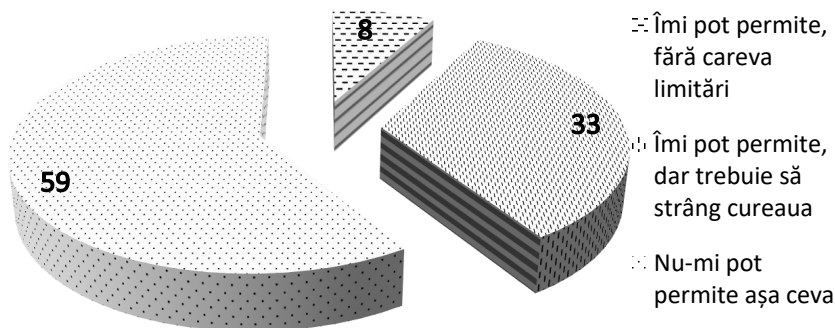
Pe straturi, ponderea persoanelor care nu-și pot permite să întrețină un copil la studii peste hotare este mai mare în straturile 1, 2, 3 și este mai redusă în straturile 4, 5, 6. Din diagrama de mai jos putem observa că ponderea persoanelor care își pot permite fără limitări să întrețină un copil la studii peste hotare este de 15% în stratul 4, de 8% în stratul 5 și de 8% în stratul 6.

Diagrama 52. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a întreține un copil la studii peste hotare, pe straturi, %

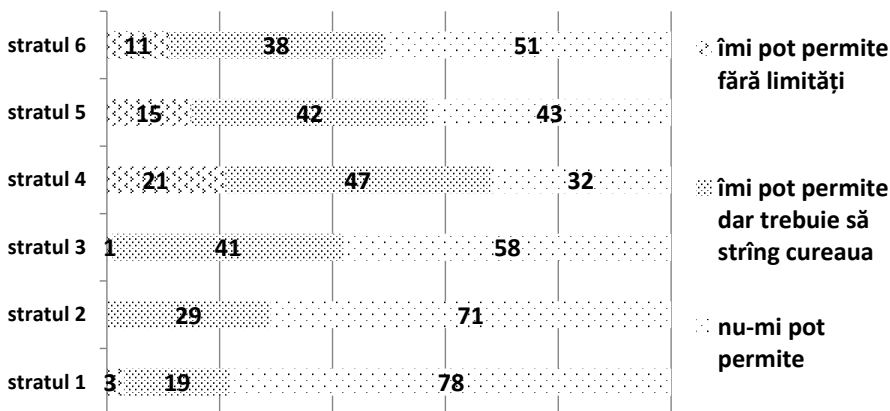
Conform cercetării, circa 59% din respondenți nu-și pot permite să călătorească cu familia peste hotare cel puțin o dată în an, fiecare al treilea respondent își poate permite, dar trebuie să strângă cureaua și 8%- își pot permite fără limitări.

Diagrama 53. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a călători cu familia peste hotare, %

Pe medii rezidențiale, ponderea celor care nu-și pot permite să călătorească cu familia peste hotare este mai mare în mediul rural (67%) și este mai redusă în orașele mari (45%). Ponderea persoanelor care-și pot permite să călătorească cu familia peste hotare este mai mare în orașele mari (12%), după care urmează orașele mici (7%) și satele (7%).

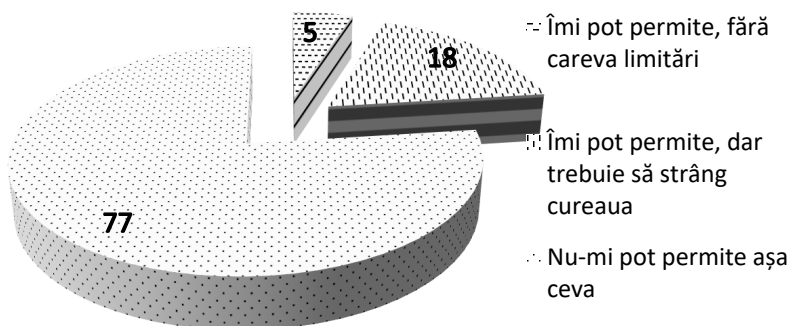
Diagrama 54. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a călători cu familia peste hotare, pe straturi, %

Pe straturi, ponderea persoanelor care nu-și pot permite să călătorească cu familia peste hotare este mai mare în straturile 1, 2, 3 și este mai redusă în straturile 4, 5, 6. Din diagrama de mai sus putem observa că ponderea persoanelor care își pot permite fără limitări să călătorească cu familia peste hotare este de 21% în stratul 4, de 15% în stratul 5 și de 11% în stratul 6.

Conform cercetării, circa 77% din respondenți nu-și pot permite să călătorească cu familia peste hotare, 18% din respondenți își pot permite, dar trebuie să strângă cureaua și 5% pot permite fără limitări (Diagrama 55)

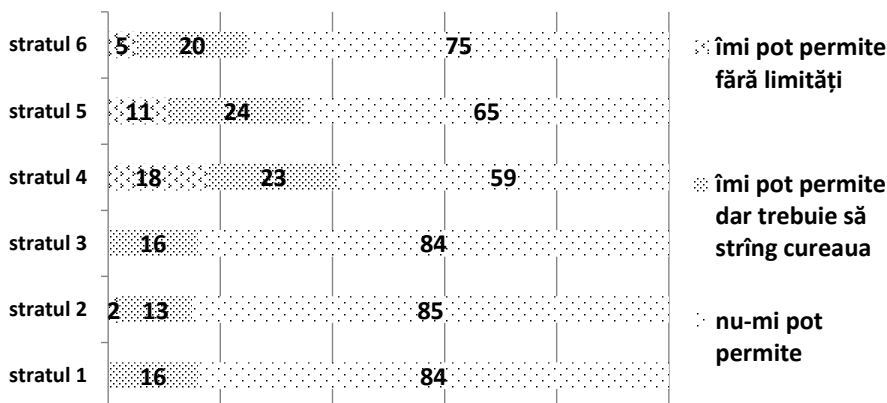
Diagrama 55. Distribuirea respondenților în funcție de capacitatea de a pleca după cumpărături peste hotare, %

Pe medii rezidențiale, ponderea celor care nu-și pot permite să plece la cumpărături peste hotare este mai mare în mediul rural (80%) și este mai redusă în orașele mici (66%). Ponderea persoanelor care-și pot permite să plece la cumpărături peste hotare, dar trebuie să strângă cureaua este mai mare în orașele mici (31%). Ponderea persoanelor care pot pleca după cumpărături peste hotare fără limitări este mai mare în orașele mari (8%).

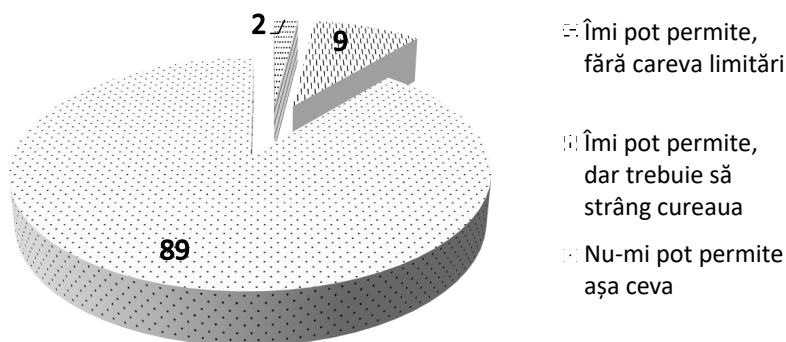
Pe straturi, ponderea persoanelor care nu-și pot permite să plece la cumpărături peste hotare este mai mare în straturile 1, 2, 3 și este mai redusă în straturile 4, 5, 6. Din diagrama de mai sus putem observa că ponderea persoanelor care își pot permite să plece la cumpărături peste hotare este de 18% în stratul 4, de 11% în stratul 5 și de 5% în stratul 6.

Diagrama 56. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a pleca după cumpărături peste hotare, pe straturi, %

Conform cercetării, 89% din respondenți au menționat că nu și-ar putea permite acum să cumpere o casă/apartament, 9% au menționat că ar putea dacă și-ar strânge cureaua și 2%- ar putea fără limitări.

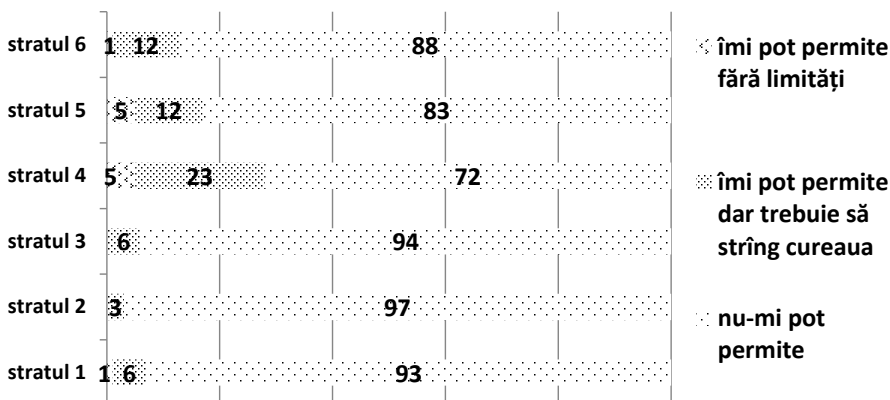
Diagrama 57. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a procura casă/apartament, %

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au menționat că ar putea să cumpere casă/apartament dacă și-ar strânge cureaua (11%) sau ar putea fără limitări (4%) este mai mare în orașele mari.

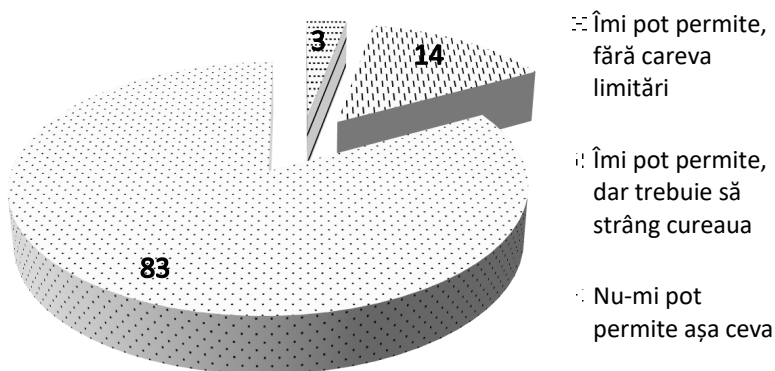
Pe straturi, capacitatea de cumpărare a casei/apartamentului este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3 (vezi Diagrama 58).

Diagrama 58. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a procura casă/apartament, pe straturi %

Conform cercetării, 83% din respondenți au menționat că nu și-ar putea permite acum să cumpere o mașină, 14% au menționat că ar putea dacă și-ar strânge cureaua și 3%- ar putea fără limitări.

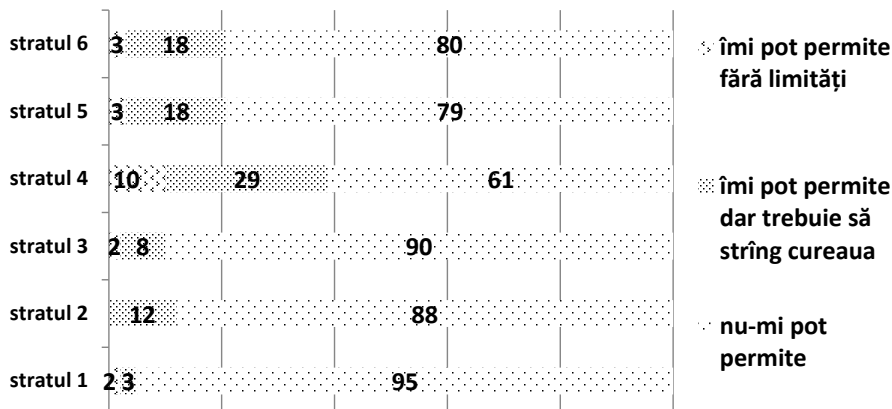
Diagrama 59. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a procura o mașină nouă, %

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au menționat că ar putea să procure mașină dacă și-ar strânge cureaua (20%) și ar putea fără limitări (3%) este mai mare în orașele mari.

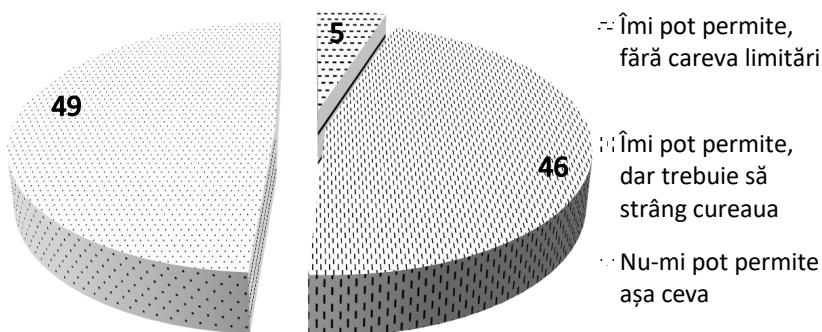
Pe straturi, capacitatea de cumpărare a mașinii este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3 (vezi Diagrama 60).

Diagrama 60. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a procura o mașină nouă, pe straturi, %

La întrebarea dacă ar putea să-și cumpere echipament tehnic nou în casă, 49% din respondenți au indicat că nu ar putea, 46% din respondenți au indicat că ar putea dacă și-ar strânge cureaua și 5% au menționat că ar putea fără careva limitări.

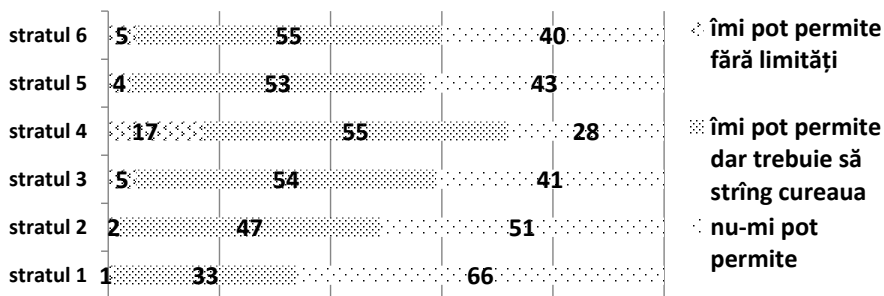
Diagrama 61. Distribuția respondenților în funcție de capacitatea de a procura echipament tehnic, %

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au menționat că ar putea să procure echipament tehnic dacă și-ar strânge cureaua (20%) este mai mare în orașele mici (64%) și în orașele mari (53%). Totodată, ponderea celor care și-ar putea procura echipament tehnic nou fără limitări este mai mare în mediul rural (6%) și în orașele mari (5%).

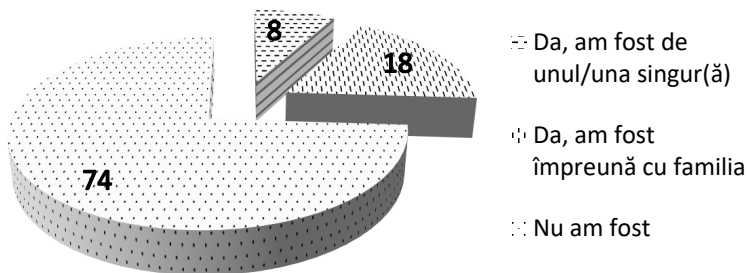
Pe straturi, capacitatea de cumpărare a echipamentului tehnic cu anumite limitări este mai mare în straturile 3, 4, 6. Capacitatea de procurare a echipamentului tehnic fără limitări este mai mare în stratul 4 (17%) (vezi Diagrama 62).

Diagrama 62. Distribuirea respondenților în funcție de capacitatea de a procura echipament tehnic, pe straturi %

Respondenții au fost întrebați de asemenea dacă au fost în ultimul an la odihnă peste hotare. 74% din respondenți au menționat că nu au fost, 18% din respondenți au fost împreună cu familia și 8% - singuri.

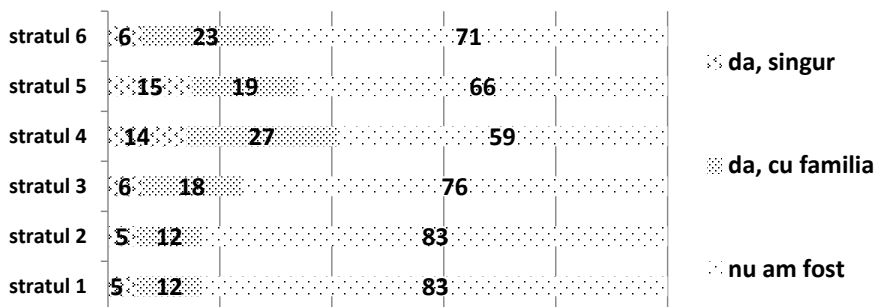
Diagrama 63. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă au fost la odihnă peste hotare în ultimul an, %

Pe medii rezidențiale, ponderea celor care au fost la odihnă peste hotare în ultimul an este mai mare în orașele mari (42%) și în orașele mici (24%) și este mai redusă în sate (19%).

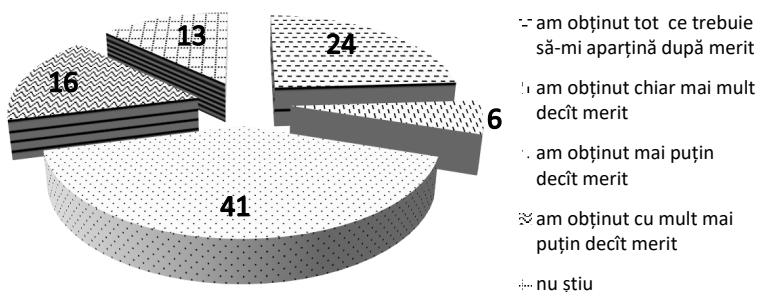
Pe straturi ponderea respondenților care au fost la odihnă peste hotare în ultimul an de unii singuri sau cu familia este mai mare în stratul 4 (41%), stratul 5 (34%) și stratul 6 (29%) și este mai redusă în straturile 1 (17%) și 2 (17%).

Diagrama 64. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă au fost la odihnă peste hotare în ultimul an, pe straturi %

Coresponderea modului de trai ocupațiilor, studiilor. Respondenții au fost rugați de asemenea să aprecieze dacă au obținut în viață tot ce le aparține după merit în comparație cu alte persoane. Fiecare al patrulea respondent a menționat că a obținut în viață tot ce deservește conform meritelor, 6%- au obținut în viață chiar mai mult decât meritele, 41% au obținut în viață mai puțin decât merită. 16% consideră că au obținut în viață cu mult mai puțin decât merită, iar 13% nu s-au putut aprecia.

Diagrama 65. Distribuția respondenților în funcție de răspunsurile la întrebarea dacă au obținut în viață tot ce merită, %

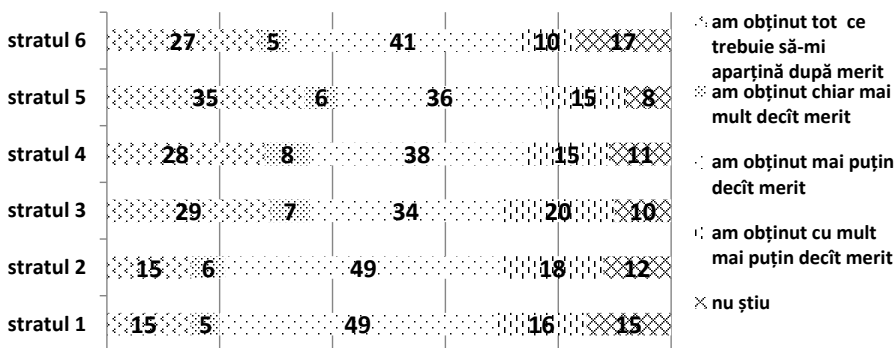

În funcție de vârstă ponderea celor care consideră că au obținut în viață tot ce merită sau chiar mai mult este mai mare în mediul persoanelor în vârstă de 18-24 de ani (50%). Ponderea persoanelor care consideră că au obținut mai puțin, sau cu mult mai puțin decât merită este mai mare în grupurile de vârstă 55-64 ani (64%), 45-54 ani (61%).

În funcție de nivel de studii, ponderea celor care consideră că au obținut în viață tot ce merită sau chiar mai mult crește o dată cu nivelul de studii (de la 20% în mediul celor cu studii reduse la 30% în mediul celor cu studii medii și până la 35% în mediul celor cu studii înalte). Ponderea persoanelor care consideră că au obținut mai puțin, sau cu mult mai puțin decât merită este mai mare în mediul respondenților cu nivel redus de studii (69%).

Pe straturi, ponderea persoanelor care au indicat că au obținut în viață tot ce merită sau chiar mai mult decât merită este mai mare în straturile 3 (36%), 4(36%), 5 (41%) și 6 (32%). Ponderea respondenților care consideră că au obținut mai puțin, sau cu mult mai puțin decât merită este mai mare în mediul respondenților din straturile 1 (65%) și 2 (67%).

Diagrama 66. Distribuția respondenților în funcție de răspunsurile la întrebarea dacă au obținut în viață tot ce merită, pe straturi %

În concluzie putem menționa următoarele: analiza veniturilor respondenților a scos în evidență faptul că mai bine de 60% din respondenți au un venit lunar pe membru de familie mai mic de 2000 de lei, ceea ce este mai jos de minimul de existență pentru anul 2015 (1734 de lei) sau puțin mai sus de minimul de existență. Fiecare al treilea respondenți a indicat un venit lunar pe membru de familie între 2001 și 5000 de lei și 7%- mai mare de 5000 de lei. Ponderea respondenților cu venituri lunare pe membru de familie mai mari de 2500 de lei este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

Mai bine de jumătate din respondenți au menționat că veniturile lor sunt cu mult mai mici decât nevoile, fiecare al patrulea respondent – puțin mai mici decât nevoile și fiecare al cincilea respondent - că veniturile sunt egale sau chiar mai mari decât nevoile. Ponderea persoanelor cu venituri mult mai mici decât nevoile este mai mare în mediul rural, orașele mici, persoanelor cu nivel redus de studii, respondenților din straturile 1-3.

În cazul a 90% din respondenți din straturile 1, 2, 3, 5, 6 principala sursă de venit sunt salariul, pensia, alocația socială, bursa. În cazul respondenților din stratul 4, 75% din respondenți consideră drept sursă principală de venit salariul, pensia, bursa, iar 25% - activitatea individuală, arenda proprietăților, remitențele.

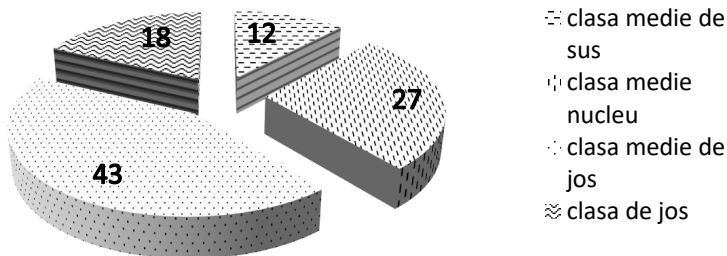
88% din respondenți dețin proprietăți și 12% nu dețin. Ponderea celor care nu dețin proprietăți este mai mare în stratul 1. Mai bine de 75% din respondenții care dețin proprietăți au menționat că dacă ar vinde toate proprietățile și ar da toate datoriile le-ar mai rămâne și ceva economii, iar 25%- ar rămâne cu nimic. Ponderea celor care ar rămâne cu nimic este mai mare în mediul rural, orașele mici, respondenții din stratul 1. Ponderea celor care ar rămâne cu mai mult de 60 mii de Euro este mai mare în stratul 4.

Conform cercetării capacitatea de cumpărare a respondenților este destul de redusă. Astfel, mai bine de 70% din respondenți nu și-ar permite să întrețină un copil la studii peste hotare, 59% nu-și pot permite călătorii peste hotare, 90% nu și-ar putea procura apartament, 83% - nu și-ar putea procura mașină, 46% – echipament tehnic pentru gospodărie. Ponderea celor care și-ar putea permite procurarea lucrurilor menționate mai sus este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

3.3. Autoidentificarea respondenților cu clasa socială

Conform cercetării, circa 12% din respondenți s-au autoidentificat cu clasa medie de sus, 27% - cu clasa medie nucleu, 43%- cu clasa medie de jos și 18% - cu clasa de jos (Diagrama 67).

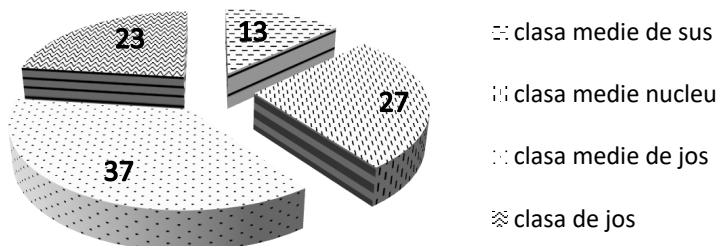
Diagrama 67. Distribuția respondenților conform autoidentificării cu clasa socială, %

În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care s-au autoidentificat cu clasa medie de sus este mai mare în mediul respondenților de 18-24 de ani (28%). Ponderea persoanelor care s-au autoidentificat cu clasa medie nucleu este mai mare în mediul respondenților de 45-54 ani (33%). Ponderea celor care s-au autoidentificat cu clasa medie de jos este mai mare în mediul grupului de vârstă 55-64 ani (50%). Ponderea persoanelor care s-au autoidentificat cu clasa de jos este mai mare în mediul grupului de vârstă de 65 ani și mai mult (40%). De aici putem observa o tendință, o dată cu înaintarea în vârstă ponderea persoanelor care se autoidentifică cu clasele de jos crește și vice-versa.

Respondenții de asemenea au fost rugați să poziționeze familiile în care au crescut într-o clasă socială. Per total, distribuția familiilor respondenților pe clase sociale corespunde în mare parte cu cea a respondenților (diferențele sunt în jur de 1-6%). Astfel, 13% au poziționat familia în clasa medie de sus, 27% - în clasa medie nucleu, 37% - în clasa medie de jos și 23% - în clasa de jos.

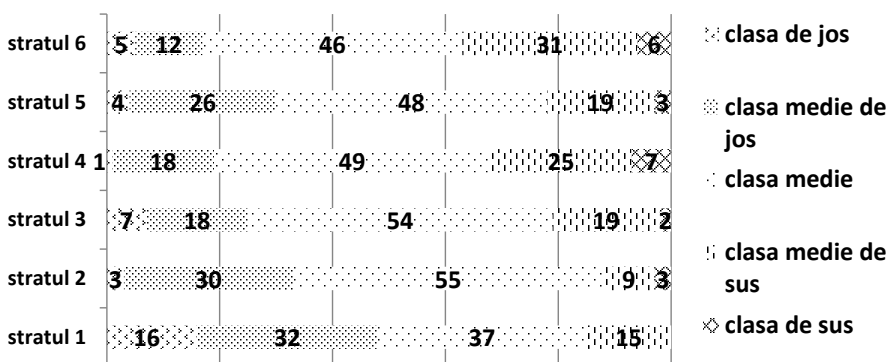
Diagrama 68. Distribuția familiilor respondenților pe clase sociale, %

Analiza tabelului de contingență denotă o anumită legătură dintre poziționarea socială a respondenților și poziționarea socială a familiilor lor. Astfel, 57% din respondenții autoidentificați cu clasa medie de sus și-au poziționat familia în clasa medie de sus, 31%- în clasa medie și 12% - în clasa medie de jos. 50% din respondenții autoidentificați cu clasa medie și-au poziționat familia în clasa medie, 14% - în clasa medie de sus, 30% - în clasa medie de jos și 6% - în clasa de jos. 58% din respondenții din clasa medie de jos și-au poziționat familia în clasa medie de jos, 3% - în clasa medie de sus, 20% - în clasa medie și 20% - în clasa de jos. 68% din respondenții din clasa de jos și-au poziționat familia în clasa de jos, 18%- în clasa medie de jos, 7%- în clasa medie și 6%- în clasa medie de sus.

Distribuirea respondenților conform autoidentificării cu clasa socială pe straturi. Pe straturi sociale, ponderea respondenților care s-au autoidentificat cu clasa de jos și clasa medie de jos este mai mare în stratul 1 (48%). Ponderea respondenților care s-au autoidentificat cu clasa medie nucleu este mai mare în stratul 2 (55%) și în stratul 3 (54%). Ponderea respondenților care s-au autoidentificat cu clasa medie de sus și clasa de sus este mai mare în stratul 6 (37%) și stratul 4 (32%).

Diagrama 69. Distribuirea respondenților conform autoidentificării cu clasa socială, pe straturi %

Opiniile respondenților despre conflictele sociale existente. Opiniile respondenților privind conflictele sociale existente în Republica Moldova au fost clarificate prin câteva întrebări referitor

la relațiile dintre oamenii săraci și oamenii bogați, clasa muncitoare și clasa de mijloc, conducători și muncitori, persoanele din vârful și cei din partea de jos a societății, politicieni și restul cetățenilor.

În rezultatul calculării opțiunilor de răspuns a fost identificat Indexul Opiniilor Dominante (IOPD)² pentru fiecare din aspectele indicate mai sus. Conform cercetării, ponderea respondenților care consideră mare și foarte mare conflictul dintre oamenii săraci și oamenii bogați este cu 56% mai înaltă decât ponderea celor de părere opusă (IOPD=56). Pe straturi sociale, IOPD este mai mare în stratul 3 (74%) și în stratul 6 (76%).

Ponderea respondenților care consideră mare și foarte mare conflictul dintre persoanele din vârful societății și cei din partea de jos a societății este cu 64% mai înaltă decât a celor de părere opusă (IOPD=64%). Pe straturi sociale, IOPD este mai mare în stratul 1 (69%).

Ponderea respondenților care consideră mare și foarte mare conflictul dintre politicieni și restul cetățenilor este cu 75% mai înaltă decât a celor de părere opusă (IOPD=75%). Pe straturi sociale, IOPD este mai mare în stratul 5 (85%).

Ponderea respondenților care consideră conflictul dintre conducători și muncitori mare și foarte mare este cu 39% mai înaltă decât a celor de părere opusă (IOPD=39%). Pe straturi sociale, IOPD este mai mare în stratul 1 (48%).

Ponderea respondenților care consideră conflictul dintre clasa muncitoare și clasa de mijloc mare și foarte mare este cu 3% mai înaltă decât a celor de părere opusă (IOPD=3%). Pe straturi sociale, IOPD este mai mare în stratul 4 (15%) și 6 (15%).

Opiniile respondenților privind factorii care pot contribui la avansarea în cercurile elitei de sus. Respondenții au fost întrebați de asemenea despre factorii care contribuie în viziunea lor la avansarea pe scara socială în cercurile elitei de sus. În rezultatul calculării IOPD, am stabilit că marea majoritate este de părerea că relațiile în Republica Moldova au cel mai important rol pentru a

² Indexul opiniei personale dominante (IOPD) a fost calculat după formula $(p-n) \times (100 - ne) : 100$, unde p – frecvența opiniilor pozitive, n – frecvența opiniilor negative, ne – frecvența opiniilor neutre. Indexul variază pe o scară de la -100 până la 100. Cu cât indexul este mai aproape de 100 cu atât ponderea opiniilor pozitive este mai mare și viceversa

nimeri în cercurile de sus (IOPD =82%), după care urmează banii, bunăstarea (IOPD=74%), proveniența dintr-o familie cu nivel înalt de bunăstare (IOPD=62%), studiile (IOPD=62%) conexiunile politice, relațiile de partid (IOPD=61%), mita, corupția (IOPD=51%). O pondere mai mică a respondenților a indicat inteligența, creativitatea, ambiția (IOPD=40%), spiritul de inițiativă, munca asiduă (IOPD=32%) și coincidența, norocul (IOPD=9%).

Pe straturi sociale, analiza opiniilor respondenților din stratul 6, în care majoritatea sunt conducători de diferite tipuri, scoate în evidență trei factori importanți cu o pondere mai mare decât IOPD per total: relațiile (IOPD=85%), banii, bunăstarea (IOPD=80%), conexiunile politice, relațiile de partid (IOPD= 68%). Analiza opiniilor respondenților din stratul 4, în care este mai mare ponderea oamenilor întreprinzători, celor care lucrează în mai multe locuri de muncă, persoanelor care muncesc parțial sau cu o normă întreaga peste hotare, persoanelor care au un nivel de bunăstare mai înalt, scoate în evidență următoarele aspecte în comparație cu media generală: relațiile (IOPD=85%), studiile (IOPD=77%), conexiunile politice, apartenența de partid (IOPD=63%).

Tabelul 10. Opiniile respondenților privind factorii care pot contribui la avansarea în cercurile elitei de sus, pe straturi, IOPD

	Per total	Strat 1	Strat 2	Strat 3	Strat 4	Strat 5	Strat 6
Studiile	62%	64%	64%	76%	77%	55%	53%
Relațiile	82%	80%	90%	95%	85%	72%	85%
Conexiunile politice, apartenența de partid	61%	62%	58%	70%	63%	51%	68%
Coincidența, norocul	9%	9%	18%	20%	27%	-14%	6%
Inteligența, creativitatea, ambiția	40%	29%	31%	51%	40%	56%	27%
Banii, bunăstarea	74%	82%	86%	84%	65%	65%	80%
Spiritul de inițiativă, munca asiduă	32%	13%	5%	36%	43%	54%	22%
Proveniența dintr-o familie cu nivel înalt de bunăstare	62%	52%	55%	57%	60%	64%	62%

În concluzii, putem menționa următoarele: analiza autoidentificării respondenților cu clasele sociale, a scos în evidență faptul că marea majoritate nu conștientizează care sunt caracteristicile unei clase sociale și s-au autoidentificat cu clasa care în viziunea lor ar corespunde mai mult poziției lor sociale în comunitate, vecinătate, familie. Astfel, circa 82% s-au autoidentificat cu pozițiile care ar corespunde clasei medii de jos (43%), nucleu (27%) sau de sus (12%) și doar 18% s-au autoidentificat cu clasa de jos. Ponderea respondenților care s-au autoidentificat cu clasa medie de sus este mai mare în mediul respondenților de 18-24 de ani, iar a celor care s-au autoidentificat cu clasa de jos – în mediul celor de 65 ani și mai mult.

Mai mult de jumătate din respondenții distribuiți pe clase, au poziționat părinții lor în aceleași clase, fapt ce denotă că ei văd o anumită legătură dintre poziția lor socială și poziția socială a părinților lor.

Analiza rezultatelor autoidentificării sociale pe straturi denotă că ponderea respondenților care s-au poziționat în clasa de jos sau medie de jos este mai mare în stratul 1, celor care s-au poziționat în clasa medie nucleu – în straturile 2 și 3, și celor care s-au poziționat în clasa medie de sus - este mai mare în straturile 4, 5, 6.

Marea majoritate a respondenților consideră că în Republica Moldova există conflicte mari/foarte mari între clasa politicianilor și restul cetățenilor, între persoanele din vârful societății și cele din partea de jos a societății, între bogați și săraci.

Conform opiniei majorității respondenților, factorii care contribuie la promovarea persoanelor pe scara socială și poziționarea în cercurile elitei de sus sunt: 1) relațiile, 2) banii, bunăstarea, 3) proveniența din familii bogate, 4) studiile și 5) conexiunile politice sau de partid. Analiza opiniilor persoanelor din stratul 6, care include un număr mare de conducători de diferite nivele a scos în evidență trei factori de bază care contribuie la avansarea socială în Moldova, și anume: 1) relațiile, 2) banii, bunăstarea și 3) conexiunile politice sau de partid.

3.4. Valorile respondenților

Valorile respondenților. Per eșantion general, marea majoritate a respondenților consideră drept importante și foarte importante următoarele valori: sănătatea (IOPD=98%), viața de familie, copiii (IOPD=93%), pacea (IOPD= 92%), banii, bunăstarea materială (IOPD=88%), dreptatea (IOPD=86%), munca (IOPD=84%). Mai mică este ponderea respondenților care consideră importante și foarte importante valorile: competitivitatea, spiritul întreprinzător (IOPD=30%). Faptul în cauză este motivat de sensul redus al acestei valori pentru obținerea unei bunăstări sociale în Republica Moldova.

Pe straturi sociale, comparativ cu media, în stratul 1 este mai mare ponderea respondenților care consideră drept importante și foarte importante banii, bunăstarea materială (IOPD= 96%); în stratul 3 este mai mare ponderea respondenților care consideră importante și foarte importante munca (IOPD=96%) și competitivitatea, spiritul întreprinzător (IOPD=43%); în stratul 4 este mai mare ponderea respondenților care consideră importante și foarte importante competitivitatea, spiritul întreprinzător (IOPD=42%); în stratul 5 este mai mare ponderea respondenților care consideră foarte importante, importante valorile: nivelul de studii, cultura (IOPD=91%), responsabilitatea, sentimentul datoriei (IOPD=91%), prietenia de încredere (IOPD=89%), justiția, drepturile omului (IOPD=84%), independența, libertatea (IOPD=82%), credința religioasă (IOPD=68%); în stratul 6 este mai mare ponderea respondenților care consideră foarte importante, importante valorile: independența, libertatea (IOPD=92%), cinstea, onestitatea (IOPD= 89%), justiția, drepturile omului (IOPD=89%), prietenia de încredere (IOPD=88%), nivelul de studii (IOPD=87%), solidaritatea (IOPD= 79%), patriotismul (IOPD= 71%). Așadar, putem concluziona că de fapt, în straturile cu nivel redus de bunăstare, studii statut socio-ocupational mai importante sunt valorile ce țin de bani, bunăstare, în straturile care au deja un anumit nivel de bunăstare, studii, statut socio-ocupational devin importante așa valori ca

studiile, spiritul întreprinzător, responsabilitatea, cinstea, onestitatea, prietenia, libertatea, patriotismul.

Tabelul 11. Opiniile respondenților privind importanța diferitor valori, per total, pe straturi sociale (IOPD)

	Per total	Strat 1	Strat 2	Strat 3	Strat 4	Strat 5	Strat 6
Sănătatea	98%	98%	97%	100%	99%	96%	100%
Viața de familie, copiii	93%	91%	97%	92%	93%	96%	89%
Banii, bunăstarea materială	88%	96%	88%	89%	90%	89%	85%
Nivelul de studii și cultură (educația sub toate formele ei)	74%	65%	69%	81%	63%	91%	87%
Dragostea	81%	81%	77%	82%	85%	89%	79%
Competitivitatea, spiritul întreprinzător	30%	30%	5%	43%	42%	35%	36%
Munca	84%	82%	88%	96%	78%	82%	90%
Cinstea, onestitatea	80%	67%	83%	86%	78%	88%	89%
Prietenia de încredere	77%	68%	82%	78%	71%	89%	88%
Independența, libertatea	75%	70%	60%	82%	67%	82%	92%
Responsabilitatea, sentimentul datoriei	74%	67%	71%	82%	66%	91%	79%
Solidaritatea	58%	57%	54%	68%	41%	56%	79%
Bunățatea, spiritul de înțrăjutorare	74%	61%	91%	86%	74%	78%	75%
Prestigiul social, sentimentul de împlinire, respectul de sine	51%	43%	60%	64%	54%	43%	57%
Dreptatea	86%	85%	85%	93%	83%	86%	89%
Credința religioasă	60%	56%	63%	65%	51%	68%	65%
Patriotismul	52%	35%	35%	54%	45%	66%	71%
Pacea	92%	93%	95%	95%	97%	96%	96%
Justiția, drepturile omului	75%	75%	74%	80%	67%	84%	89%

Percepția respondenților despre echitatea socială. Unul din obiectivele studiului a fost de a vedea care este percepția respondenților privind echitatea socială. Astfel respondenții au fost întrebați dacă sunt de acord cu anumite opinii care ar caracteriza o societate echitabilă (vezi opiniile în tabelul de mai jos). Cercetarea, de fapt a scos în evidență faptul că majoritatea respondenților consideră o societate echitabilă în condițiile în care 1) persoanele care muncesc mai mult câștigă mai mult (IOPD=83%), 2) societatea are grijă de cei cu nevoi speciale, de bătrâni și de bolnavi (IOPD=80%), 3) o persoană beneficiază doar de ceea ce a obținut prin muncă asiduă (IOPD=63%). Ponderea persoanelor care consideră că nu este echitabil dacă persoanele din clasa de sus beneficiază de mai multe privilegii decât alți oameni este mai mare cu 51% decât a celor de părere opusă

(IOPD=-51). Ponderea persoanelor care consideră că nu este echitabil dacă persoanele din familii distinse, bogate, beneficiază de privilegii este cu 24% mai mare decât a celor de părere opusă (IOPD=-24%).

Pe straturi, comparativ cu media, observăm anumite discrepanțe în ceea ce privește opinia - este echitabil dacă toți oamenii se bucură de condiții egale de viață. Astfel, în straturile 2 și 3, ponderea persoanelor de această părere este mai mare decât în alte straturi. În schimb, în straturile 5 și 6 ponderea persoanelor de această părere este mai mică. În straturile 5 și 6 este mai mare ponderea persoanelor care nu consideră o societate echitabilă dacă persoanele din familii distinse/alese/bogate beneficiază de privilegii (strat 5 - IOPD=-32, strat 6 - IOPD=-33) și dacă persoanele din clasa de sus (elita) beneficiază de mai multe privilegii decât ceilalți oameni (Strat 5 IOPD=-62). Analiza pe straturi de fapt denotă că persoanele care au un statut social mai înalt și au obținut acest statut depunând eforturi considerabile, mai puțin ar fi de acord cu faptul că bunurile sociale să fie distribuite în mod egal tuturor persoanelor sau ca cei din clasele privilegiate să beneficieze de mai multe bunuri doar din considerentul că aparțin de aceste clase.

Tabelul 12. Opiniile respondenților privind noțiunea de echitate socială, per total, pe straturi sociale (IOPD)

	Per total	Strat 1	Strat 2	Strat 3	Strat 4	Strat 5	Strat 6
Este echitabil dacă persoanele care muncesc mai mult câștigă mai mult	83%	82%	85%	76%	89%	79%	84%
Este echitabil dacă toți oamenii se bucură de condiții de viață egale	47%	43%	62%	52%	47%	32%	40%
Este echitabil dacă persoanele din familii distinse/alese/bogate beneficiază de privilegii	-24%	-8%	-3%	-16%	-12%	-32%	-33%
Este echitabil dacă societatea are grijă de cei cu nevoi speciale, de bătrâni și de bolnavi	80%	77%	77%	78%	85%	84%	81%
Este echitabil dacă o persoană beneficiază doar de ceea ce a obținut prin muncă asiduă	63%	62%	68%	67%	59%	66%	60%
Este echitabil dacă veniturile și bunăstarea societății sunt distribuite în mod egal tuturor persoanelor	11%	3%	18%	23%	29%	-7%	7%
Este echitabil dacă persoanele din clasa de sus (elita) beneficiază de mai multe privilegii decât ceilalți oameni	-51%	-36%	-47%	-51%	-30%	-62%	-48%

Posibilitățile de realizare a valorilor sociale în Republica Moldova. Respondenții au fost întrebați de asemenea și despre posibilitățile de realizare a valorilor lor sociale în Republica Moldova. Analiza răspunsurilor la diferite întrebări a scos în evidență următoarele. Ponderea respondenților care consideră că Guvernul Republicii Moldova nu are grijă de bunăstarea cetățenilor este cu 68% mai mare decât a celor de opinie opusă (IOPD=-68). Ponderea respondenților care sunt de acord cu faptul că Guvernul Republicii Moldova mai mult are grijă de îmbogățirea oligarhilor este cu 64% mai mare decât a respondenților de opinie opusă (IOPD=64). Ponderea respondenților care sunt de părerea că în Republica Moldova nu poți trăi bine dacă nu ești la putere, nu ai relații sau nu furi depășește cu 49% ponderea celor de opinie opusă (IOPD=-49). Ponderea respondenților care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova fiecare cetățean poate să-și dezvolte o afacere în mod cinstit depășește cu 45% ponderea celor de părere opusă (IOPD=-45). Ponderea respondenților care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova fiecare cetățean poate avea un trai decent dacă muncește asiduu depășește cu 32% ponderea celor de părere opusă (IOPD=-32). Ponderea respondenților care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova fiecare cetățean are acces la asistență socială calitativă depășește cu 55% ponderea celor de părere opusă (IOPD=-55). Ponderea respondenților care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova fiecare cetățean are acces la asistență medicală calitativă depășește cu 49% ponderea celor de părere opusă (IOPD=-49%). Ponderea persoanelor care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova poți obține studii conform capacităților tale depășește cu 9% ponderea celor de opinie opusă (IOPD=-9%). Ponderea persoanelor care nu sunt de acord cu faptul că în Moldova fiecare cetățean poate liber să-și exprime opiniile și să se asocieze în diferite organizații depășește cu 1% ponderea celor de opinie opusă (IOPD=-1).

Tabelul 13. Opiniile respondenților privind posibilitățile de realizare a valorilor sociale în practică în Republica Moldova, per total, pe straturi sociale (IOPD)

	Per total	Strat 1	Strat 2	Strat 3	Strat 4	Strat 5	Strat 6
Guvernul Republicii Moldova are grijă de bunăstarea cetățenilor	-68	-49%	-80%	-68%	-55%	-80%	-74%
Guvernul Republicii Moldova are grijă mai mult de îmbogățirea oligarhilor	64	71%	64%	78%	52%	68%	58%
În Republica Moldova fiecare cetățean poate avea un trai decent dacă muncește asiduu	-32	-21%	-48%	-33%	-4%	-56%	-24%
În Republica Moldova nu poți trăi bine dacă nu ești la putere, nu ai relații sau nu furi	49	64%	55%	68%	36%	50%	43%
În Republica Moldova fiecare cetățean poate să-și dezvolte o afacere în mod cinstit	-45	-39%	-45%	-38%	-24%	-69%	-48%
În Republica Moldova fiecare cetățean poate obține studii conform capacităților sale	-9	-17%	-26%	0%	12%	-5%	-6%
În Republica Moldova fiecare cetățean poate liber să-și exprime opiniile și să se asocieze în diferite organizații	-1	-2%	-4%	-6%	8%	-1%	-3%
În Republica Moldova fiecare cetățean are acces la asistență medicală calitativă	-49	-47%	-50%	-48%	-37%	-66%	-51%
În Republica Moldova fiecare cetățean are acces la asistență socială calitativă	-55	-54%	-70%	-57%	-44%	-66%	-53%

Pe straturi sociale, comparativ cu media, în straturile de jos este mai mare ponderea persoanelor care consideră că Guvernul are grijă mai mult de îmbogățirea oligarhilor; că în Republica Moldova nu poți trăi bine dacă nu ești la putere, nu ai relații și nu furi; că în Republica Moldova nu fiecare cetățean poate obține studii conform capacităților sale; și că nu fiecare cetățean are acces la asistență socială calitativă. În straturile de sus, comparativ c media este mai mare ponderea respondenților care sunt de părerea că Guvernul Republicii nu are grijă de bunăstarea cetățenilor; că în Republica Moldova nu fiecare cetățean poate avea un trai decent dacă muncește asiduu; că în Republica Moldova nu fiecare cetățean poate să-și dezvolte o afacere în mod cinstit; că în Republica Moldova nu fiecare cetățean are acces la asistență medicală calitativă.

În concluzie am putea menționa următoarele. Analiza valorilor sociale ale respondenților scoate în evidență faptul că deși societatea moldovenească este în criză profundă de mai bine de 25 de ani, ponderea persoanelor care prețuiesc valorile general umane

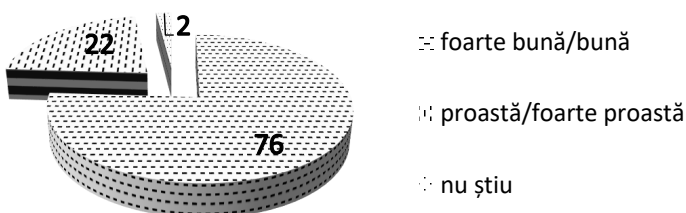
(sănătatea, viața de familie, bunăstarea materială, studiile, munca, dragostea, cinstea, prietenia, responsabilitatea, libertatea, dreptatea) este cu 70% mai mare decât a celor de altă opinie. În straturile sociale de jos ponderea persoanelor care prețuiesc studiile, competitivitatea, spiritul întreprinzător este mai redusă decât în straturile sociale de sus, acest fapt constituind unul din impedimentele de poziționare a lor pe o scară socială mai înaltă. În straturile sociale de sus, este mai mare ponderea respondenților care prețuiesc așa valori ca libertatea, dreptatea, solidaritatea, prietenia, patriotismul decât în straturile sociale de jos. Majoritatea respondenților continuă să viseze la o societate echitabilă în care munca cinstită, studiile ar sta la baza bunăstării sociale și obținerii unor privilegii sociale, iar societatea ar avea grijă de cei cu nevoi speciale, de bătrâni și de bolnavi.

Analiza oportunităților de realizare a valorilor sociale ale respondenților în Republica Moldova a scos în evidență o discrepanță destul de mare dintre orientările valorice și realitatea socială. Astfel, ponderea respondenților care consideră că în Republica Moldova nu poți avea un trai decent dacă muncești asiduu; nu poți dezvolta o afacere în mod cinstit; nu poți trăi bine dacă nu ești la putere, nu ai relații și nu furi; nu poți avea acces la asistență medicală și socială calitativă este cu mult mai mare decât a celor de opinie opusă.

3.5. Starea de sănătate a respondenților

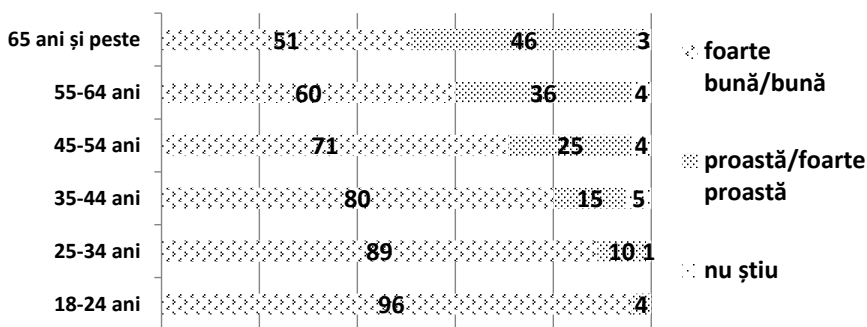
Percepția stării de sănătate. Conform cercetării, circa 2/3 din respondenți consideră că au o stare de sănătate bună sau foarte bună, 22%- proastă sau foarte proastă și 2%- nu au putut oferi un răspuns (Diagrama 70).

Diagrama 70. Starea sănătății respondenților, per total eșantion, %

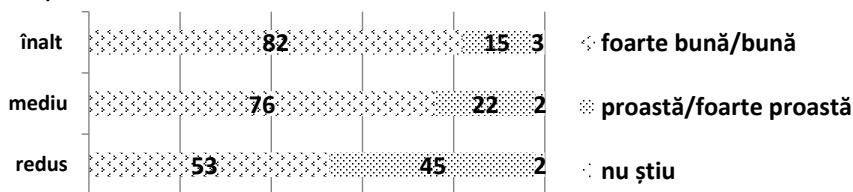
În funcție de vârstă, odată cu înaintarea în vârstă se reduce ponderea respondenților care au apreciat sănătatea lor drept bună și foarte bună și sporește ponderea celor care consideră că sănătatea lor este proastă și foarte proastă (de la 4% în grupul de vârstă de 18-24 de ani până la 46% - în grupul de vârstă de 65 de ani și mai mult) (vezi Diagrama 71).

Diagrama 71. Starea sănătății respondenților, în funcție de vârstă, %

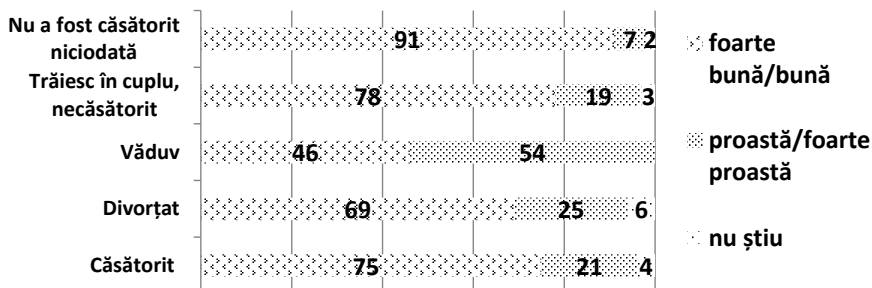
În funcție de nivel de studii, odată cu sporirea nivelului de studii se reduce ponderea respondenților care au apreciat sănătatea lor drept proastă și foarte proastă (de la 45% în grupul de respondenți cu studii reduse la 15% - în grupul de respondenți cu studii înalte) (vezi Diagrama 72).

Diagrama 72. Starea sănătății respondenților, în funcție de nivel de studii, %

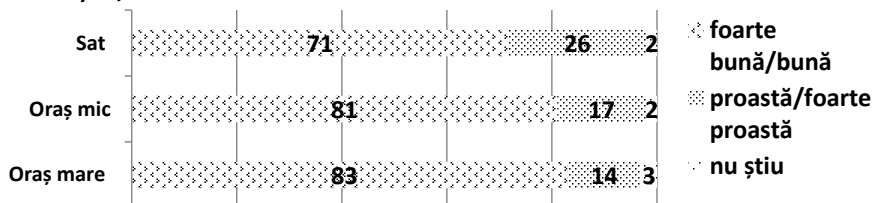
În funcție de starea civilă a respondenților, ponderea respondenților care au raportat un nivel de sănătate bun sau foarte bun este mai mare în mediul persoanelor necăsătorite (91%), care trăiesc în cuplu (78%) sau căsătorite (75%). În schimb ponderea persoanelor care au menționat o stare de sănătate proastă sau foarte proastă este mai mare în mediul persoanelor văduve (54%) sau divorțate (25%) (vezi Diagrama 73).

Diagrama 73. Starea sănătății respondenților, în funcție de starea civilă, %

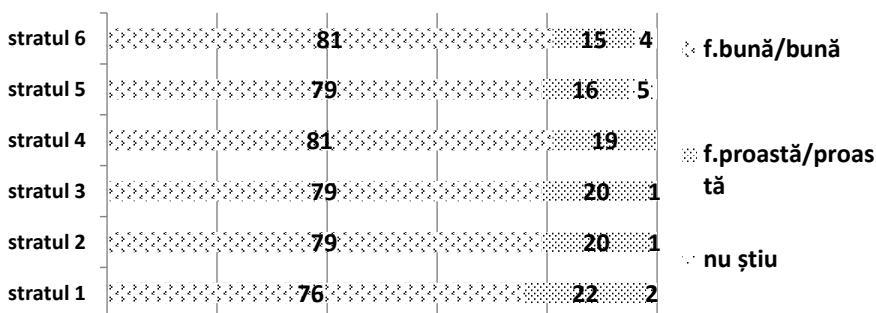
În funcție de mediul rezidențial, ponderea persoanelor care au raportat o stare de sănătate bună și foarte bună este mai mare în orașele mari (83%), în orașele mici (81%), și este mai redusă în mediul rural (71%). În mediul rural fiecare a patra persoană a menționat că are o stare de sănătate proastă și foarte proastă.

Diagrama 74. Starea sănătății respondenților, în funcție de mediul rezidențial, %

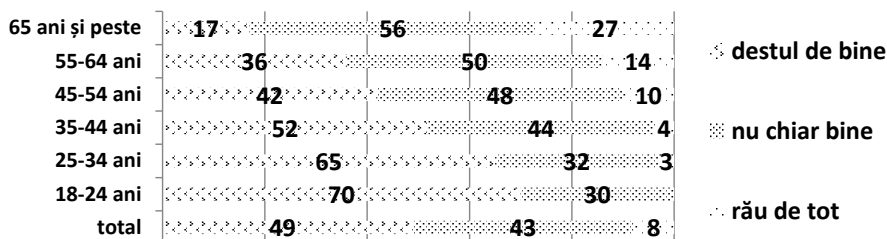
Pe straturi sociale, ponderea respondenților care consideră că au o stare de sănătate proastă și foarte proastă este puțin mai mare în straturile de jos (straturile 1, 2, 3) și este puțin mai redusă în straturile de sus (straturile 5, 6).

Diagrama 75. Starea sănătății respondenților, pe straturi, %

Starea reală de sănătate a respondenților. Pentru a verifica starea reală de sănătate a respondenților, aceștia au fost întrebați cum s-ar manifesta sănătatea lor dacă ar trebuie să urce scările la câteva etaje pe jos. Per total, fiecare al doilea respondent a menționat că destul de bine, 43%- nu chiar bine și 8%- rău de tot.

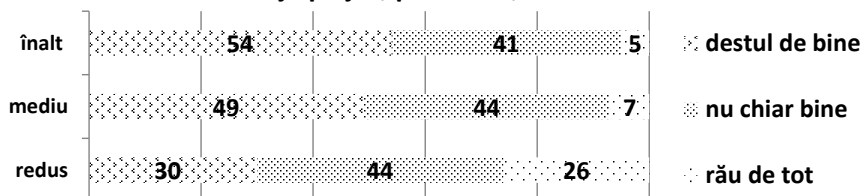
Diagrama 76. Starea de sănătate a respondenților dacă ar trebui să urce scările la câteva etaje pe jos, per total, vîrstă, %

În funcție de vîrstă, ponderea celor care au menționat că s-ar simți destul de bine descrește odată cu vîrsta (de la 70% în grupul de vîrstă de 18-24 de ani până la 17%- în grupul de vîrstă de 65 ani și mai mult). Și dimpotrivă, ponderea celor care au menționat că s-ar simți nu chiar bine sau rău de tot crește odată cu vîrsta (de la 30% în grupul de vîrstă de 18-24 de ani până la 83% - în grupul de vîrstă de 65 de ani și mai mult).

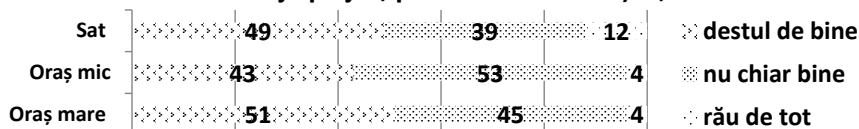
În funcție de nivelul de studii, odată cu sporirea nivelului de studii crește ponderea persoanelor care s-ar simți destul de bine dacă ar urca scările la câteva etaje (de la 30% în mediul respondenților cu studii reduse până la 54% în mediul celor cu studii înalte) și scade ponderea celor care s-ar simți nu chiar bine sau rău de tot (de la 70% în mediul persoanelor cu studii reduse până la 46% în mediul persoanelor cu studii înalte).

Diagrama 77. Starea de sănătate a respondenților dacă ar trebui să urce scările la câteva etaje pe jos, per studii, %

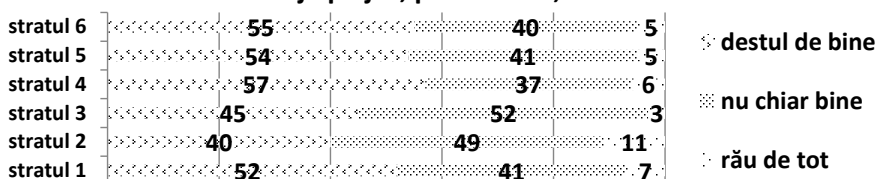
Per mediu rezidențial, ponderea persoanelor care au menționat că s-ar simți destul de bine este mai mare în orașele mari (51%) și este mai redusă în orașele mici (41%). Ponderea persoanelor care s-ar simți rău de tot este mai mare în mediul rural (12%)

Diagrama 78. Starea de sănătate a respondenților dacă ar trebui să urce scările la câteva etaje pe jos, per mediu rezidențial, %

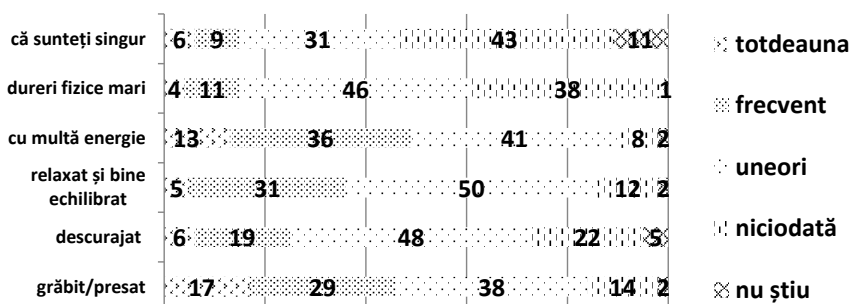
Per straturi, ponderea persoanelor care s-ar simți destul de bine dacă ar urca scările este mai mare în straturile de sus (54-57%) și este mai redusă în straturile de jos (40-52%). Ponderea persoanelor care s-ar simți nu chiar bine sau rău de tot este mai mare în straturile de jos (48-60%) și este mai redusă în straturile de sus (43-46%).

Diagrama 79. Starea de sănătate a respondenților dacă ar trebui să urce scările la câteva etaje pe jos, per straturi, %

Starea psihico-emoțională a respondenților. Respondenții au fost întrebați de asemenea cât de frecvent s-au simțit în ultimele patru săptămâni singuri, cu dureri fizice mari, descurajați sau din contra plini de energie și echilibrați.

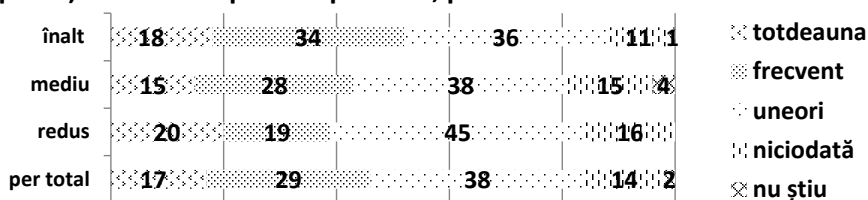
Diagrama 80. Starea respondenților în ultimele patru săptămâni, per total %

Rezultatele cercetării au scos în evidență faptul că în ultimele patru săptămâni 46% din respondenți s-au simțit totdeauna sau frecvent grăbiți, presați, 25% - descurajați, 15%- cu dureri fizice mari, 15%- că sunt singuri. Totodată, 49% au menționat că s-au simțit cu multă energie, iar 36%- relaxați și bine echilibrați.

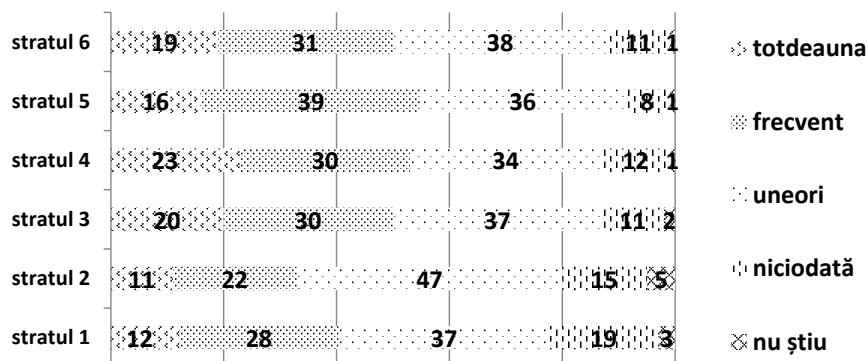
Pe nivele de studii, ponderea respondenților care s-au simțit grăbiți, presați totdeauna sau frecvent în ultimele patru săptămâni crește odată cu nivelul de studii (de la 39% în mediul celor cu nivel redus de studii până la 52% în mediul celor cu studii înalte) și viceversa. Acest fapt denotă ca persoanele care au un nivel de studii înalte simt o presiune socială mai mare pentru a face față situației, decât cele cu studii mai reduse.

Diagrama 81. Ponderea respondenților care s-au simțit grăbiți, presați în ultimele patru săptămâni, pe nivele de studii %

Pe straturi, observăm aceeași situație, ponderea persoanelor care s-au simțit grăbite, presate în ultimele 4 săptămâni este mai mare în straturile de sus (50-55%) și este mai redusă în straturile de jos (33-40%)

Diagrama 82. Ponderea respondenților care s-au simțit grăbiți, presați în ultimele patru săptămâni, pe straturi %

Ponderea respondenților care s-au simțit întotdeauna sau frecvent descurajați în ultimele 4 săptămâni este mai mare în mediul persoanelor cu studii reduse (40%) și este mai mică în mediul celor cu studii medii (23%).

Ponderea persoanelor care au indicat că s-au simțit întotdeauna sau frecvent relaxate și bine echilibrate în ultimele 4 săptămâni este mai mare în mediul persoanelor din rural (40%) și este mai redusă în mediul persoanelor din orașele mari (30%).

Ponderea persoanelor care s-au simțit întotdeauna sau frecvent cu multă energie în ultimele 4 săptămâni crește odată cu nivelul de studii al respondenților de la 35%- în mediul persoanelor cu nivel de studii reduse, la 49%- în mediul persoanelor cu nivel de studii medii și la 52% - în mediul persoanelor cu nivel de studii înalt. Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care s-au simțit întotdeauna sau frecvent cu multă energie în ultimele 4 săptămâni este mai mare în orașele mari (52%) și este mai redusă în orașele mici (42%).

Ponderea persoanelor care au indicat că s-au simțit întotdeauna sau frecvent cu dureri fizice mari în ultimele patru săptămâni sporește odată cu reducerea nivelului de studii (de la 10% în mediul persoanelor cu nivel înalt de studii până la 36% din persoanele cu nivel redus de studii).

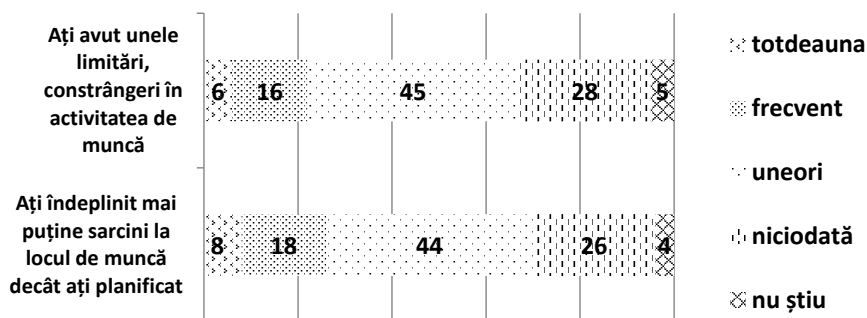
Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au indicat că s-au simțit întotdeauna sau frecvent cu dureri fizice mari în ultimele patru săptămâni este mai mare în localitățile rurale (18%) și este mai redusă în orașele mari (8%).

Ponderea persoanelor care au indicat că s-au simțit întotdeauna sau frecvent singure în ultimele patru săptămâni este mai mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (30%), din mediul rural (18%).

Conform rezultatelor cercetării, 22% din respondenți au indicat că în ultimele patru săptămâni totdeauna sau frecvent au avut limitări, constrângeri la locul de muncă. Ponderea persoanelor care au avut limitări sau constrângeri la locul de muncă este mai

mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (31%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu nivel mediu de studii (20%). Pe medii rezidențiale ponderea persoanelor care au avut limitări sau constrângeri la locul de muncă este mai mare în mediul rural (27%) și este mai redusă în orașele mici (12%).

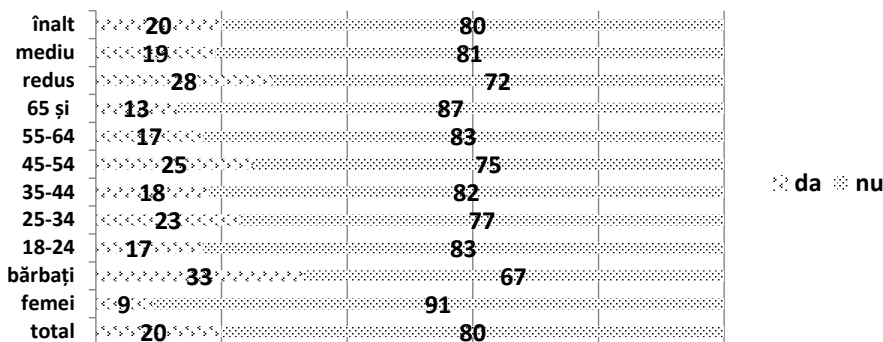
Diagrama 83. Distribuirea respondenților în funcție de frecvența unor probleme la locul de muncă, %

26 % din cei chestionați au menționat că totdeauna sau frecvent au îndeplinit mai puține sarcini la locul de muncă decât au planificat în ultimele patru săptămâni. În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor care au îndeplinit mai puține sarcini la locul de muncă decât au planificat se reduce odată cu creșterea nivelului de studii de la 30% în grupul de respondenți cu studii reduse la 24% în grupul de respondenți cu studii înalte. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au îndeplinit mai puține sarcini la locul de muncă decât au planificat este mai mare în mediul rural (30%), după care urmează orașele mici (21%) și orașele mari (18%).

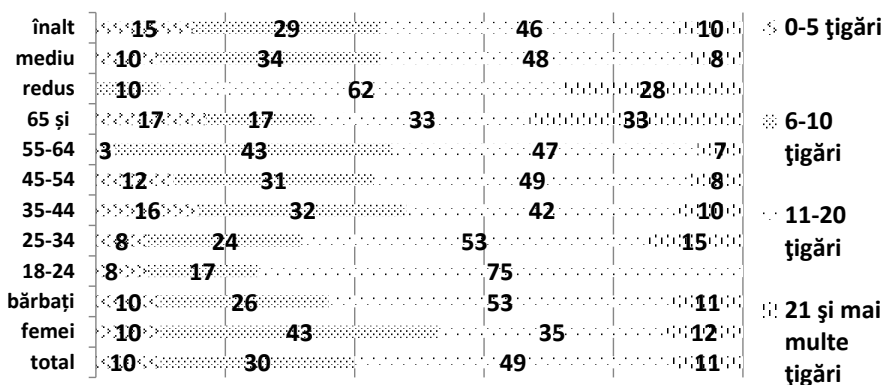
Consumul de tutun. Fiecare al cincilea respondent a indicat că fumează. 80% din respondenți nu fumează. Pe sexe, ponderea bărbaților care fumează (33%) este mai mare decât cea a femeilor (9%). În funcție de vârstă, ponderea respondenților care fumează este mai mare în grupurile de vârstă 25-34 ani (23%) și 45-54 ani (25%) și este mai redusă în grupul de vârstă 65 de ani și mai mult (13%). Pe studii, ponderea respondenților care fumează este mai înaltă în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (28%), și este mai redusă în mediul persoanelor cu studii medii (19%).

Diagrama 84. Consumul de tutun, per total, pe sexe, vârste, studii, %

Din totalul respondenților care fumează, 40% au indicat că consumă până la 10 țigări pe zi, 49%- de la 11 până la 20 țigări pe zi și 11%- 21 țigări și mai mult. Pe sexe, ponderea respondenților care fumează mai mult de 11 țigări pe zi este mai mare în mediul bărbaților (64%) și mai redusă în mediul femeilor (47%). Pe vârste, ponderea respondenților care fumează mai mult de 11 țigări pe zi este mai mare în grupurile de vârstă 18-24 ani (75%), 25-34 ani (68%) și 65 de ani și mai mulți (66%). Pe nivele de studii, ponderea respondenților care fumează mai mult de 11 țigări pe zi este mai mare în grupul cu nivel de studii reduse (90%).

Diagrama 85. Distribuția respondenților în funcție de numărul de țigări fumate în zi, per total, pe sexe, vârste și nivele de studii, %

Indicele masei corporale. Indicele masei corporale a fost calculat după formula: greutatea (kg)/înălțime (m)². Dacă indicele este sub 18,5 – persoanele sunt considerate subponderală. Dacă

indicele este cuprins între 18,5 și 24,9 – persoanele sunt considerate de masă corporală normală. Indicele între 25 și 29,9 denotă că persoana este supraponderală. Indicele între 30 și 35 indică obezitate clasa I, iar indicele între 35 și 40 se încadrează la obezitate clasa a II-a. Indicele mai mare de 40 înseamnă obezitate morbidă.

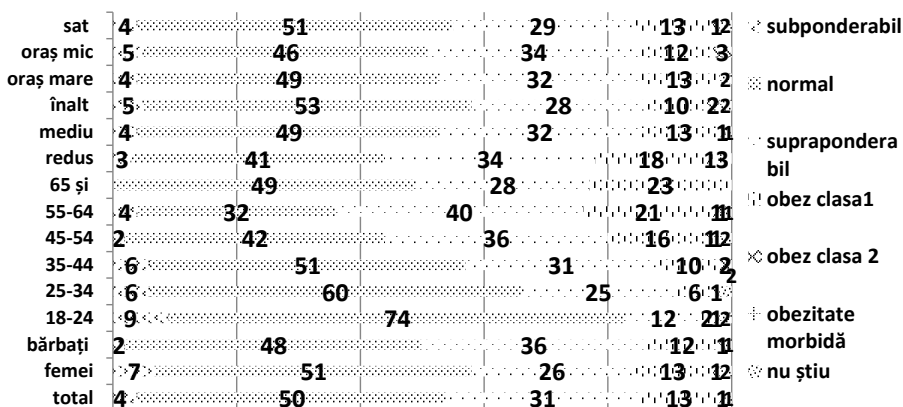
Rezultatele cercetării au scos în evidență faptul că circa 4% din respondenți sunt subponderali, 50% au masă corporală normală, 31% sunt supraponderali, 13%- obezi de clasa a I, 1%- obezi de clasa II, 1%- obezi morbiți sau nu știu.

Pe sexe, ponderea persoanelor supraponderale și obeze este mai mare în mediul bărbaților (49%) și mai redusă în mediul femeilor (40%).

Pe vârste, ponderea persoanelor supraponderale și obeze crește odată cu vârsta de la 15% în grupul de vârstă 18-24 de ani până la 63% în grupul de vârstă 55-64 ani. În grupul de vârstă 65 de ani și mai mulți ponderea persoanelor supraponderale și obeze este puțin mai redusă, constituind 51%.

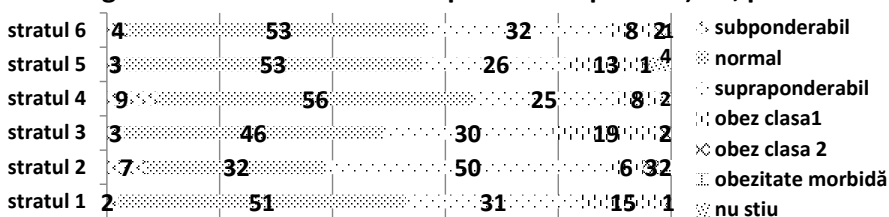
În funcție de nivelul de studii, ponderea persoanelor supraponderale și obeze scade odată cu mărirea nivelului de studii de la 56% în mediul respondenților cu nivel redus de studii până la 40% în mediul persoanelor cu studii superioare. Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor supraponderale și obeze este mai mare în orașele mici (49%), după care urmează orașele mari (45%) și satele (43%).

Diagrama 86. Indicele masei corporale a respondenților, per total, pe sexe, vârste, studii. %

Pe straturi, ponderea persoanelor supraponderale și obeze este mai mare în straturile de jos (între 46% și 61%) și este mai redusă în straturile de sus (4, 5, 6)- variază între 33%-42%.

Diagrama 87. Indicele masei corporale a respondenților, pe straturi %

Adresările respondenților la servicii medicale. Per total, în ultimele 12 luni, o bună parte din respondenți au menționat că au suferit de careva maladii, inclusiv cronice. Astfel, 51% au indicat că au avut dureri de spate, 32%- tensiune înaltă, 22%- migrenă, 17%- alergii, 15%- probleme de circulație sangvină, 13%- reumatism, artrită, 9%- bronșită cronică, 6%- osteoporoza etc. Ponderea femeilor care au suferit de alergii, migrenă, dureri de spate este mai mare decât a bărbaților. Pe nivele de studii, ponderea respondenților care au suferit de alergii este mai mare în mediul persoanelor cu nivel de studii înalt. În cazul celorlalte maladii, ponderea persoanelor cu nivel redus de studii este mai înaltă (vezi Tabelul de jos). Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care au suferit de probleme de circulație sangvină este mai mare în orașele mari; ponderea respondenților care au suferit de dureri de spate este puțin mai mare în orașele mici și în sate.

Tabelul 14. Ponderea respondenților care au suferit de diferite maladii sau chiar au probleme cronice în ultimele 12 luni, per total, sex, mediu rezidențial, studii, %

	alergii	migrenă	tensiune înaltă	probleme de circulație sangvină	reumatism, artrită	dureri de spate	bronșită cronică	osteoporoza
total	17	22	32	15	13	51	9	6
femei	21	28	33	16	14	55	10	7
bărbați	11	15	30	14	13	46	8	5
redus	15	32	42	21	25	55	18	12
mediu	16	17	30	13	15	53	6	6
înalt	19	26	31	17	8	46	12	5
oraș mare	16	22	30	19	11	46	11	4
oraș mic	16	19	34	12	10	55	11	4
sat	17	22	32	13	15	52	8	8

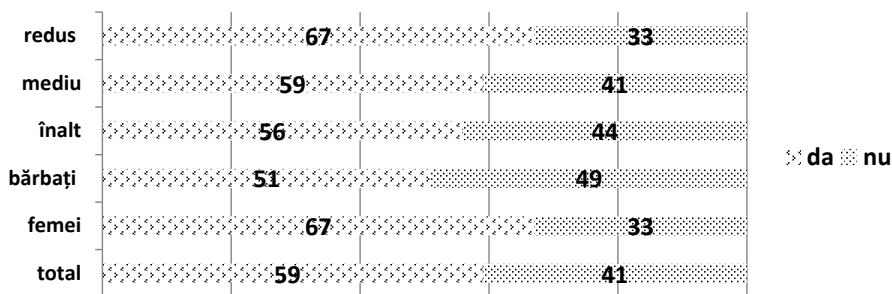
Pe straturi, comparativ cu media, ponderea respondenților care au suferit de tensiune înaltă, dureri de spate este mai caracteristică straturilor de jos. În cazul straturilor de sus, este mai mare ponderea respondenților care au suferit de alergii, migrenă, circulație sangvină.

Tabelul 15. Ponderea respondenților care au suferit de diferite maladii sau chiar au probleme cronice în ultimele 12 luni, per straturi, %

	alergii	migrenă	tensiune înaltă	probleme de circulație sangvină	reumatism, artrită	dureri de spate	bronșită cronică	inflamații la plămâni, ciroză	diabet	osteoporoză
stratul 1	15	12	23	14	15	45	9	3	6	6
stratul 2	12	9	38	11	14	62	8	5	5	8
stratul 3	20	24	33	16	18	60	8	3	3	5
stratul 4	20	25	28	10	8	46	7	3	3	3
stratul 5	12	24	25	19	9	47	14	1	4	5
stratul 6	24	29	33	17	10	48	11	1	1	7

Conform cercetării, mai bine de jumătate din respondenți s-au adresat în ultimele trei luni la medic. Ponderea femeilor (67%) care s-au adresat la medic este mai mare decât cea a bărbaților (51%) (vezi Diagrama 88)

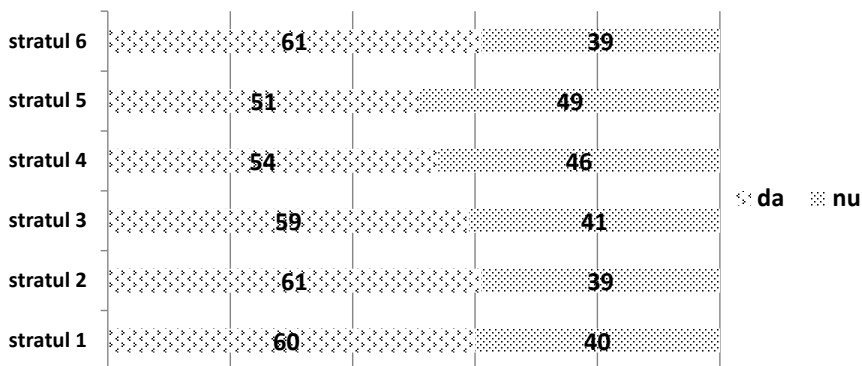
Diagrama 88. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă s-au adresat la medic în ultimele trei luni, per total, pe sexe, nivele de studii, %.

Pe nivele de studii, ponderea persoanelor care s-au adresat la medic crește o dată cu reducerea nivelului de studii de la 56% în mediul celor cu nivel de studii înalte la 67% în mediul celor cu nivel de studii reduse.

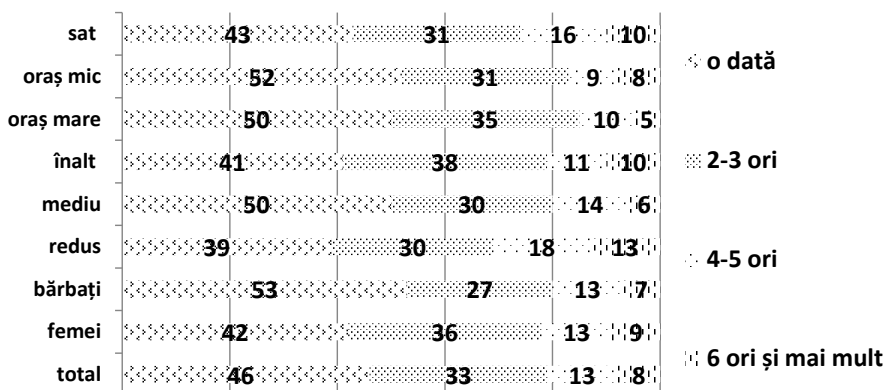
Pe straturi, ponderea persoanelor care s-au adresat la medic este puțin mai redusă în straturile 4 și 5.

Diagrama 89. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă s-au adresat la medic în ultimele trei luni, pe straturi, %.

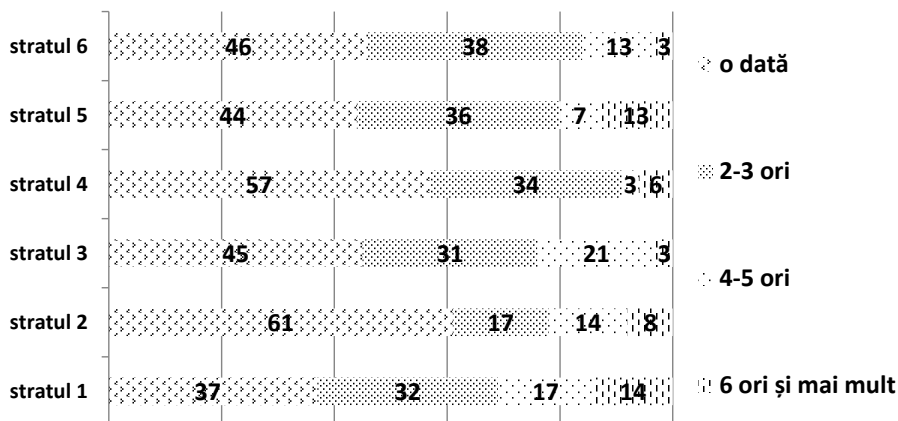
Din cei care s-au adresat la medic în ultimele trei luni, fiecare al doilea s-a adresat o singură dată, 1/3 – de 2-3 ori, 13%- de 4-5 ori și 8% - de mai mult de 6 ori. Ponderea bărbaților (53%) care s-au adresat la medic o singură dată este mai mare decât cea a femeilor (42%). Ponderea femeilor (36% care s-au adresat la medic de 2-3 ori este mai mare decât cea a bărbaților (27%). Pe nivele de studii, ponderea persoanelor care s-au adresat de 2-3 ori la medic este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare. Ponderea persoanelor care s-au adresat la medic de 4 ori și mai mult este mai mare în mediul persoanelor cu nivel de studii redus (31%).

Diagrama 90. Distribuția respondenților în funcție de numărul de adresări la medic în ultimele trei luni, per total, medii rezidențiale, sexe, studii, %.

Pe straturi, ponderea respondenților care s-au adresat de cel puțin patru ori la medic este mai mare în straturile de jos (Vezi Diagrama 91).

Diagrama 91. Distribuirea respondenților în funcție de numărul de adresări la medic în ultimele trei luni, pe straturi, %.

Fiind întrebați care au fost cauzele adresărilor la medic, mai bine de 2/3 din respondenți au indicat că s-au dus după un sfat, prescripție, îndreptare; 21% s-au simțit prost, 21%- au avut o maladie acută, 10% au avut o acutizare a bolilor cronice.

8% din respondenți au indicat că au stat în spital în ultimele 12 luni și 92%- nu au stat.

În concluzie putem menționa următoarele: cercetarea a scos în evidență faptul că deși mai bine de 2/3 din respondenți și-au declarat starea de sănătate drept bună și foarte bună, mai bine de 50% din respondenți au menționat că s-ar simți nu chiar bine, sau rău de tot dacă ar fi în situația să ridice câteva etaje pe jos sau să ridice careva greutatea. Ponderea persoanelor care s-ar simți nu chiar bine sau rău de tot este mai mare în mediul respondenților în vârstă de peste 45 de ani, cu nivel de studii redus, din straturile de jos (1, 2, 3).

Starea psihico –emoțională a mai bine de 40% din respondenți (în particular cu nivel de studii înalte, din orașe, din straturile de sus) lasă de dorit în ultimele 4 săptămâni, aceștia simțindu-se grăbiți, presați totdeauna sau frecvent. Fiecare al patrulea respondent (în

special din mediul rural, cu nivel de studii reduse) s-a simțit descurajat frecvent sau întotdeauna în ultimele patru săptămâni. Fiecare a patra persoană chestionată din cauza stării psiho-emoționale proaste a avut limitări la serviciu, constrângeri, nu și-a putut îndeplini planurile asumate.

Fiecare al cincilea respondent fumează, iar 80% - nu. Ponderea celor care fumează este mai mare în mediul rural, în grupul de vârstă de 18-24 de ani, cu nivel de studii reduse. 60% din cei care fumează consumă mai mult de 11 țigări pe zi.

În cazul a mai bine de 50% din respondenți indicele masei corporative este normal. 1/3 din respondenți sunt supra-ponderați sau obezi. Ponderea celor supra-ponderați sau obezi este mai mare în mediul bărbaților, persoanelor în vârstă mai mare de 45 de ani, celor din mediul urban, celor din straturile 1, 2, 3. Mai bine de jumătate din respondenți au raportat că au avut careva maladii în ultimele 12 luni. Cele mai frecvente maladii raportate includ durerile de spate, tensiunea înaltă, migrena, alergiile. Pe straturi, cele mai frecvente maladii raportate în straturile de jos sunt durerile de spate și tensiunea înaltă. Cele mai frecvente maladii raportate în straturile de sus sunt alergiile, migrena și circulația sangvină.

Mai bine de 50% din respondenți s-au adresat în ultimele luni la medic. Fiecare al doilea dintre ei s-a adresat de mai bine de două ori. Ponderea respondenților care s-au adresat de mai multe ori la medic este mai mare în mediul celor cu studii reduse, cu vârsta mai mare de 45 de ani.

3.6. Nutriția respondenților

Conform rezultatelor cercetării, ponderea respondenților care se alimentează nesănătos în Republica Moldova este destul de mare. Astfel, din tabelul de mai jos putem observa că mai bine de 2/3 din respondenți utilizează zilnic pâine albă și doar 42% din respondenți utilizează pâine integrală. Ponderea persoanelor care utilizează zilnic pâine albă este mai mare în mediul bărbaților (75%) și a persoanelor cu nivel redus de studii (85%).

Tabelul 16. Nutriția respondenților, %

Produse alimentare	În fiecare zi	De câteva ori pe săptămână	O dată în săptămână	De câteva ori pe lună	O dată în lună	Deloc
Pâine integrală	42	15	9	6	10	17
Pâine albă	72	14	5	4	2	3
Fructe proaspete	59	27	8	4	2	
Legume proaspete sau congelate	60	25	7	5	2	1
Carne/produse din carne	40	39	16	4	1	
Produse prăjite	21	25	16	11	12	15
Dulciuri/prăjituri	25	32	18	13	8	4
Bere/vin	9	15	15	18	21	22
Rachiu/coniac	4	5	8	12	26	45

Mai bine de 40% din respondenți nu consumă fructe proaspete în fiecare zi. Ponderea celor care nu consumă fructe proaspete în fiecare zi este mai mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii (54%), a celor care locuiesc în orașele mici (48%), a celor din grupul de vârstă 45-54 ani (46%).

40% din respondenți au indicat că nu consumă în fiecare zi legume proaspete sau congelate.

Ponderea persoanelor care nu consumă în fiecare zi legume proaspete sau congelate este mai mare în mediul celor cu nivel redus de studii (52%), celor care locuiesc în orașele mici (45%), celor din grupul de vârstă 65 de ani și mai mult (64%).

Fiecare al cincilea respondent a indicat că mănâncă carne și produse din carne o dată în săptămână sau mai rar. Ponderea celor care consumă carne o dată în săptămână sau mai rar este mai mare în grupurile de vârstă 55-64 ani (33%), 65 ani și mai mult (36%), persoanelor cu nivel redus de studii (29%), din mediul rural (27%).

Fiecare al cincilea respondent a indicat că consumă produse prăjite în fiecare zi, 25% – de câteva ori pe săptămână. Ponderea celor care consumă produse prăjite în fiecare zi sau de câteva ori pe săptămână este mai mare în mediul bărbaților (53%), tinerilor de 18-24 ani (51%).

Fiecare al patrulea respondent consumă dulciuri, prăjituri în fiecare zi, iar fiecare al treilea – de câteva ori pe săptămână. Ponderea celor care consumă dulciuri, prăjituri în fiecare zi sau de câteva ori pe săptămână este mai mare în mediul grupurilor de vârstă 18-24 de ani (75%), 25-34 ani (66%), a celor cu studii înalte (64%).

9% din respondenți consumă vin/bere în fiecare zi, iar 30% - cel puțin o dată în săptămână. Ponderea celor care consumă vin/bere în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare în mediul bărbaților (53%), grupurile de vârstă 25-34 ani (42%), 55-64 ani (47%) din mediul rural (41%).

4% din respondenți consumă rachiu/coniac în fiecare zi, iar 13% - cel puțin o dată în săptămână.

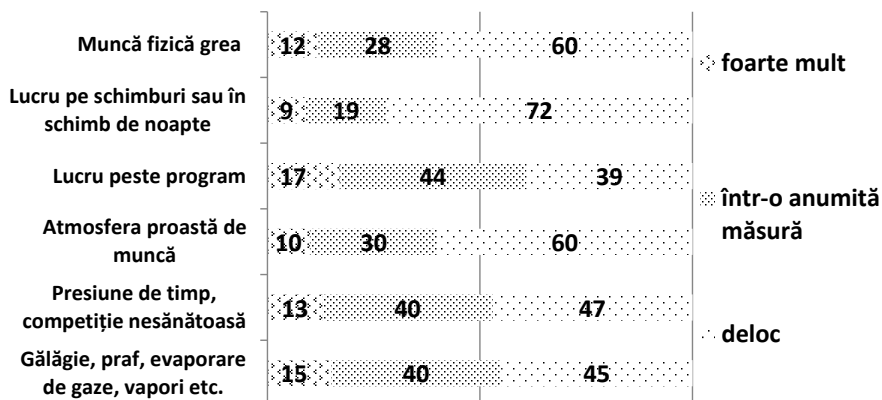
Ponderea celor care consumă rachiu/coniac în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare în mediul bărbaților (26%), grupul de vârstă 55-64 ani (25%) din mediul rural (20%).

Așadar, putem conchide că o bună parte din respondenți se alimentează nesănătos, folosind frecvent în alimentație pâine albă, produse prăjite, dulciuri, prăjituri și mai rar - legume și fructe. Este destul de mare ponderea bărbaților, în special din mediul rural car consumă băuturi alcoolice (bere, vin, rachiu, coniac) destul de frecvent - în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână.

3.7. Condițiile de muncă și influența lor asupra respondenților

Per total, mai bine de 50% din respondenți au raportat condiții de muncă nesănătoase la locurile lor de muncă. Astfel, 61% din respondenți au menționat că foarte mult sau într-o anumită măsură sunt obligați să lucreze peste program. Ponderea celor care sunt obligați să lucreze peste program este mai mare în mediul bărbaților (67%), grupurilor de vârstă 25-34 ani (66%) și 35-44 ani (66%), muncitorilor calificați (69%), celor care activează în sfera construcțiilor (84%), industriei (68%), respondenților care activează în instituții/organizații private (70%).

Diagrama 92. Opiniile respondenților despre caracteristicile locului lor de muncă, %

55% din respondenți au menționat că foarte mult sau într-o anumită măsură muncesc în gălăgie, praf, evaporare de gaze. Ponderea respondenților care muncesc în gălăgie, praf, gaze este mai mare în mediul bărbaților (60%), persoanelor de 25-34 de ani (62%), celor care activează în sfera construcțiilor (89%), industriei (72%), în instituții organizații private (64%).

53% au indicat că locul lor de muncă se caracterizează prin presiune de timp, competiție nesănătoasă. Ponderea respondenților care muncesc în condiții de presiune de timp, competiție nesănătoasă este mai mare în medul persoanelor de 25-34 de ani (59%), muncitorilor calificați, operatori, mașiniști (60%), celor din domeniile construcții (67%), comerț/hoteluri (67%), persoanelor care sunt angajate în sectorul privat (59%).

40% din respondenți au indicat că activitatea lor înseamnă foarte mult sau într-o oarecare măsură muncă fizică grea. Ponderea persoanelor care au indicat că munca lor este una fizică grea este mai mare în mediul bărbaților (48%), persoanelor în vârstă de 45-54 ani (46%), celor care activează în agricultură (74%), construcții (86%), muncitorilor calificați (68%) și a celor necalificați (66%).

40% au menționat că foarte mult sau într-o anumită măsură au o atmosferă proastă de muncă. Ponderea persoanelor care au indicat o atmosferă proastă de muncă este mai mare în mediul

persoanelor de 35-44 ani (47%), cu nivel redus de studii (62%), din domeniul construcțiilor (56%).

28% au indicat lucru pe schimburi sau în schimb de noapte. Ponderea respondenților care muncesc în aceste condiții este mai mare în domeniul construcțiilor (36%), comerțului, hotelurilor (35%), în mediul celor care muncesc în instituții private (36%), lucrătorilor/muncitorilor calificați (41%).

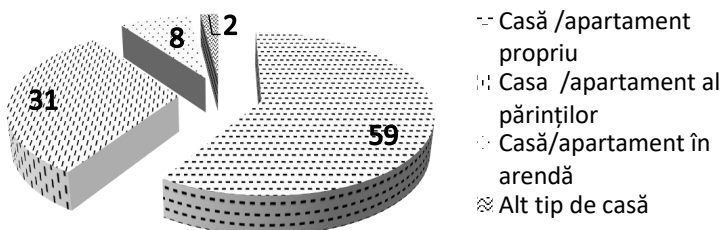
Pe straturi, condițiile proaste de muncă sunt mai specifice straturilor de jos (1, 2, 3), în care este mai înaltă ponderea respondenților cu nivel de studii medii sau reduse, care activează în calitate de lucrători/muncitori calificați sau necalificați.

În concluzie putem menționa că mai bine de jumătate din respondenți au raportat condiții de muncă nesănătoase: lucru peste program, gălăgie, praf, evaporare de gaze, presiune de timp, competiție nesănătoasă. Mai bine de 40% din respondenți a menționat că au o muncă fizică grea sau că munca lor se caracterizează printr-o competiție nesănătoasă.

3.8. Condițiile de trai ale respondenților

Casele/apartamentele respondenților. Conform cercetării, 59% din respondenți locuiesc în casa, apartamentul propriu, 31%- în casa /apartamentul părinților, 8%- în casă/apartament în arendă și 2%- au menționat alt tip de casă (vezi Diagrama 93).

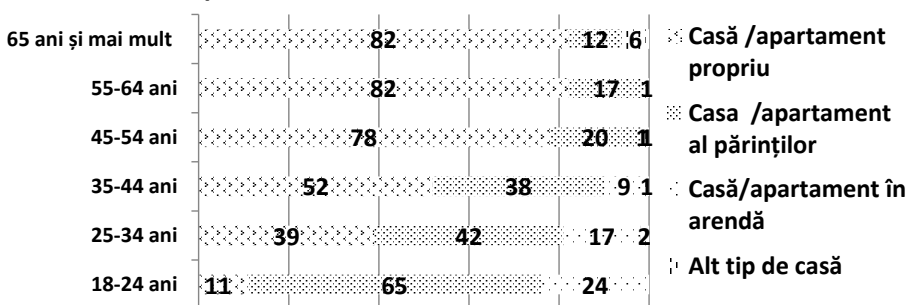
Diagrama 93. Distribuirea respondenților după caracteristicile casei în care locuiesc, %

Deținerea unei case/apartament în proprietate constituie una din valorile de bază în Republica Moldova, din aceste considerente

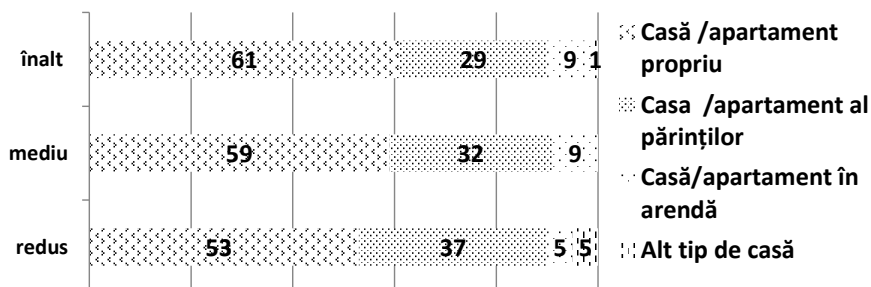
toți respondenții sunt orientați să aibă/procure casa proprie. Acest fapt este confirmat încă odată prin aceia că, ponderea respondenților care au casă/apartament propriu crește o dată cu vârsta respondenților (de la 11%- în grupul de vârstă de 18-24 de ani până la 82% în mediul persoanelor de 65 de ani și mai mult). Totodată, scade ponderea celor care locuiesc în casa/apartamentul părinților (de la 65% în grupul de vârstă de 18-24 de ani până la 12% în grupul de vârstă 65 ani și mai mult), precum și a celor care arendează casă/apartament (de la 24% în grupul de vârstă 18-24 de ani la 0% în grupul de vârstă de 65 de ani și mai mulți) (vezi Diagrama 94)

Diagrama 94. Distribuția respondenților după caracteristicile casei în care locuiesc, pe vârste, %

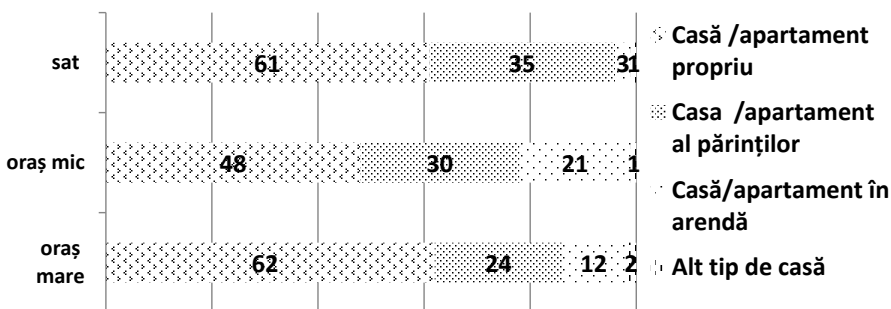
Odată cu creșterea nivelului de studii se mărește ponderea respondenților care au casă/apartament propriu (de la 53% în grupul cu studii reduse la 61% în grupul cu studii înalte) și scade ponderea respondenților care locuiesc în casa părinților (de la 37% în grupul cu studii reduse la 29% în grupul cu studii înalte (vezi Diagrama 95).

Diagrama 95. Distribuția respondenților după caracteristicile casei în care locuiesc, pe studii, %

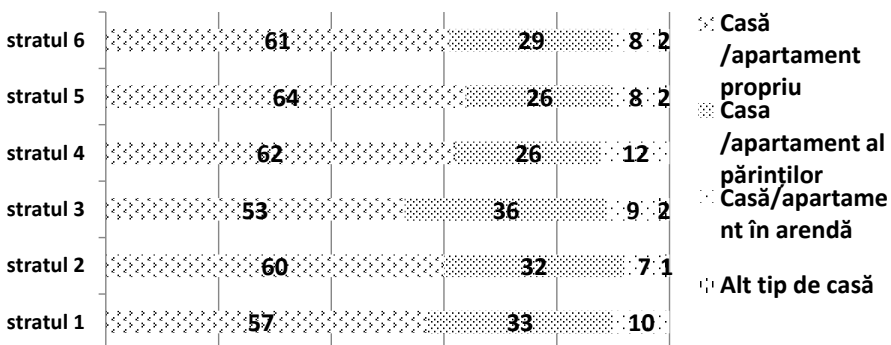
În funcție de locul de trai, ponderea respondenților care au casă/apartament propriu este mai mare în orașele mari (62%) și la sate (61%) și este mai redusă în orașele mici (48%). Ponderea persoanelor care locuiesc în casa/ apartamentul părinților este mai mare în sate (35%), după care urmează orașele mici (30%) și orașele mari (24%). Ponderea persoanelor care locuiesc în apartamente/case arendate este mai mare în orașele mici (21%).

Diagrama 96. Distribuția respondenților după caracteristicile casei în care locuiesc, pe medii rezidențiale, %

Analiza rezultatelor cercetării pe straturi, denotă că în straturile de sus (4, 5, 6) ponderea persoanelor care au locuință în proprietate este puțin mai mare decât media și este mai mare decât în straturile de jos.

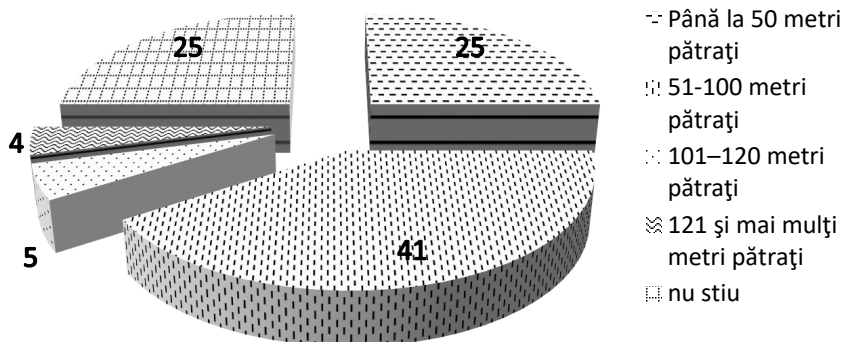
Diagrama 97. Distribuția respondenților după caracteristicile casei în care locuiesc, pe straturi, %

25% din respondenți au indicat că locuința lor este de până la 50 metri pătrați, 41%- 51-100 metri pătrați, 9%- 101 și mai mulți

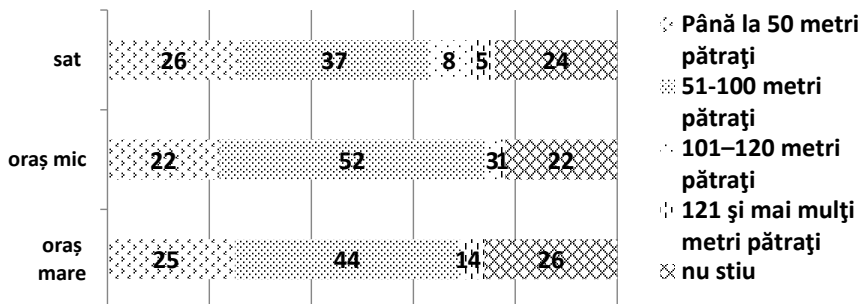
metri pătrați și fiecare al patrulea respondent nu a indicat mărimea apartamentului. În viziunea noastră, acest fapt este o consecință a adoptării legii privind impozitul pe proprietăți în 2016 (în special legea se referă a persoanele care au în posesie imobil mai mare de 120 metri pătrați).

Diagrama 98. Distribuirea respondenților după mărimea caselor/apartamentelor în care locuiesc, %

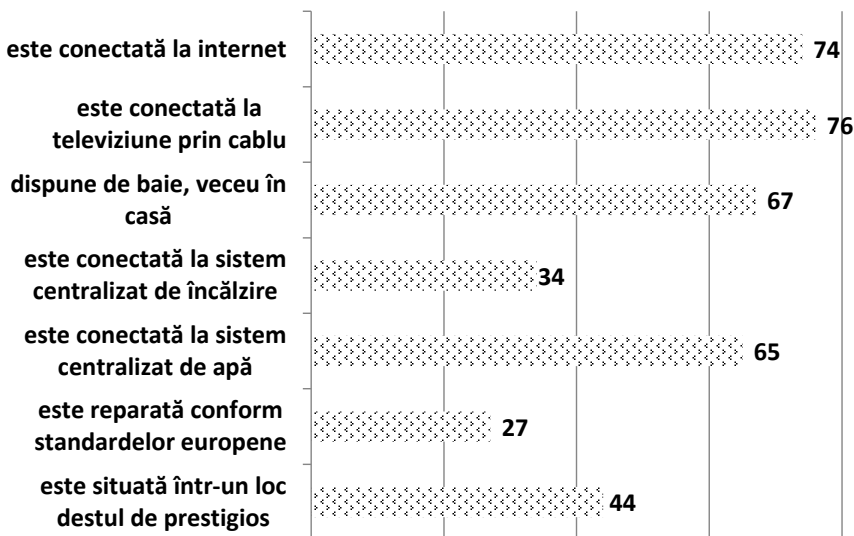
Pe medii de reședință, ponderea persoanelor care dețin case/apartamente până la 100 de metri pătrați este mai mare în orașele mari (69%), în orașele mici (74%) și este mai redusă în mediul rural (63%). În mediul rural este mai mare ponderea persoanelor care dețin apartamente mai mari de 101 metri pătrați (13%). Evident atunci când comparăm aceste date trebuie să ținem cont de faptul că fiecare al patrulea respondent nu a dorit să răspundă la întrebarea privind mărimea casei/apartamentului său.

Diagrama 99. Distribuirea respondenților după mărimea caselor/apartamentelor în care locuiesc, pe medii de reședință, %

Caracteristicile de bază ale caselor/apartamentelor respondenților. 44% din respondenți au menționat că apartamentul/casa în care locuiesc este amplasată într-un loc prestigios. Ponderea persoanelor care au indicat că locuința lor este amplasată într-un loc prestigios este mai mare în orașele mari (49%). Pe straturi, această pondere este mai mare în straturile 4 (52%) și 5 (55%) și este mai redusă în stratul 1 (36%).

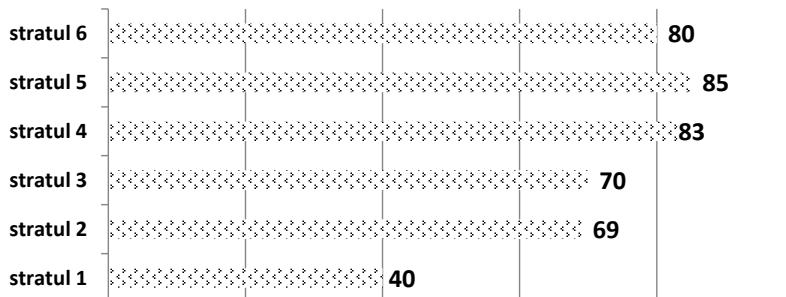
Diagrama 100. Caracteristicile casei/apartamentului respondenților, per total, %

27% din respondenți au menționat că locuința lor este reparată conform standardelor europene. Ponderea celor care au indicat acest fapt este mai mare în orașele mari (38%) și este mai redusă în orașele mici (21%). Pe straturi această pondere este mai mare în straturile 4 (52%) și 5 (39%) și este mai redusă în stratul 1 (12%).

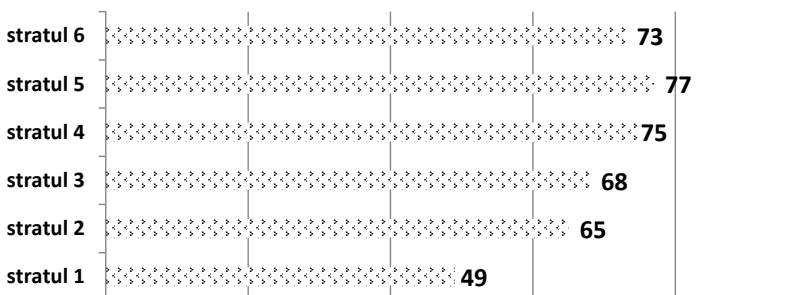
67% din respondenți au menționat că locuința lor dispune de baie, veceu în casă. Ponderea celor care dispun de baie, veceu în casă este mai mare în orașele mari (93%) și în orașele mici (83%) și este mai redusă în localitățile rurale (51%). Pe straturi ponderea persoanelor care beneficiază de baie, veceu în casă este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

Diagrama 101. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă dispun de baie, vecu în casă, pe straturi, %

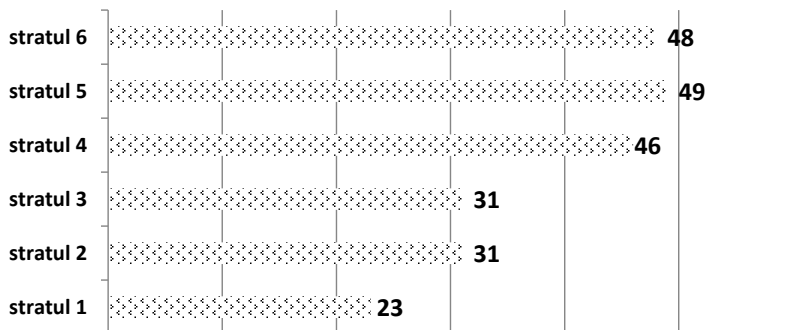
65% din respondenți au menționat că locuința lor este conectată la sistem centralizat de apă. Ponderea celor care au indicat că dispun de sistem centralizat de apă este mai mare în orașele mari (92%), orașele mici (87%) și este mai redusă în mediul rural (46%). Pe straturi, ponderea persoanelor care dispun de locuințe conectate la sistem centralizat de apă este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și este mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3) (Vezi Diagrama 102).

Diagrama 102. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă locuința este conectată la sistem centralizat de apă, pe straturi, %

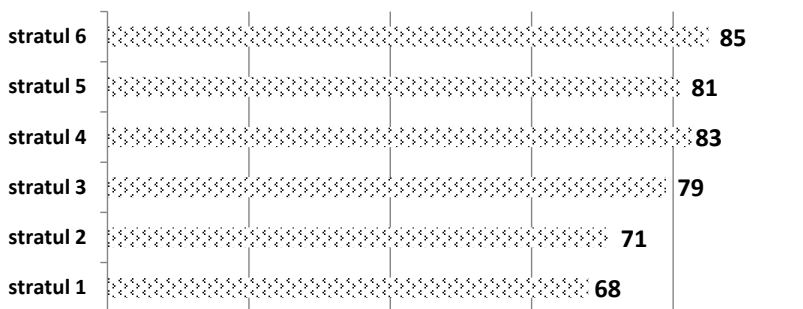
34% din respondenți au menționat că locuința lor este conectată la sistem centralizat de încălzire. Ponderea celor care au locuință conectată la sistem centralizat de încălzire este mai mare în orașele mari (67%), după care urmează orașele mici (39%) și satele (18%). Pe straturi, ponderea persoanelor cu locuințe conectate la sistem centralizat de încălzire este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și este mai redus în straturile de jos (1, 2, 3) (vezi Diagrama 103).

Diagrama 103. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă locuința este conectată la sistem centralizat de încălzire, pe straturi, %

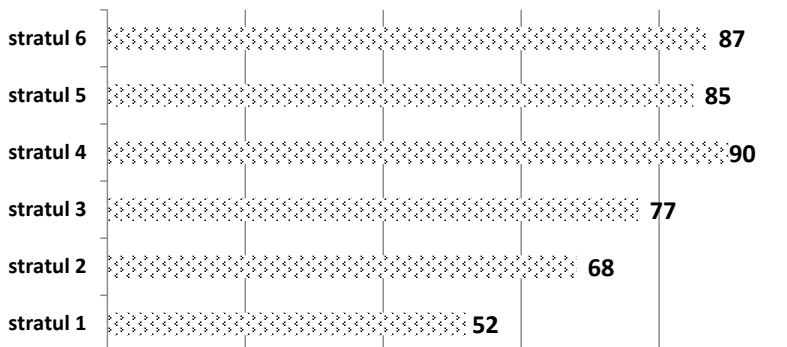
76% din respondenți au menționat că locuința lor este conectată la televiziune prin cablu. Ponderea respondenților locuința cărora este conectată la televiziune prin cablu este mai mare în orașele mari (91%), după care urmează orașele mici (78%) și localitățile rurale (68%). Pe straturi, ponderea respondenților locuința cărora este conectată la televiziune prin cablu este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1 și 2 (vezi Diagrama 104).

Diagrama 104. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă locuința este conectată la televiziune prin cablu, pe straturi, %

74% din respondenți au menționat că locuința lor este conectată la internet. Ponderea persoanelor cu locuință conectată la internet este mai mare în orașele mari (89%), după care urmează orașele mici (82%) și localitățile rurale (65%). Pe straturi, ponderea persoanelor care au locuință conectată la internet este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și este mai redusă în straturile de jos (1, 2)

Diagrama 105. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă locuința este conectată la internet, pe straturi, %

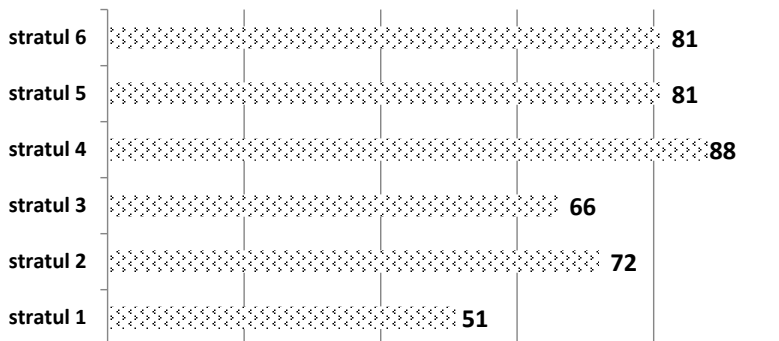
Gradul de dotare a caselor/apartamentelor respondenților cu echipamente moderne. Conform rezultatelor cercetării, 70% din respondenți sunt de părerea că apartamentele lor sunt bine/foarte bine dotate cu mobilier modern. Ponderea respondenților de această părere este mai mare în orașele mari (78%), după care urmează orașele mici (70%) și satele (66%).

Diagrama 106. Ponderea respondenților care consideră că locuințele lor sunt bine/foarte bine dotate cu următoarele echipamente, per total %

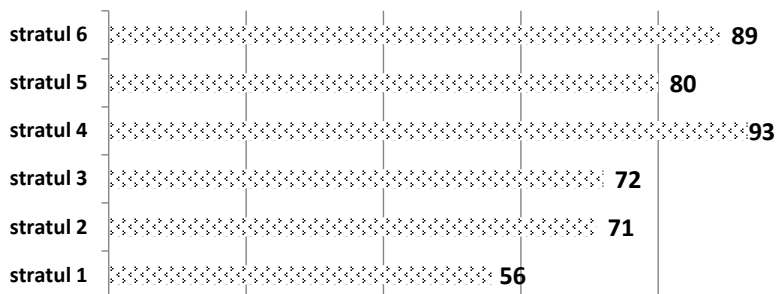
Pe straturi, ponderea respondenților care au locuințe dotate bine și foarte bine cu mobilier modern este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și este mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3)

Diagrama 107. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună dotarea locuinței cu mobilier modern, pe straturi, %

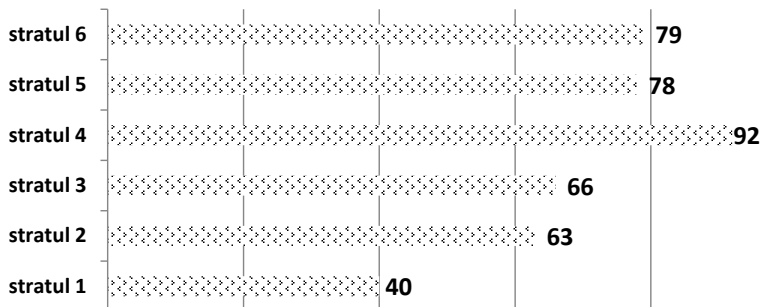
74% din respondenți consideră dotarea tehnică a bucătăriei lor drept bună și foarte bună. Ponderea respondenților de această părere este mai mare în orașele mari (78%), după care urmează orașele mici (70%) și localitățile rurale (66%). Pe straturi, ponderea respondenților care consideră că bucătăria lor este bine/foarte bine dotată tehnic este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și mai redusă în straturile de jos. (Diagrama 108)

Diagrama 108. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună dotarea tehnică a bucătăriei, pe straturi, %

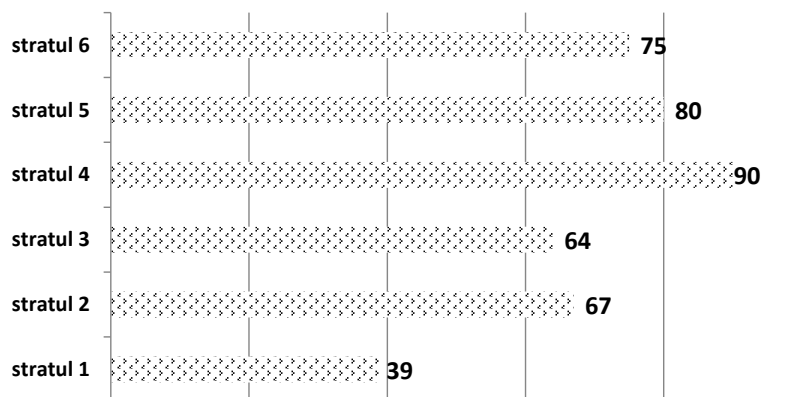
66% din respondenți consideră drept bună și foarte bună dotarea tehnică a băii lor. Ponderea respondenților care consideră drept bună și foarte bună dotarea tehnică a băii este mai mare în orașele mari (85%), după care urmează orașele mici (75%) și satele (56%). Pe straturi ponderea respondenților care consideră drept bună și foarte bună dotarea tehnică a băii este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3)

Diagrama 109. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună dotarea tehnică a băii, pe straturi, %

68% din respondenți au menționat că locuința lor este dotată bine/foarte bine cu televizoare moderne. Ponderea respondenților care au menționat că locuința este dotată bine/foarte bine cu televizoare moderne este mai mare în orașele mari (83%), după care urmează mediul rural (63%) și orașele mici (56%). Pe straturi sociale ponderea respondenților care au menționat că locuința este dotată bine/foarte bine cu televizoare moderne este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și este mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3) (vezi Diagrama 110).

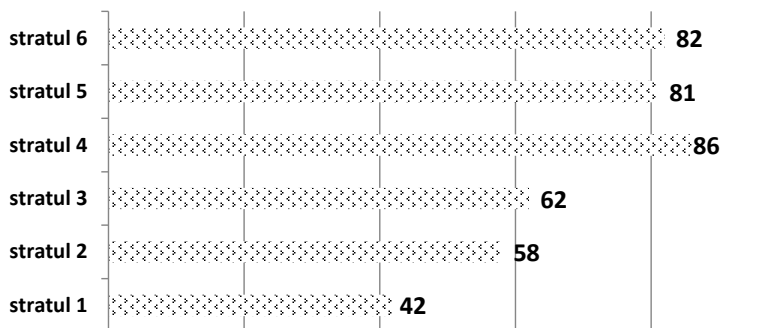
Diagrama 110. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună dotarea locuinței cu televizoare moderne, pe straturi, %

65% din respondenți consideră locuința lor bine/foarte bine dotată cu computere. Ponderea respondenților de această părere este mai mare în orașele mari (79%), după care urmează orașele

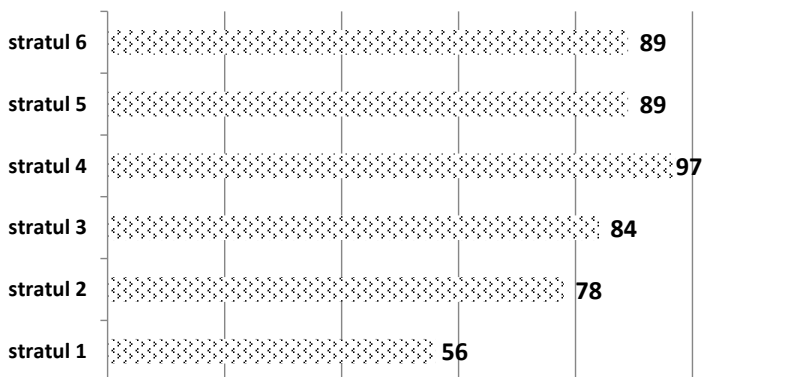
mici (66%) și localitățile rurale (55%). Pe straturi sociale ponderea respondenților care consideră locuința lor bine dotată cu computere este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3).

Diagrama 111. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună dotarea locuinței cu computere, pe straturi, %

82% din respondenți sau menționat că membrii gospodăriei lor sunt bine /foarte bine asigurați cu telefoane mobile. Ponderea persoanelor bine /foarte bine asigurate cu telefoane mobile este mai mare în orașele mari (88%), în orașele mici (86%) și este mai redusă în mediul rural (78%). Pe straturi sociale ponderea respondenților bine /foarte bine asigurați cu telefoane mobile este mai mare în straturile de sus (4, 5, 6) și mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3).

Diagrama 112. Ponderea respondenților care consideră drept bună/foarte bună asigurarea membrilor gospodăriei cu telefoane mobile, pe straturi, %

În concluzii putem menționa următoarele: studiul a scos în evidență faptul ca mai bine de 50% din respondenți au casă/apartament propriu, 1/3 – locuiesc în casa/apartamentul părinților și doar 8%- locuiesc în arendă. Ponderea respondenților cu casă/apartament propriu se mărește odată cu vârsta și nivelul de studii. Pe straturi, ponderea respondenților care au în posesie casă/apartament este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

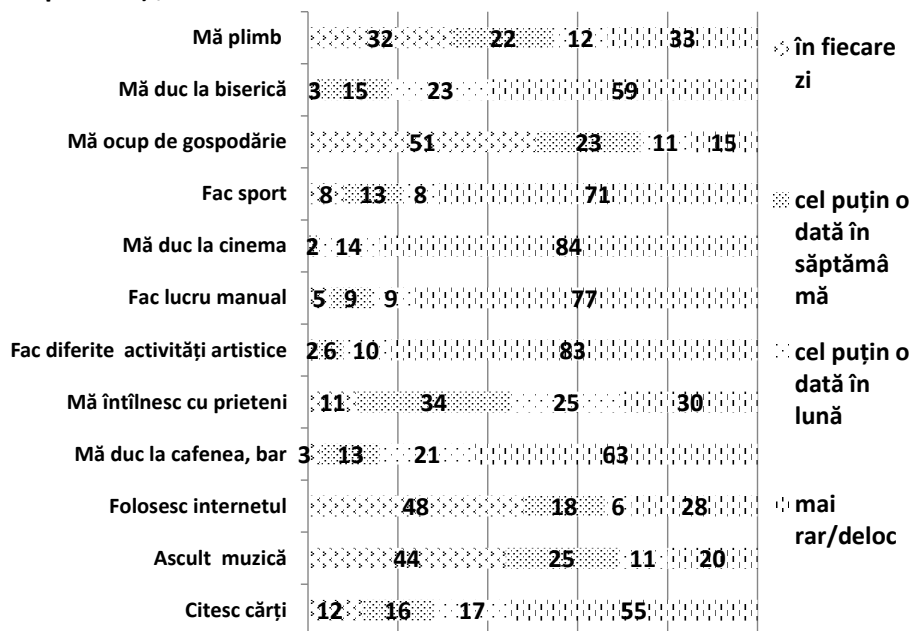
¼ din respondenți locuiesc în case de până la 50 metri pătrați, 41% - de 51-100 metri pătrați, 9% - în case mai mari de 101 metri pătrați și ¼ nu au dorit să răspundă.

Mai bine de 40% din respondenți au raportat că locuința lor este amplasată într-un loc prestigios, 1/3 – că este reparată conform standardelor europene, este conectată la încălzire centralizată, circa 60%- – casa este conectată la sistem centralizat de apă, are baie/veceu în casă, mai bine de 70%- dispune de tehnică modernă în bucătărie, este conectată la TV prin cablu și internet. Condițiile de trai ale persoanelor depind de mediul de reședință și de venituri. Astfel, respondenții din mediul rural, orașele mici, cu venituri mici, din straturile de jos (1, 2, 3) au indicat condiții de trai mai proaste decât cei care locuiesc la oraș, au venituri mai mari sau sunt poziționați în straturile de sus.

3.9. Petrecerea timpului liber

Unul din obiectivele cercetării a fost analiza modalităților de petrecere a timpului liber de către respondenți. În rezultatul cercetării am stabilit că cea mai mare parte din respondenți obișnuiește în timpul liber în fiecare zi, sau cel puțin o dată în săptămână să se ocupe de gospodăria casnică (74%), ascultă muzică (69%), stă pe internet (66%), se plimbă (54%), se întâlnesc cu prietenii (46%), citesc cărți (28%). O parte mai mică din respondenți fac sport (21%), se duc la biserică (18%), se duc la cinema (16%), se duc la cafenea, bar (16%), fac lucrări manuale (14%), fac diferite activități artistice (14%) (Vezi Diagrama 113).

Diagrama 113. Modalitățile de petrecere a timpului liber de către respondenți, %

Analiza grupului de respondenți care citesc cărți, a scos în evidență faptul că ponderea femeilor (32%) care citesc cărți în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare decât ponderea bărbaților (23%).

Pe vârste, ponderea persoanelor care citesc cărți în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare în grupurile de vârstă 18-24 ani (39%), 65 de ani și mai mulți (31%) și este mai redus în grupul de vârstă 25-34 ani (25%). Ponderea persoanelor care citesc cărți mai rar decât o dată în lună sau deloc este mai mare în grupul de vârstă 55-64 de ani (64%).

În funcție de nivelul de studii, ponderea respondenților care citesc cărți în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare și crește o dată cu nivelul de studii de la 10% în grupul cu nivel redus de studii până la 21% - în grupul cu nivel mediu de studii și 44% - în grupul cu nivel de studii înalte. Ponderea persoanelor care citesc cărți mai rar decât o dată în lună sau deloc este mai mare în grupul cu nivel redus de studii (82%).

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care citesc cărți în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână este mai mare în orașele mici (32%). Ponderea persoanelor care citesc cărți mai rar decât o dată în lună sau deloc este mai mare în orașele mici (58%) și în sate (58%).

Analiza grupului de respondenți care ascultă muzică a scos în evidență faptul că ponderea persoanelor care ascultă muzică în fiecare zi este mai mare în grupul de vârstă 18-24 de ani (76%) și este mai redusă în grupul de vârstă 65 de ani și mai mult (26%). Circa 51% din respondenții din grupul de vârstă 65 de ani și mai mult nu ascultă muzică deloc.

Pe nivele de studii, ponderea persoanelor care ascultă muzică în fiecare zi este mai mare în grupul cu nivel de studii înalt (53%). Ponderea respondenților care ascultă muzică mai rar decât o dată în lună sau deloc este mai mare în mediul respondenților cu nivel redus de studii (31%).

Pe medii rezidențiale și sexe nu există deosebiri esențiale între respondenți în ceea ce privește frecvența ascultării muzicii.

Analiza grupului de respondenți, care utilizează internetul în timpul liber denotă că ponderea femeilor (50%) care utilizează internetul în fiecare zi este mai mare decât cea a bărbaților (45%).

În funcție de vârstă, ponderea persoanelor care utilizează internetul în fiecare zi este mai mare în grupul de vârstă de 18-24 ani (88%), și scade odată cu mărirea în vârstă a respondenților până la 10% în mediul persoanelor de 65 ani și mai mult. 1/3 din respondenții de 45-54 ani, fiecare a doua persoană în vârstă de 55-64 ani, 2/3 din respondenții de 65 ani și mai mult utilizează internetul mai rar decât o dată pe lună sau deloc.

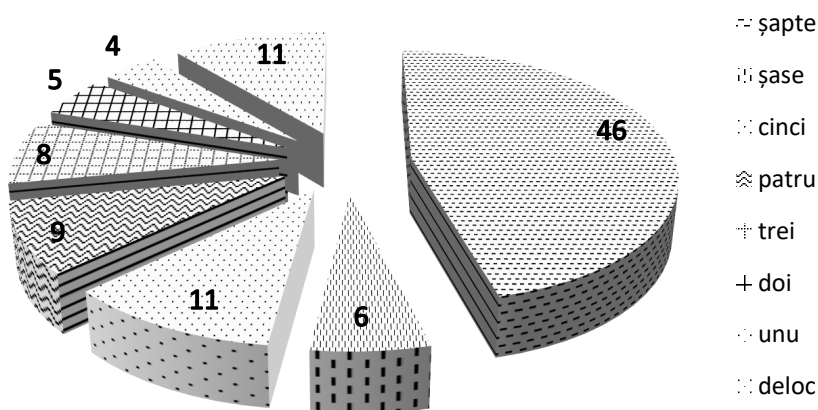
Pe nivele de studii, ponderea persoanelor care utilizează internetul în fiecare zi crește o dată cu nivelul de studii de la 18% în grupul de respondenți cu nivel redus de studii la 41% în grupul cu nivel mediu de studii și la 67% în grupul de respondenți cu nivel înalt de studii. 60% din respondenții cu nivel redus de studii utilizează internetul mai rar decât o dată pe lună sau deloc.

Pe medii rezidențiale, internetul este utilizat în fiecare zi de 58% din respondenții din orașe mari, 59% din respondenții din orașe mici și 40% din respondenții din mediul rural. 34% din respondenții din mediul rural utilizează internetul mai rar decât o dată pe lună sau deloc.

Analiza modalităților de petrecere a timpului liber pe straturi sociale a scos în evidență faptul că respondenții din straturile de sus mai frecvent folosesc internetul, ascultă muzică și fac sport. În restul activităților nu am observat deosebiri esențiale.

Vizionarea emisiunilor TV. Conform cercetării, 46% din respondenți vizionează emisiunile televizate 7 zile în săptămână, 26%- 4-6 zile, 17%- 1-3 zile și 11%- deloc (vezi Diagrama 114).

Diagrama 114. Distribuția respondenților în funcție de numărul de zile de vizionare a TV pe săptămână, %

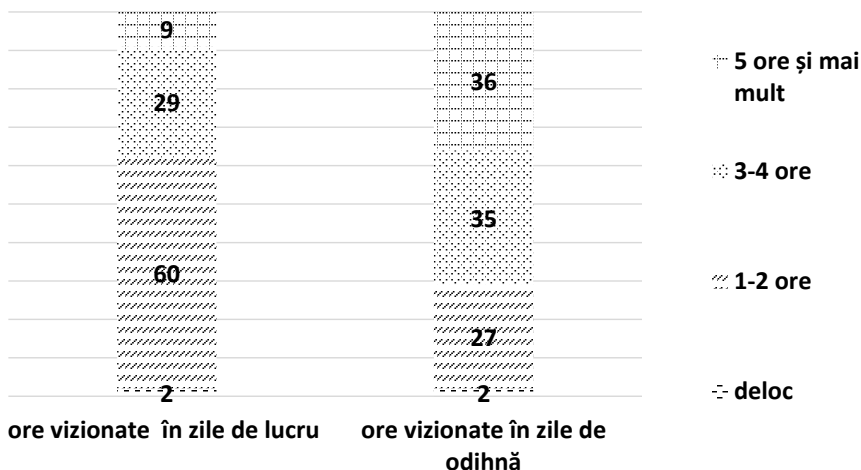
Ponderea persoanelor care vizionează TV șapte zile în săptămână sporește odată cu vârsta de ș-a 32% în grupul de vârstă 18-24 de ani până la 55% în grupul de vârstă de 65 ani și mai mult.

Pe nivele de studii ponderea persoanelor care vizionează TV șapte zile în săptămână sporește odată cu studiile de la 40% - nivel redus de studii până la 48%- nivel înalt de studii.

Pe medii de reședință, ponderea persoanelor care vizionează TV șapte zile în săptămână este mai mare în orașele mari (53%) și este mai redusă în orașele mici.

Analiza timpului vizionării TV denotă deosebiri esențiale între consumul TV în zilele de lucru și în zilele de odihnă. Astfel, în zilele de lucru, circa 60% din respondenți consumă 1-2 ore pentru vizionarea TV, 29%- 3-4 ore, 9%- 5 ore și mai mult. În zilele de odihnă crește ponderea respondenților care consumă 3-4 ore emisiunile TV (de la 29% la 35%) și 5 ore și mai mult (de la 9% la 36%) (vezi Diagrama 115).

Diagrama 115. Distribuirea respondenților în funcție de timpul vizionării TV în zile de lucru și în zile de odihnă, %

Pe grupuri de vârstă, în zilele de lucru, ponderea persoanelor care vizionează emisiunile TV 1-2 ore este mai mare în mediul respondenților de 18-24 ani (60%); ponderea celor care consumă 3 ore și mai mult emisiuni TV este mai mare în grupul de vârstă 45-54 ani (45%). În zilele de odihnă, ponderea persoanelor care vizionează emisiuni TV mai mult de 3 ore crește în toate grupurile de vârstă de 1,5-2 ori, fiind mai mare în mediul persoanelor de 45-54 ani (80%).

În funcție de nivelul de studii, în zilele de lucru, ponderea persoanelor care vizionează emisiuni TV 1-2 ore este mai mare în mediul respondenților cu nivel de studii înalte (63%); ponderea celor care consumă 3 ore și mai mult emisiuni TV este mai mare în mediul persoanelor cu nivel de studii redus (44%). În zilele de odihnă, ponderea persoanelor care vizionează emisiuni TV mai mult

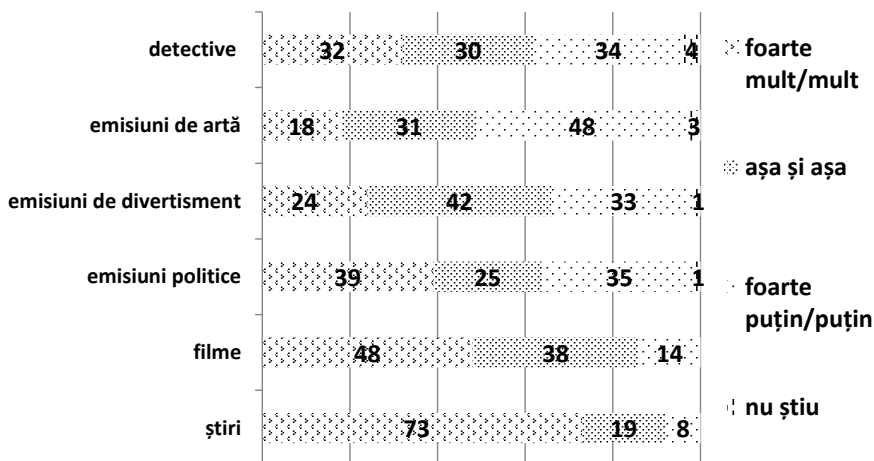
de 3 ore crește de 1,5-2 ori în toate grupurile cu nivel diferit de studii (nivel înalt – 63%, nivel mediu – 75%, nivel redus - 80%), fiind mai mare în grupul cu nivel redus de studii.

Pe medii rezidențiale, în zilele de lucru, ponderea persoanelor care vizionează emisiuni TV 1-2 ore este mai mare în mediul respondenților din orașe mari (64%); %); ponderea celor care consumă 3 ore și mai mult emisiuni TV este mai mare în mediul persoanelor din mediul rural (39%). În zilele de odihnă, ponderea persoanelor care vizionează emisiuni TV mai mult de 3 ore crește de 1,5-2 ori în toate grupurile (oraș mare -68%, oraș mic – 70%, sat – 73%), fiind mai mare în mediul rural.

Interesul respondenților pentru diferite tipuri de emisiuni.

Conform cercetării, 73% din respondenți sunt foarte mult sau mult interesați de știri, 48% - de filme, 39% - de emisiuni politice, 32%- de detectiv, 24%- emisiuni de divertisment, 18%- emisiuni de artă (vezi Diagrama 116).

Diagrama 116. Interesul respondenților față de diferite emisiuni TV, per total, %

Dacă ne referim la știri, ponderea respondenților care manifestă mult și foarte mult interes este mai mare în mediul bărbaților (76%) decât a femeilor (70%). Pe grupuri de vârstă ponderea respondenților care manifestă mult și foarte mult interes

pentru știri crește o dată cu vârsta de la 55% în mediul respondenților de 18-24 de ani la 87% în mediul respondenților de 65 ani și mai mult. În funcție de studii, ponderea respondenților care manifestă mult și foarte mult interes pentru știri este mai mare în mediul persoanelor cu studii înalte (81%).

În cazul filmelor, pe grupuri de vârstă ponderea respondenților care manifestă mult și foarte mult interes pentru filme este în mediul grupului de vârstă 18-24 de ani (71%) și scade o dată cu vârsta până la 27% în mediul celor de 65 de ani și mai mult. În funcție de studii, ponderea respondenților care manifestă mult și foarte mult interes pentru filme este mai mare în mediul persoanelor cu studii reduse (60%).

Ponderea respondenților care manifestă foarte mult și mult interes pentru emisiunile politice este mai mare în mediul bărbaților (bărbați-46%, femei-33%), a persoanelor de 65 de ani și mai mult (58%), a persoanelor cu nivel înalt de studii (45%).

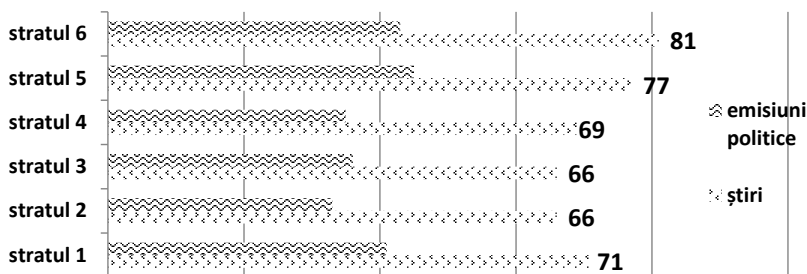
Ponderea respondenților care manifestă foarte mult și mult interes pentru emisiunile de divertisment este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani (36%) și mai redus în mediul celor de 65 de ani și mai mult (16%). Pe nivele de studii, ponderea respondenților care manifestă foarte mult și mult interes pentru emisiunile de divertisment crește o dată cu nivelul de studii de la 16% în mediul persoanelor cu nivel redus de studii la 28% în mediul persoanelor cu nivel înalt de studii.

Ponderea persoanelor care manifestă foarte mult și mult interes pentru emisiuni de artă, cultură este mai mare în mediul persoanelor cu studii înalte (29%) și este mai redusă în mediul persoanelor cu nivel de studii redus (5%).

Pe straturi observăm anumite deosebiri în ceea ce privește interesul față de știri și emisiuni politice.

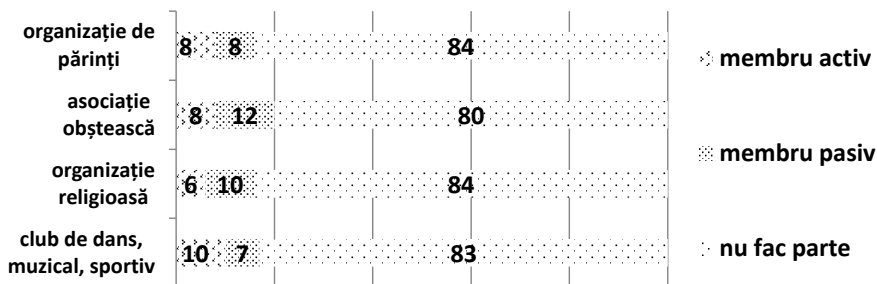
Astfel, ponderea respondenților care manifestă interes pentru știri și emisiuni politice este mai mare în straturile de sus (5, 6) și mai redusă în straturile de jos (1, 2, 3), factorul de bază în acest caz fiind nivelul de studii și statutul socio-ocupational.

Diagrama 117. Interesul respondenților față de știri și emisiuni politice, pe straturi, %

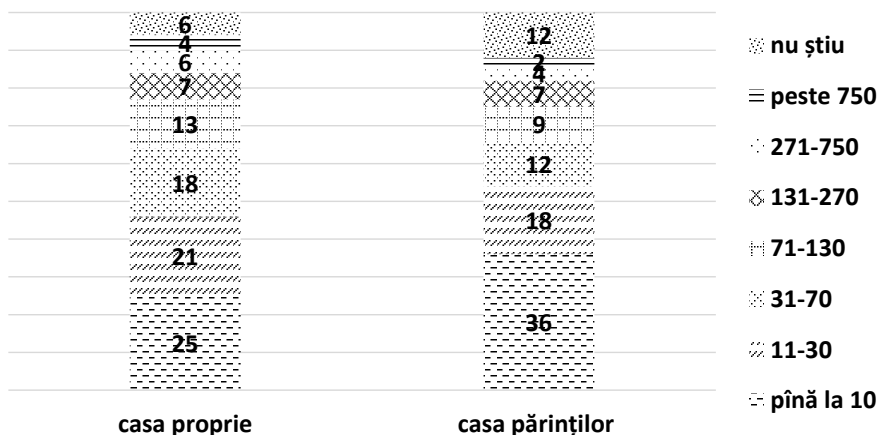
Activitatea obștească a respondenților. Conform cercetării, ponderea respondenților care se implică activ sau pasiv în acțiunile diferitor organizații obștești este destul de redus. Astfel, mai bine de 80% din respondenți au indicat că nu fac parte din nici o organizație obștească, 20% sunt membri activi sau pasivi ai unor asociații obștești, 17% sunt membri activi sau pasivi ai unor cluburi de dans, sportiv etc., 16% sunt membri activi sau pasivi ai organizațiilor de părinți, 16% sunt membri activi sau pasivi ai unor organizații religioase. Pe straturi sociale nu există diferențe semnificative dintre respondenți privind participarea lor în activitatea diferitor organizații obștești.

Diagrama 118. Participarea respondenților în activitatea diferitor organizații obștești

Posesia de către respondenți a unei biblioteci în casă. Conform studiului, cărțile continuă să constituie o valoare pentru majoritatea respondenților. Din diagrama de mai jos, putem observa, că mai bine de 90% din respondenți au o bibliotecă în casă, inclusiv 46% dețin până la 30 de cărți, 18%- de la 31 la 70 de cărți, 30%- au mai mult de 71 de cărți în casă.

Diagrama 119. Distribuția respondenților în funcție de mărimea bibliotecii, în casa proprie, în casa părinților, %

Pe medii rezidențiale, ponderea persoanelor care au mai puțin de 30 de cărți în casă este mai mare în orașele mici (52%) și în sate (51%). Ponderea persoanelor care dețin de la 31 la 70 de cărți este mai mare în orașele mari (20%) și este mai redusă în rural (16%). Ponderea persoanelor care dețin mai mult de 71 de cărți este mai mare în orașele mari (46%), și mai redusă în orașele mici (17%) și în rural (25%).

Comparativ cu familia părinților, observăm o descreștere a ponderii persoanelor care dețin până la 30 de cărți (de la 54% în familia părinților la 46% în familia proprie) și o creștere a ponderii persoanelor care dețin între 31 și 70 cărți (de la 12% la 18%), precum și a celor care dețin mai mult de 71 de cărți (de la 22% la 30%)

În concluzie putem menționa următoarele: marea majoritate a respondenților petrec timpul liber lucrând în jurul casei sau în mod pasiv: ascultă muzică, stau pe internet, se întâlnesc cu prietenii, se plimbă. Mai puțin de 20% din respondenți fac sport, se duc la cinema, se duc la biserică, fac lucrări manuale sau diferite activități artistice cel puțin o dată în săptămână. Ponderea persoanelor care ascultă muzică, fac sport, citesc cărți, stau pe internet, se duc la cinema este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani, în mediul persoanelor cu nivel înalt de studii, a celor care locuiesc în orașele mari.

Conform cercetării, 46% din respondenți vizionează emisiunile televizate 7 zile în săptămână, 26%- 4-6 zile, 17%- 1-3 zile și 11%- deloc. Analiza timpului vizionării TV denotă deosebiri esențiale între consumul TV în zilele de lucru și în zilele de odihnă. Astfel, în zilele de lucru, circa 60% din respondenți consumă 1-2 ore pentru vizionarea TV, 29%- 3-4 ore, 9%- 5 ore și mai mult. În zilele de odihnă crește ponderea respondenților care consumă 3-4 ore emisiunile TV (de la 29% la 35%) și 5 ore și mai mult (de la 9% la 36%). Mai bine de 2/3 din respondenți sunt interesați de știri, fiecare al doilea – de filme și mai bine de 1/3 de emisiuni politice. Ponderea persoanelor interesate de știri și emisiuni politice crește odată cu vârsta și cu studiile. Pe straturi sociale ponderea respondenților interesați de știri și emisiuni politice este mai mare în straturile de sus și mai redusă în straturile de jos.

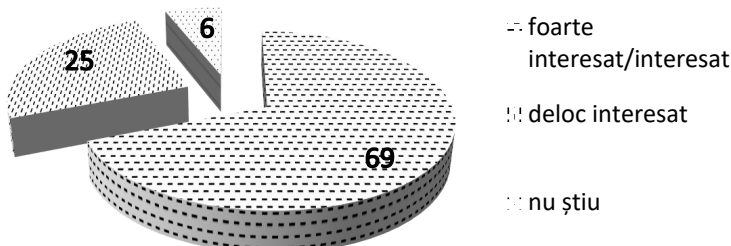
Fiecare al cincilea respondent este implicat activ sau pasiv în activitățile asociațiilor obștești, religioase, de părinți sau careva cluburi. Mai bine de 80% din respondenți nu sunt implicați în activități obștești.

Marea majoritate a respondenților au mici biblioteci în case. Comparativ cu părinții lor a sporit ponderea respondenților care dețin un număr mai mare de cărți.

3.10. Opțiuni și angajamente politice

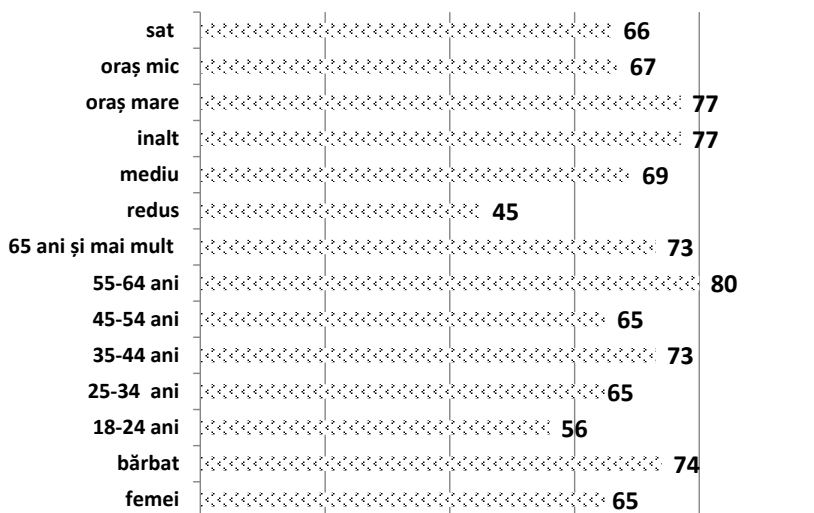
Interesul manifestat față de politică. Conform cercetării, 69% din respondenți au indicat că sunt interesați/foarte interesați de politică, 25%- nu sunt deloc interesați de politică și 6%- nu știu.

Diagrama 120. Distribuirea respondenților în funcție de interesul manifestat față de politică, %

Pe sexe, ponderea respondenților interesat/foarte interesați de politică este mai mare în mediul bărbaților (74%) și este mai redusă în mediul femeilor (65%). Pe grupuri de vârstă ponderea respondenților interesați/foarte interesați de politică este mai mare în grupurile de vârstă 35-44 ani (73%), 55-64 ani (80%), 65 ani și mai mult (73%). Pe nivele de studii, ponderea respondenților interesați/foarte interesați de politică este mai mare în grupul de respondenți cu nivel înalt de studii (77%) și scade odată cu nivelul de studii la 69% în grupul cu nivel de studii medii, și la 45% - în grupul cu nivel de studii redus. Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților interesați/foarte interesați de politică este mai mare în orașele mari (77%) și este mai redusă în orașele mici (67%) și la sate (66%).

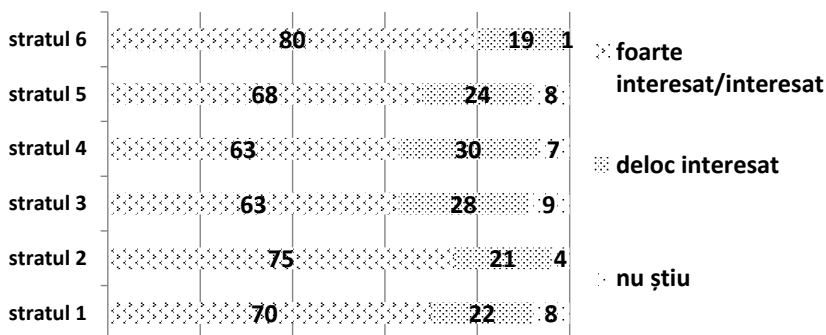
Diagrama 121. Ponderea respondenților foarte interesați/interesați de politică, pe sexe, vârstă, medii de reședință, studii %

Pe straturi, ponderea persoanelor interesate/ foarte interesate de politică este mai mare în straturile opuse: stratul 2 (75%) și stratul 6 (80%). De fapt, acest lucru poate fi explicat prin aceea că în stratul 2 este mai mare ponderea lucrătorilor/muncitorilor calificați, operatorilor, care sunt mai nemulțumiți decât alții de nivelul lor de trai și speră la o schimbare ... prin intermediul politicii. În stratul 6 este mare ponderea conducătorilor, a persoanelor cu nivel înalt de

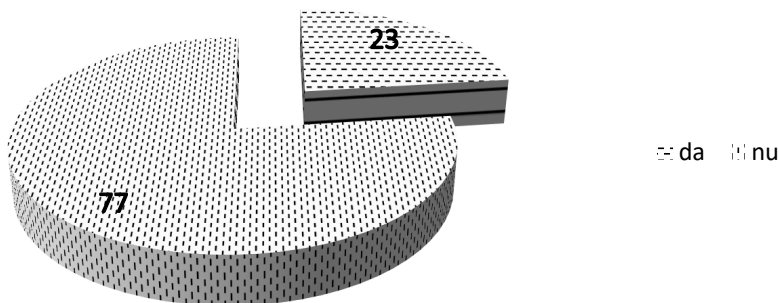
studii care conștientizează importanța politicii în viața țării și a lor personală și vor să fie la curent cu tot ce se întâmplă în politică.

Diagrama 122. Ponderea respondenților foarte interesați/interesați de politică, pe straturi %

Participarea respondenților la manifestări politice în ultimii 5 ani și intențiile de implicare politică pe viitor. Deși, ponderea persoanelor interesate de politică este destul de mare, doar 23% din respondenți au menționat că au participat la careva acțiuni/manifestări politice în ultimii 5 ani.

Diagrama 123. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă au participat la careva manifestări politice în ultimii 5 ani (%).

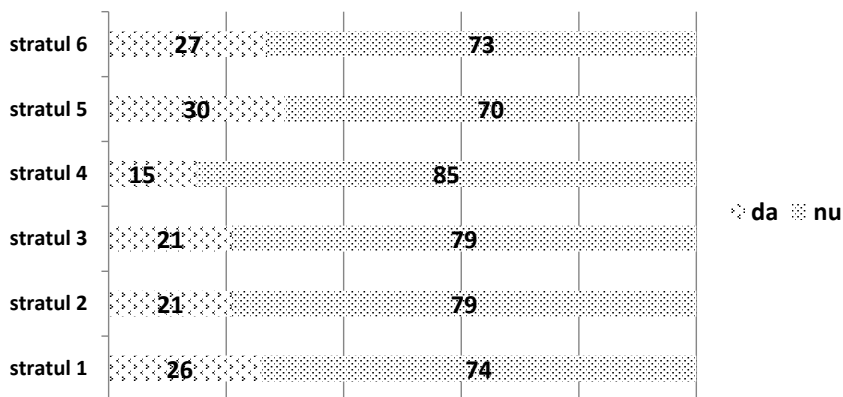

Pe sexe, ponderea bărbaților (29%) care au participat la manifestări politice în ultimii 5 ani este mai mare decât cea a femeilor (18%). Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care au participat la manifestări politice este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani (35%) și este mai redusă în grupul de vârstă de 65 ani și mai mult (9%). În funcție de studii, ponderea respondenților

care au participat la manifestări politice este mai mare în grupul cu nivel de studii înalte (28%) și este mai redus în grupul cu studii medii (20%) și cel cu studii reduse (21%). În funcție de statutul socio-ocupational, ponderea respondenților care au participat la manifestări politice este mai mare în mediul conducătorilor, specialiștilor cu nivel înalt de calificare (29%) și este mai redusă în mediul muncitorilor necalificați (16%).

Pe straturi, ponderea respondenților care au participat la manifestări politice este mai mare în straturile 5(30%) și 6(27%).

Diagrama 124. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă au participat la careva manifestări politice în ultimii 5 ani, pe straturi (%).

Respondenții, de asemenea, au fost întrebați dacă i-ar îndemna cineva, ar participa la careva manifestări politice? 46% au menționat că ar participa la semnarea unor petiții, reclamații.

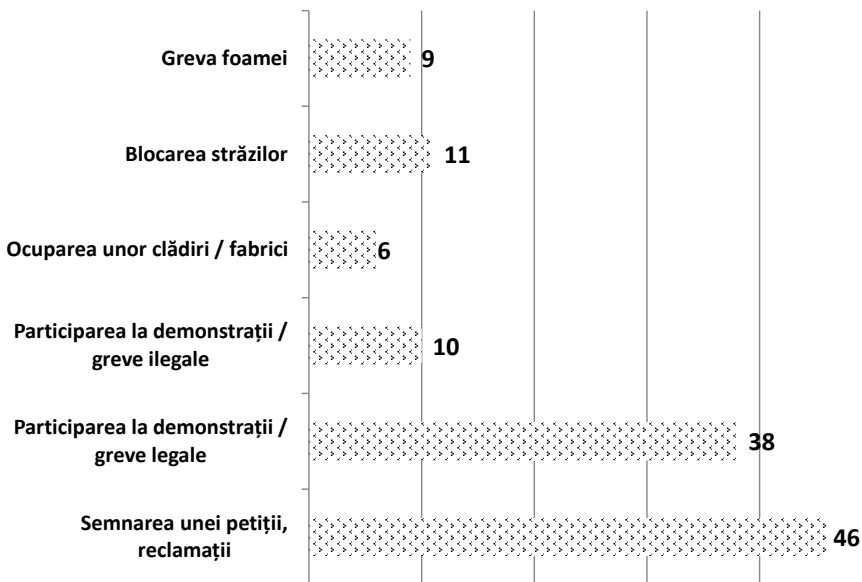
Pe sexe, ponderea celor care ar participa la semnarea petițiilor, reclamațiilor este mai mare în mediul bărbaților (50%) comparativ cu femeile (42%).

Pe grupuri de vârstă, ponderea persoanelor care ar participa la semnarea petițiilor, reclamațiilor este mai mare în grupul de 18-24 de ani (63%).

Pe nivele de studii, ponderea celor care ar semna petiții, reclamații este mai mare în mediul persoanelor cu studii superioare (47% și scade odată cu studiile la 46% în grupul celor cu studii medii și la 39% în grupul celor cu studii reduse.

În funcție de instituția la care lucrează, ponderea respondenților care ar participa la semnarea petițiilor, reclamațiilor este mai mare în mediul celor angajați în instituții private (48%).

Diagrama 125. Ponderea respondenților care au menționat că sunt gata să participe la manifestări politice, %

În funcție de statutul profesional, ponderea respondenților care ar participa la semnarea petițiilor, reclamațiilor este mai mare în mediul salariaților (47%), lucrătorilor pe cont propriu (56%), membrilor cooperativelor (46%).

38% din respondenți au indicat că sunt gata să participe la diferite demonstrații, greve legale. Ponderea respondenților care ar participa la greve legale este mai mare în mediul bărbaților (43%), grupului de vârstă 18-24 ani (48%), persoanelor cu nivel înalt de studii (40%). În funcție de statutul profesional, ponderea respondenților care ar participa la greve legale este mai mare în mediul salariaților (40%), lucrătorilor pe cont propriu (40%), membrilor unei cooperative (46%). Pe straturi sociale ponderea respondenților care ar participa la demonstrații/greve legale este mai mare în stratul 2(44%).

10% din respondenți au menționat că sunt gata să participe chiar la greve ilegale, 6% din respondenți au menționat că sunt gata să ocupe fabrici, uzine, 11% - să blocheze străzi dacă va fi nevoie, și 9%- să facă greva foamei. Din considerentul că ponderile acestor respondenți sunt mici, nu au fost observate careva discrepanțe esențiale pe sexe, nivel de studii, mediu rezidențial pentru a fi notificate în acest raport.

Scopuri urmărite de respondenți dacă ar intra în politică.

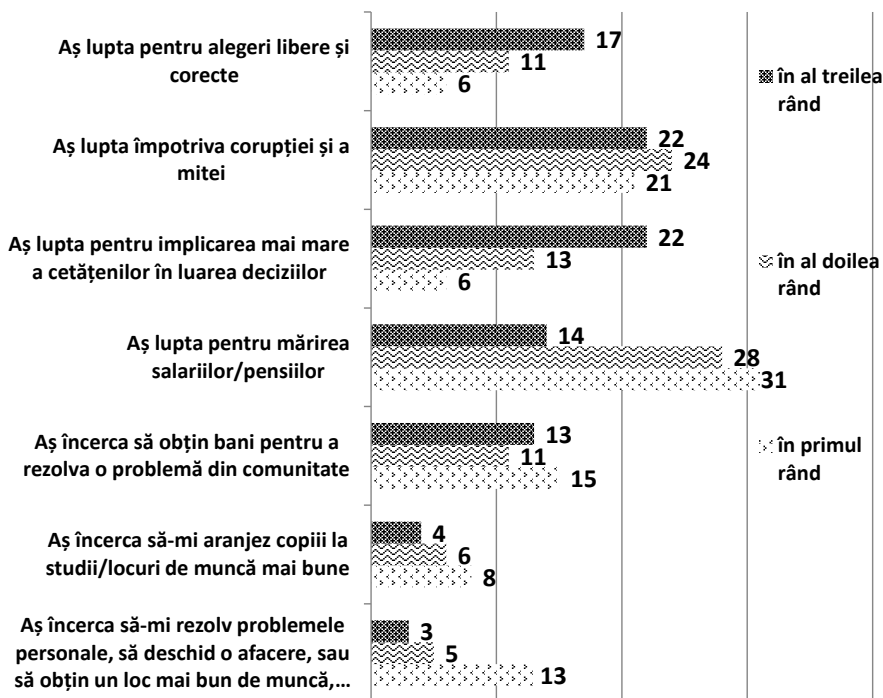
Respondenții au fost rugați să indice în ordinea priorităților trei obiective pe care le-ar urma dacă ar intra în politică. *În cazul primei opțiuni*, 31% au indicat că ar lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor; 21% – ar lupta împotriva corupției și a mitei; 15%- ar obține bani să rezolve o problemă în comunitate; 13% – ar încerca să-și rezolve strict problemele personale; 8% – ar încerca să-și aranjeze copiii mai bine; 6% – ar lupta pentru alegeri libere și corecte, 6% – ar lupta pentru implicare mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor.

În cazul celei de a doua opțiuni, 28% ar lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor; 24% – ar lupta împotriva corupției și a mitei, 13% – ar lupta pentru implicare mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor; 11% – ar obține bani să rezolve o problemă în comunitate; 6% – ar lupta pentru alegeri libere și corecte, 6% – ar încerca să-și aranjeze copiii mai bine, 5% – ar încerca să-și rezolve strict problemele personale.

În cazul celei de a treia opțiuni, 22% ar lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor; 22% – ar lupta pentru implicare mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor; 17% – ar lupta pentru alegeri libere și corecte; 14% - ar lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor, 13% – ar obține bani să rezolve o problemă în comunitate; 4% – ar încerca să-și aranjeze copiii mai bine; 3%- ar încerca să-și rezolve strict problemele personale.

Sumarea celor trei opțiuni, scoate în evidență următoarele trei probleme importante care ar constitui obiectivele persoanelor intrate în politică: mărirea salariilor, pensiilor (74%), lupta împotriva corupției și a mitei (67%), lupta pentru implicarea mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor (41%).

Diagrama 126. Scopuri urmărite de respondenți dacă ar intra în politică, %

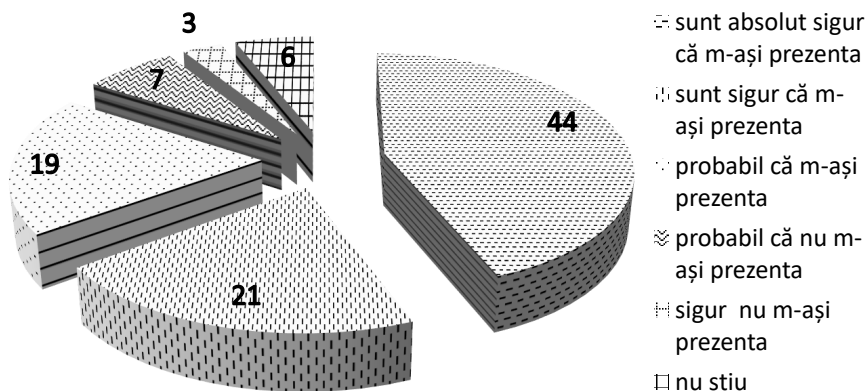
Pe straturi, în primele două straturi, respondenții ar soluționa următoarelor trei probleme, dacă ar fi în politică: ar lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor, ar lupta împotriva corupției și ar încerca să obțină bani pentru soluționarea problemelor din comunitate. În straturile trei și patru, respondenții au fost mai orientați să soluționeze următoarele trei probleme: lupta pentru mărirea salariilor, pensiilor; lupta împotriva corupției și implicarea mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor. În stratul 4, 20% din respondenți au indicat drept prima opțiune - soluționarea problemelor personale, 10% – aranjarea copiilor la studii/lucru. În stratul 1, 16% din respondenți au indicat drept prima opțiune - soluționarea problemelor personale. În stratul 6, 13% din respondenți au indicat drept prima opțiune - soluționarea problemelor personale, 13% – aranjarea copiilor la studii/lucru.

Tabelul 17. Scopuri urmărite de respondenți dacă ar intra în politică, pe straturi %

	Stratul 1	Stratul 2	Stratul 3	Stratul 4	Stratul 5	Stratul 6
Aș încerca să-mi rezolv problemele personale, să deschid o afacere, sau să obțin un loc mai bun de muncă, de exemplu	24	16	22	26	13	20
Aș încerca să-mi aranjez copiii la studii/locuri de muncă mai bune	19	19	17	13	6	28
Aș încerca să obțin bani pentru a rezolva o problemă din comunitate	37	38	37	30	37	39
Aș lupta pentru mărirea salariilor/pensiilor	74	83	82	63	72	60
Aș lupta pentru implicarea mai mare a cetățenilor în luarea deciziilor	32	36	44	53	57	43
Aș lupta împotriva corupției și a mitei	66	68	63	65	76	62
Aș lupta pentru alegeri libere și corecte	31	31	34	28	43	38

Participarea la alegeri. Dacă duminica viitoare ar avea loc alegeri, 44% din respondenți au indicat că sunt absolut siguri că s-ar prezenta la alegeri, 21% - că sunt siguri că s-ar prezenta, 19%- probabil s-ar prezenta, 7%- probabil nu s-ar prezenta, 2% sunt siguri că nu s-ar prezenta și 6% - nu știu.

Diagrama 127. Distribuția respondenților în funcție de faptul dacă ar participa la alegeri, %

Pe grupuri de vârstă, ponderea respondenților care sunt absolut siguri sau siguri că s-ar prezenta la vot este mai mare în mediul respondenților de 55-64 de ani (70%) și este mai redusă în mediul persoanelor de 18-24 ani (63%). Ponderea respondenților care probabil ar participa la vot este mai înaltă în grupul de vârstă 45-54 ani (21%), Ponderea persoanelor care probabil nu s-ar prezenta la vot, nu s-ar prezenta sau nu știu este mai mare în grupul de vârstă 18-24 de ani (20%) și 45-54 ani (20%).

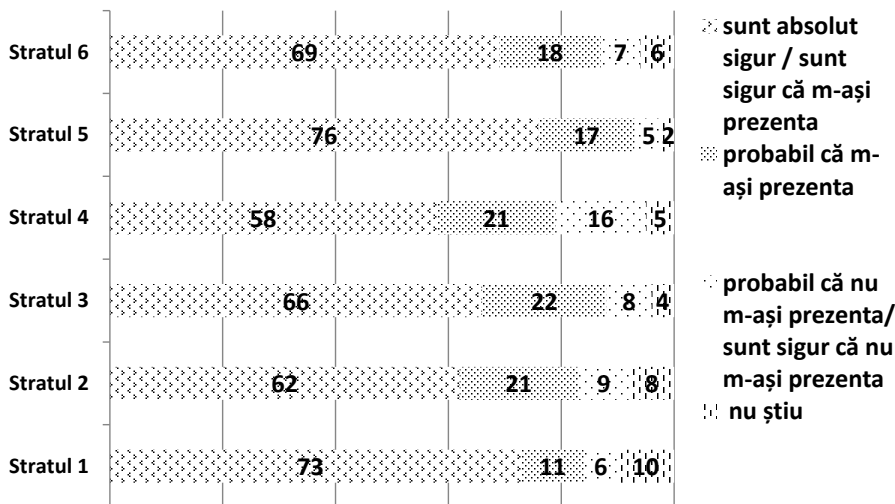
Pe nivele de studii, ponderea respondenților care sunt absolut siguri sau siguri că s-ar prezenta la vot este mai mare în mediul respondenților cu nivel de studii înalt (71%) și scade o dată cu studiile până 62% în mediul celor cu studii medii și 58% în mediul celor cu nivel redus de studii. Ponderea respondenților care probabil ar participa la vot este mai înaltă în grupul cu nivel de studii medii (21%), Ponderea persoanelor care probabil nu s-ar prezenta la vot, sigur nu s-ar prezenta sau nu știu este mai mare în grupul de respondenți cu nivel de studii redus (30%).

Pe medii rezidențiale, ponderea respondenților care sunt absolut siguri sau siguri că s-ar prezenta la vot este mai mare în mediul respondenților din orașele mari (70%) și este mai redusă în mediul rural (61%). Ponderea respondenților care probabil ar participa la vot este mai înaltă în mediul rural (20%). Ponderea persoanelor care probabil nu s-ar prezenta la vot, sigur nu s-ar prezenta sau nu știu este mai mare în mediul rural (19%%).

Pe sectoare de activitate, ponderea persoanelor care sunt absolut siguri sau siguri că s-ar prezenta la vot este mai mare în mediul angajaților din sectorul public (71%) și este mai redusă în mediul angajaților din sectorul privat (65%), și celor din gospodăriile casnice (51%).

Pe straturi, ponderea persoanelor care sunt absolut siguri sau siguri că s-ar prezenta la vot este mai mare în mediul respondenților din straturile 1 (73%), 5 (76%) și 6 (69%) și este mai redusă în mediul respondenților din stratul 4 (58%) (vezi Diagrama 128).

Diagrama 128. Distribuirea respondenților în funcție de faptul dacă ar participa la alegeri, pe straturi %

Ponderea respondenților care probabil ar participa la vot este mai înaltă în straturile 3 (22%), 4 (21%), 2(21%). Ponderea persoanelor care probabil nu s-ar prezenta la vot, sigur nu s-ar prezenta sau nu știu este mai mare în stratul 4 (21%).

În concluzie putem menționa următoarele: conform cercetării, mai bine de 2/3 din respondenți sunt interesați de politică. Ponderea persoanelor interesate de politică este mai mare în mediul bărbaților, grupurilor de vârstă 35-44 ani, 55-64 ani, persoanelor cu nivel înalt de studii, celor din orașele mari, respondenților din straturile 2 și 6.

Deși ponderea celor interesați de politică este destul de mare, doar fiecare al cincilea respondent a menționat că a participat în ultimii cinci ani la careva acțiuni politice. Ponderea persoanelor participante la activități/manifestări politice este mai mare în mediul bărbaților, respondenților de 18-24 de ani, cu nivel înalt de studii, din orașe mari, celor din straturile 5 și 6.

Circa 40% din respondenți sunt gata și în prezent să se implice în acțiuni politice legale (greve, demonstrații), dacă ar fi organizați de cineva. Între 6-11% din respondenți au menționat că sunt gata

să se implice chiar în acțiuni ilegale, cum ar fi greve ilegale, blocarea străzilor, ocuparea unor clădiri etc. Ponderea persoanelor gata să se implice în acțiuni politice este mai mare în mediul bărbaților, persoanelor de 18-24 de ani, celor cu nivel de studii superioare, salariaților, angajaților de la instituțiile private, celor din sectorul neformal, lucrătorilor pe cont propriu.

2/3 din respondenți au indicat că s-ar prezenta la sigur la alegeri, dacă ele ar fi organizate duminica viitoare, 21%- probabil s-ar prezenta și 16% mai curând nu s-ar prezenta, la sigur nu s-ar prezenta sau nu știu. Ponderea persoanelor care s-ar prezenta la vot este mai mare în grupurile de vârstă de peste 45 de ani, în mediul celor cu studii superioare, respondenților din orașele mari. Ponderea celor care probabil nu s-ar prezenta la vot sau la sigur nu s-ar prezenta este mai înaltă în mediul grupului de vârstă 18-24 de ani, cu nivel de studii reduse, din mediul rural.

Pe straturi, ponderea persoanelor care s-ar prezenta la vot este mai mare în straturile diametral opuse - stratul 1 și straturile 5 și 6 și este mai redusă în stratul 4. De fapt este stratul în care este mai mare ponderea respondenților cu venituri mari, mulți dintre care lucrează parțial sau integral peste hotare, sau muncesc în câteva locuri de muncă mai mult de 40 ore pe săptămână. Persoanele în cauză au mai puțină încredere în faptul că alegerile ar putea schimba ceva, se bazează mai mult pe forțele proprii.

CONCLUZII

Poziționarea socială a respondenților. Cercetarea sociologică a premiselor creării clasei mijlocii a scos în evidență faptul, că în Republica Moldova în condițiile unei cristalizări reduse a statutelor sociale, clasele sociale sunt abia la început de formare. Analiza straturilor sociale din perspectiva caracteristicilor clasei medii: statut socio-profesional înalt, nivel de educație înalt, nivel de bunăstare înalt denotă unele premise ale formării clasei medii în straturile 4, 5 și 6. Respondenții din straturile 5 și 6 se caracterizează prin statut socio-ocupational înalt, nivel de educație înalt și nivel de bunăstare redus. Respondenții din stratul 4 se caracterizează prin statut socio-ocupational mediu, nivel de educație mediu și nivel de bunăstare medie spre înalt.

Factorii poziționării sociale. Cercetarea a confirmat încă o dată faptul că poziționarea socială a respondentului depinde de anumite caracteristici proprii (nivelul de educație, statutul socio-ocupational, veniturile, începutul traseului socio-ocupational); de poziționarea socială a părinților (statutul socio-ocupational și studiile), precum și de poziționarea socială a partenerului de viață (statutul socio-ocupational și studiile).

Cu referință la caracteristicile proprii, conform cercetării, există o asociere semnificativă din punct de vedere statistic între următorii factori: a) nivelul de educație al respondentului și statutul lui socio-ocupational (Cramer's $V = 0,139$), b) statutul ocupational și venitul pe membru de familie (Cramer's $V = 0,218$), c) nivelul de educație și venitul pe membru de familie (Cramer's $V = 0,192$), d) nivelul socio-ocupational al respondenților și primul loc de muncă (Cramer's $V = 0,669$). Cu toate acestea intensitatea legăturii dintre educație - statut socio-ocupational - bunăstare este una slabă. Faptul acesta denotă că transformările sociale care au avut și au loc în societatea moldovenească au dus la ruperea legăturii logice dintre nivelul de educație și bunăstarea populației. Ceia ce de fapt înseamnă că nu întotdeauna un nivel de educație înalt duce la un

statut socio-ocupational înalt și în rezultat la un nivel de trai înalt. În condițiile calității reduse a studiilor, nivelului înalt de corupție, economiei tenebre, avansării în funcție în baza relațiilor și apartenenței de partid, mecanismul motivațional al poziționării sociale devine disfuncțional. În schimb intensitatea legăturii dintre nivelul socio-ocupational al respondenților și primul loc de muncă este medie spre înaltă, fapt ce denotă, pe de o parte, importanța statutului socio-ocupational la primul loc de muncă pentru a crește în carieră, iar pe de altă parte, argumentează un nivel de mobilitate redus în sfera socio-ocupatională datorită economiei slab dezvoltate, locurilor de muncă limitate și șomajului înalt.

Cu referință la poziționarea socială a părinților, conform cercetării, există o corelație statistică semnificativă dintre a) statutul socio-ocupational al respondenților și statutul socio-ocupational al părinților lor (Cramer's $V = 0,187$), și b) nivelul de studii al respondenților și nivelul de studii al părinților lor (Cramer's $V = 0,266$). Cu toate acestea, intensitatea legăturii este una slabă.

Cu referință la poziționarea socială a partenerilor de viață, cercetarea a confirmat o corelație statistică semnificativă dintre a) statutul socio-ocupational al respondenților și cel al partenerilor lor de viață (Cramer's $V = 0,231$), și b) nivelul de studii al respondenților și nivelul de studii al partenerilor lor de viață (Cramer's $V = 0,509$). În cazul primei asocieri, coeficientul de corelație este de intensitate slabă, iar în cazul celei de a doua asocieri – de o intensitate medie spre înaltă. Acest fapt confirmă încă o dată necesitatea cercetării stratificării sociale din perspectiva familiilor sau gospodăriilor casnice.

Activitatea de muncă a respondenților. Analiza activității de muncă a respondenților, inclusiv pe straturi, a scos în evidență faptul că 80% din respondenți sunt angajați în câmpul muncii, iar fiecare al cincilea - nu este angajat, ponderea celor neangajați fiind mai mare în mediul rural, persoanelor de 18-24 de ani, celor cu nivel redus de studii.

Pentru a depăși problemele de sărăcie, 1/3 din respondenți lucrează supra-program sau în câteva locuri de muncă (mai mult de

41 de ore pe săptămână), iar fiecare a zecea persoană este angajată la lucru parțial sau integral peste hotare. Ponderea celor care lucrează peste hotare sau supra-program este mai mare în stratul 4, iar a celor care lucrează cu program redus de muncă - în stratul 1, fiind specifică mai ales pentru femei, persoane de vârstă a treia, studenți, casnici.

Fiecare al doilea respondent din cei angajați în câmpul munci, lucrează în instituții publice, 43% - în instituții private, iar fiecare al zecelea – în sectorul neformal sau în gospodăria casnică. Pe straturi sociale, 2/3 din respondenții din straturile 5 și 6 activează în sectorul public și mai bine de jumătate din respondenții stratului 4 activează în sectorul privat. Ponderea respondenților care beneficiază de contracte cu durată nedeterminată de muncă, de contribuții sociale, concedii medicale plătite este mai mare în sectorul public decât în sectorul privat. În rezultat, în straturile 5 și 6 ponderea respondenților care beneficiază de garanții sociale este mai mare decât în straturile 1-4. În straturile 5-6 este de asemenea mai mare ponderea persoanelor care dețin locuri de conducere la locul de muncă și au în subordine angajați.

Gradul de adaptabilitate la condiții noi (nu au frică de pierderea locului de muncă, de șomaj, de schimbarea ocupației) este mai mare în straturile 4-5 și este mai redusă în straturile 1-3.

1/3 din respondenți au trecut prin sau sunt în prezent în șomaj. Ponderea celor care au o experiență de șomaj este mai mare în mediul persoanelor cu nivel redus de studii, din mediul rural, din straturile 1-3.

Veniturile. Mai bine de 60% din respondenți au un venit lunar pe membru de familie mai mic de 2000 de lei, ceea ce este mai jos de minimul de existență pentru anul 2015 (1734 de lei) sau puțin mai sus de minimul de existență. Fiecare al treilea respondent a indicat un venit lunar pe membru de familie între 2001 și 5000 de lei și 7%-mai mare de 5000 de lei. Ponderea respondenților cu venituri lunare pe membru de familie mai mari de 2500 de lei este mai înaltă în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

Mai bine de jumătate din respondenți au menționat că veniturile lor sunt cu mult mai mici decât nevoile, fiecare al patrulea respondent – puțin mai mici decât nevoile, iar fiecare al cincilea - că veniturile sunt egale sau chiar mai mari decât nevoile. Ponderea persoanelor cu venituri mult mai mici decât nevoile este mai mare în mediul rural, orașele mici, în rândul persoanelor cu nivel redus de studii, al respondenților din straturile 1-3.

În cazul a 90% din respondenți din straturile 1, 2, 3, 5, 6 principala sursă de venit sunt salariul, pensia, alocația socială, bursa. În cazul respondenților din stratul 4, 75% din respondenți consideră drept sursă principală de venit salariul, pensia, bursa, iar 25% - activitatea individuală, arenda proprietăților, remitențele.

Mai bine de 80% din respondenți dețin careva proprietăți. Ponderea celor care nu dețin proprietăți este mai mare în stratul 1. Mai bine de 2/3 din respondenții care dețin proprietăți au menționat că dacă ar vinde toate proprietățile și ar da toate datoriile le-ar mai rămâne și ceva economii.

Conform cercetării capacitatea de cumpărare a respondenților este destul de redusă. Astfel, mai bine de 2/3 din respondenți nu și-ar permite să întrețină un copil la studii peste hotare, mai bine de jumătate din respondenți nu-și pot permite călătoriile peste hotare, 90% nu și-ar putea procura apartament, 83% - nu și-ar putea procura mașină, 46% – nu ar putea cumpăra echipament tehnic pentru gospodărie. Ponderea celor care și-ar putea permite procurarea lucrurilor menționate mai sus este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

Autoidentificarea respondenților cu clasa socială. Marea majoritate a respondenților nu conștientizează care sunt caracteristicile unei clase sociale și s-au autoidentificat cu clasa care în viziunea lor ar corespunde mai mult poziției lor sociale în comunitate, vecinătate, familie. Astfel, circa 82% s-au autoidentificat cu pozițiile care ar corespunde clasei medii de jos (43%), nucleu (27%) sau de sus (12%) și doar 18% s-au autoidentificat cu clasa de jos. Ponderea respondenților care s-au autoidentificat cu clasa medie de sus este mai

mare în mediul respondenților de 18-24 de ani, iar a celor care s-au autoidentificat cu clasa de jos – în mediul celor de 65 ani și mai mult.

Analiza rezultatelor autoidentificării sociale pe straturi denotă că ponderea respondenților care s-au poziționat în clasa de jos sau medie de jos este mai mare în Stratul 1, celor care s-au poziționat în clasa medie nucleu – în straturile 2 și 3, și celor care s-au poziționat în clasa medie de sus - este mai mare în straturile 4, 5, 6.

Marea majoritate a respondenților consideră că în Republica Moldova există conflicte mari/foarte mari între clasa politicianilor și restul cetățenilor, între persoanele din vârful societății și cele din partea de jos a societății, între bogați și săraci.

Conform opiniei majorității respondenților, factorii care contribuie la promovarea persoanelor pe scara socială și poziționarea lor în cercurile elitei de sus sunt: 1) relațiile, 2) banii, bunăstarea, 3) proveniența din familii bogate, 4) studiile și 5) conexiunile politice sau de partid. Analiza opiniilor persoanelor din stratul 6, care include un număr mare de conducători de diferite nivele, a scos în evidență trei factori de bază care contribuie la avansarea socială în Moldova, și anume: 1) relațiile, 2) banii, bunăstarea și 3) conexiunile politice sau de partid.

Sănătatea. Deși mai bine de 2/3 din respondenți și-au declarat starea de sănătate drept bună și foarte bună, mai bine de 50% din respondenți au menționat că s-ar simți nu chiar bine, sau rău de tot dacă ar fi puși în situația să ridice câteva etaje pe jos sau să ridice careva greutate. Ponderea persoanelor care s-ar simți nu chiar bine sau rău de tot este mai mare în mediul respondenților în vârstă de peste 45 de ani, cu nivel de studii redus, din straturile de jos (1, 2, 3).

Mai bine de 40% din respondenți (în particular cu nivel de studii înalte, din orașe, din straturile de sus) s-au simțit grăbiți, presați totdeauna sau frecvent în ultima lună, iar fiecare al patrulea respondent (în special din mediul rural, cu nivel de studii reduse) s-a simțit descurajat frecvent sau întotdeauna. Fiecare a patra persoană a indicat că avut limitări la serviciu, constrângeri, nu și-a putut îndeplini planurile asumate din cauza stării psiho-emoționale.

80% din respondenți au indicat că nu fumează, iar fiecare al cincilea - că fumează. Ponderea celor care fumează este mai mare în mediul rural, în grupul de vârstă de 18-24 de ani, cu nivel de studii reduse. 2/3 din fumători consumă mai mult de 11 țigări pe zi.

Mai bine de 50% din respondenți au un indice al masei corporative normal, iar 1/3 sunt supra-ponderați sau obezi. Ponderea celor supra-ponderați sau obezi este mai mare în mediul bărbaților, persoanelor în vârstă mai mare de 45 de ani, celor din mediul urban, celor din straturile 1, 2, 3.

Mai bine de jumătate din respondenți au raportat că au avut careva maladii în ultimele 12 luni. Cele mai frecvente maladii raportate includ durerile de spate, tensiunea înaltă, migrena, alergiile. Pe straturi, cele mai frecvente maladii raportate în straturile de jos sunt durerile de spate și tensiunea înaltă. Cele mai frecvente maladii raportate în straturile de sus sunt alergiile, migrena și circulația sangvină.

Mai bine de 50% din respondenți s-au adresat în ultimele luni la medic. Fiecare al doilea dintre ei s-a adresat de mai bine de două ori. Ponderea respondenților care s-au adresat de mai multe ori la medic este mai mare în mediul celor cu studii reduse, cu vârsta mai mare de 45 de ani.

O bună parte din respondenți se alimentează nesănătos, folosind frecvent în alimentație pâine albă, produse prăjite, dulciuri, prăjituri și mai rar - legume și fructe. Este destul de mare ponderea bărbaților, în special din mediul rural care consumă băuturi alcoolice (bere, vin, rachiu, coniac) destul de frecvent - în fiecare zi sau cel puțin o dată în săptămână.

Condițiile de muncă. Mai bine de jumătate din respondenți au raportat condiții de muncă nesănătoase: lucru peste program, gălăgie, praf, evaporare de gaze, presiune de timp, competiție nesănătoasă. Mai bine de 40% din respondenți au menționat că au o muncă fizică grea sau că munca lor se caracterizează printr-o competiție nesănătoasă.

Condiții de trai. Peste 50% din respondenți au casă/apartament propriu, 1/3 – locuiesc în casa/apartamentul părinților și doar 8%- locuiesc în arendă. Ponderea respondenților cu casă/apartament propriu se mărește odată cu vârsta și nivelul de studii. Pe straturi, ponderea respondenților care au în posesie casă/apartament este mai mare în straturile 4, 5, 6 și este mai redusă în straturile 1, 2, 3.

Mai bine de 40% din respondenți au raportat că locuința lor este amplasată într-un loc prestigios; 1/3 – că este reparată conform standardelor europene, este conectată la încălzire centralizată; circa 60%- casa este conectată la sistem centralizat de apă, are baie/veceu în casă; mai bine de 70%- dispune de tehnică modernă în bucătărie, este conectată la TV prin cablu și internet. Condițiile de trai ale persoanelor depind de mediul de reședință și de venituri. Astfel, respondenții din mediul rural, orașele mici, cu venituri mici, din straturile de jos (1, 2, 3) au indicat condiții de trai mai proaste decât cei care locuiesc la oraș, au venituri mai mari sau sunt poziționați în straturile de sus.

Timpul liber. Marea majoritate a respondenților petrec timpul liber lucrând în jurul casei sau în mod pasiv: ascultă muzică, stau pe internet, se întâlnesc cu prietenii, se plimbă. Mai puțin de 20% din respondenți fac sport, se duc la cinema, se duc la biserică, fac lucrări manuale sau diferite activități artistice cel puțin o dată în săptămână. Ponderea persoanelor care ascultă muzică, fac sport, citesc cărți, stau pe internet, se duc la cinema este mai mare în grupul de vârstă 18-24 ani, în mediul persoanelor cu nivel înalt de studii, a celor care locuiesc în orașele mari.

Conform cercetării, 46% din respondenți vizionează emisiunile televizate 7 zile în săptămână, 26%- 4-6 zile, 17%- 1-3 zile și 11%- deloc. Analiza timpului vizionării TV denotă deosebiri esențiale între consumul TV în zilele de lucru și în zilele de odihnă. Astfel, în zilele de lucru, circa 60% din respondenți consumă 1-2 ore pentru vizionarea TV, 29%- 3-4 ore, 9%- 5 ore și mai mult. În zilele de odihnă crește ponderea respondenților care consumă 3-4 ore

emisiunile TV (de la 29% la 35%) și 5 ore și mai mult (de la 9% la 36%). Mai bine de 2/3 din respondenți sunt interesați de știri, fiecare al doilea – de filme și mai bine de 1/3 de emisiuni politice. Ponderea persoanelor interesate de știri și emisiuni politice crește odată cu vârsta și cu studiile. Pe straturi sociale ponderea respondenților interesați de știri și emisiuni politice este mai mare în straturile de sus și mai redusă în straturile de jos.

Fiecare al cincilea respondent este implicat activ sau pasiv în activitățile asociațiilor obștești, religioase, de părinți sau careva cluburi. Mai bine de 80% din respondenți nu sunt implicați în activități obștești.

Interesul față de politică și implicarea în politică. Mai bine de 2/3 din respondenți sunt interesați de politică. Ponderea persoanelor interesate de politică este mai mare în mediul bărbaților, grupurilor de vârstă 35-44 ani, 55-64 ani, persoanelor cu nivel înalt de studii, celor din orașele mari, respondenților din straturile 2 și 6.

Deși ponderea celor interesați de politică este destul de mare, doar fiecare al cincilea respondent a menționat că a participat în ultimii cinci ani la careva acțiuni politice. Ponderea persoanelor participante la activități/manifestări politice este mai mare în mediul bărbaților, respondenților de 18-24 de ani, cu nivel înalt de studii, din orașe mari, celor din straturile 5 și 6.

Circa 40% din respondenți sunt gata și în prezent să se implice în acțiuni politice legale (greve, demonstrații), dacă ar fi organizați de cineva. Între 6-11% din respondenți au menționat că sunt gata să se implice chiar în acțiuni ilegale, cum ar fi greve ilegale, blocarea străzilor, ocuparea unor clădiri etc. Ponderea persoanelor gata să se implice în acțiuni politice este mai mare în mediul bărbaților, persoanelor de 18-24 de ani, celor cu nivel de studii superioare, salariaților, angajaților de la instituțiile private, celor din sectorul neformal, lucrătorilor pe cont propriu.

2/3 din respondenți au indicat că s-ar prezenta la sigur la alegeri, dacă ele ar fi organizate duminica viitoare, 21%- probabil s-

ar prezenta și 16% mai curând nu s-ar prezenta, la sigur nu s-ar prezenta sau nu știu. Ponderea persoanelor care s-ar prezenta la vot este mai mare în grupurile de vârstă de peste 45 de ani, în mediul celor cu studii superioare, respondenților din orașele mari. Ponderea celor care probabil nu s-ar prezenta la vot sau la sigur nu s-ar prezenta este mai înaltă în mediul grupului de vârstă 18-24 de ani, cu nivel de studii reduse, din mediul rural.

Pe straturi, ponderea persoanelor care s-ar prezenta la vot este mai mare în straturile diametral opuse - stratul 1 și straturile 5 și 6 și este mai redusă în stratul 4. De fapt este stratul în care este mai mare ponderea respondenților cu venituri mari, mulți dintre care lucrează parțial sau integral peste hotare, sau muncesc în câteva locuri de muncă mai mult de 40 ore pe săptămână. Persoanele în cauză au mai puțină încredere în faptul că alegerile ar putea schimba ceva, se bazează mai mult pe forțele proprii.

Condițiile necesare pentru crearea clasei medii în Moldova.

Conform rezultatelor cercetării, formarea clasei medii în Moldova se confruntă cu următoarele bariere: costul redus al muncii, care duce la creșterea sărăciei, inclusiv în rândurile lucrătorilor calificați; mobilitatea socială redusă și oportunitățile reduse ale persoanelor din straturile de jos de a se ridica pe scara socială; disfuncționalitatea mecanismului motivațional de a crește capitalul uman, social și cultural; devalorizarea studiilor ca factor esențial al creșterii profesionale și a măririi nivelului de bunăstare; nivelul înalt al economiei tenebre, ce duce atât la reducerea salariilor legale și a asigurărilor/beneficiilor sociale ale populației, precum și la posibilități legale reduse de angajare, creează bariere pentru dezvoltarea businessului mic și mijlociu și provoacă tensiuni sociale; criza sistemului de drept, care duce la încălcări flagrante ale legislației, justiție selectivă și legislație imperfectă; nivelul înalt de corupție în toate structurile puterii și imitarea luptei cu corupția, fapt ce provoacă luarea unor decizii politice și economice netransparente.

Dezvoltarea clasei medii în Republica Moldova ar fi posibilă în baza populației din straturile 4, 5, 6, care se caracterizează prin nivel

de studii înalt, nivel socio-ocupational înalt în următoarele condiții: dezvoltarea politicilor salariale și reformarea politicilor de impozitare prin promovarea impozitării progresive a veniturilor; asigurarea distribuirii echitabile a salariilor în funcție de munca depusă; eliminarea corupției din structurile puterii; perfecționarea legislației; asigurarea accesului populației în procesul de luare a deciziilor; crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea businessului mic și mijlociu; formarea unui mediu transparent pentru dezvoltarea economiei de piață; garantarea condițiilor echitabile pentru asigurarea accesului tuturor cetățenilor la educație și servicii de sănătate. O importanță deosebită în formarea clasei medii o au valorile populației, conștiința economică. Orientarea spre valorile pragmatice ale economiei de piață, sporirea tendințelor de creștere a capitalului uman, social și cultural pot contribui la implicarea activă a populației în dezvoltarea activităților economice.

SUMMARY

Social status of respondents. The sociological research of premises of middle class formation in Moldova shows a very low level of crystallization of social statuses, based on what we can conclude that the process of the formation of classes is just at the initial stage. Analysis of social strata in terms of the middle class criteria: high socio - professional status, high education level, high level of welfare shows some prospects of formation of the middle class in the strata 4, 5 and 6. Respondents in strata 5 and 6 are characterized by high socio - occupational level, high education level and low welfare level. Respondents in strata 4 are characterized by medium socio - occupational level, medium education level and from medium to high welfare level.

Factors influencing social status. According to the research, the social status of respondents depends on certain personal characteristics (education level, socio - occupational status, income, socio - occupational status in the beginning of professional career); parents social status (socio - occupational status and level of education), and social status of respondent partner (socio - occupational status and level of education).

With reference to personal characteristics, according to the research, there is a significant statistical association between the following factors: a) the level of education of the respondent and his socio - occupational status (Cramer's $V = 0.139$), b) the socio - occupational status of respondent and monthly income per family member (Cramer's $V = 0.218$), c) the level of education of respondent and income per family member (Cramer's $V = 0.192$), d) the socio - occupational status of respondent in the present and his socio=occupational status at the first job (Cramer's $V = 0.669$). However the intensity of the relationship between educations - socio - occupational status, socio - occupational status - income is poor. This fact shows that the social transformations that took place in the Moldovan society led to the breaking of logical link between the most

important factors like level of education and socio - occupational status, level of education and income, socio - occupational status and income. This also means that the level of education does not always lead to high socio - occupational status and result in a high quality of life. Within the conditions of a society with poor quality of education, high level of corruption, shadow economy, professional promotion based on relations and affiliation with different parties, the motivational mechanism of social stratification becomes dysfunctional. However, as per the research, the intensity of correlation between socio - occupational status of respondents at the first job and the current socio - occupational status is medium to high, which shows, on the one hand, the importance of socio - occupational status at the first job for career promotion, on the other hand, argues a reduced level of professional mobility due to underdeveloped economy, limited jobs and high unemployment.

According to the research, there is a statistically significant correlation between the following factors: a) socio - occupational status of respondents and socio - occupational status of their parents (Cramer's $V = 0.187$), and b) the level of education of respondents and the level of education of their parents (Cramer's $V = 0.266$). However, the intensity is also weak.

The research has confirmed a statistically significant correlation between a) socio - occupational status of respondents and socio - occupational status of their partners (Cramer's $V = 0.231$), and b) the level of education of respondents and the level of education of their partners (Cramer's $V = 0.509$). However, the intensity of the correlation between socio - occupational status of respondents and socio - occupational status of their partners is low. As for the correlation - the level of education of respondents and the level of education of their partners - the level of intensity is medium to high. This confirms once again the importance of household based social stratification researches instead of person based.

The labor activity of the respondents. As per the research, 80% of respondents are employed and one fifth - is not employed; the

share of unemployed is higher in rural areas, in the group age 18 - 24, as well as in the group of respondents with low level of education.

To overcome the problems of poverty, over 1/3 of respondents work over - program (more than 41 hours per week) in their job places or have several jobs in the same time, and every tenth person is working partially or full - time abroad. The share of those working abroad or over - program is higher in strata 4; the share of those working part - time – is higher in strata 1; the part - time job is characteristic for women, elderly people, students, self - employed.

Every second employed respondent is working in public institutions, 43% - in private institutions, and every tenth - in the informal sector or in the household. Per social strata, 2/3 of respondents in strata 5 and 6 are employed in the public sector and more than half of respondents from strata 4 - in the private sector. The share of respondents who are employed on a permanent basis and receive social insurance, paid sick leave, annual leave is higher in the public sector than in the private one. As a result, the share of respondents receiving social security benefits is higher in strata 5 and 6 and is lower in strata 1 - 4. The share of respondents that have subordinated employees is also higher in strata 5 - 6.

The level of adaptability to new conditions (no fear of job loss, no fear of unemployment, no fear to change the occupation) is higher in strata 4 - 5 and is lower in strata 1 - 3. 1/3 of respondents have a previous experience with unemployment or are currently unemployed. The share of those who experienced unemployment is higher among people with low level of education, in rural area, as well as in strata 1 - 3.

Income of respondents. Over 60% of respondents have a monthly income per family member less than 2,000 lei, which also is below the subsistence minimum for 2015 (1, 734 lei) or slightly above the subsistence minimum. Every third respondent indicated a monthly income per family member between 2001 and 5000 lei and 7% - more than 5,000 lei. The share of respondents with monthly

income per family member higher than 2, 500 lei is higher in strata 4, 5, 6 and is lower in strata 1, 2, 3.

More than half of respondents said that their incomes are much lower than needs, every fourth respondent said that their income is slightly lower than needs, and every fifth - that incomes are equal to or even higher than needs. The share of people with incomes much lower than needs is higher in rural areas, in small towns, among respondents with low level of education, as well as among respondents in strata 1 - 3.

90% of respondents from strata 1, 2, 3, 5, 6 declared as their main source of income salary, pension, and allowances. In case of strata 4, 75% of respondents mentioned salary, pension, scholarship as the main source of income, and 25% mentioned as a main source of income individual entrepreneurship, rent of properties, remittances.

More than 80% of respondents have properties. The share of those who do not own properties is higher in strata 1. More than 2/3 of respondents who own properties mentioned that if they would sell all the properties and pay all debts would remain with some savings.

According to the research, the purchasing capacity of the respondents is quite low. Thus, more than 2/3 of respondents could not afford to support financially a child to study abroad, more than half of respondents cannot afford trips abroad, 90% of respondents would not be able to buy apartment, 83 % - would not be able to buy the car, 46% - would not be able to buy technical equipment for the household. The share of those who could afford to buy the mentioned above things is higher in strata 4, 5, 6 and is lower in strata 1, 2, 3.

Self - identification of respondents with social class. The vast majority of respondents are not aware of the characteristics of a social class and identified themselves with the class, which in their view would correspond more to their social position in the community, neighborhood, and family. Thus, about 82% identified themselves with the positions that correspond to the lower middle

class (43%), core middle class (27%) or upper middle class (12%) and only 18% identified themselves with the lower class. The share of respondents who identified themselves with the upper middle class is higher among respondents aged 18 - 24 years; the share of respondents who identified themselves with the lower class is higher among persons aged 65 years and older.

Analysis of the results of self - identification social per strata shows that the percentage of respondents who identified themselves with the lower class or lower middle class is higher in strata 1; the percentage of respondents who identified themselves with core middle class core is higher in strata 2 and 3; the percentage of respondents who identified themselves with - the upper middle class - is higher in strata 4, 5, 6.

The majority of respondents believe that in Moldova exists large/very large conflicts between the class of politicians and other citizens, between people from the top of the society and the bottom of the society, between rich and poor persons.

According to most respondents, the factors that contribute to the promotion of people on the social scale and their positioning in upper classes - elite circles are as following: 1) relationships, 2) money, welfare, 3) social origin – rich families, 4) studies and 5) political connections or party. Analysis of opinions of people in the strata 6, which includes a large number of leaders of different levels, highlighted three basic factors that contribute to the promotion of people in upper strata: 1) relationships, 2) money, welfare and 3) political connections or party.

Health status. Although more than 2/3 of respondents declared their health status as good and very good, over 50% of respondents said they would feel not really good or really bad if they would be in the situation to lift several floors or something heavy. The share of people who would feel not really good or really bad is higher among respondents aged over 45 years, among those with low level of education, as well as in lower strata (1, 2, 3).

More than 40% of respondents (in particular those with high level of education, from the urban areas, from the upper strata) felt hurried, pressured always or frequently at his job place in the past month; every fourth respondent (especially in rural areas, with low level of education) felt always or frequently discouraged. Every fourth person has indicated that had some limitations, constraints at his job place, could not finish the planned activities because of psycho - emotional state.

80% of respondents indicated that they do not smoke, and every fifth – that they smoke. The percentage of those who smoke is higher in rural areas, in the aged group of 18 - 24, with low level of education. 2/3 of smokers consume more than 11 cigarettes a day.

More than 50% of respondents have a normal body mass index and each third respondent is overweight or obese. The share of overweight or obese respondents is higher among men, people older than 45 years, those that live in urban areas, the respondents from strata 1, 2, 3.

More than half of respondents reported that they encountered health problems in the last 12 months. The most frequently reported health problems include: back pain, high blood pressure, migraine, allergies. The most frequently reported health problem in the lower strata are back pain and high blood pressure. The most frequently reported health problem in the upper strata are allergies, migraine and blood circulation.

More than 50% of respondents addressed the doctor in recent months. Every second of them addressed the doctor more than twice. The share of respondents who addressed the doctor more than twice is higher among those with low education, older than 45 years.

There are many respondents that eat unhealthy food frequently; they use frequently white bread, toasted products, sweets, cakes and more rarely - vegetables and fruit. The share of men consuming alcoholic beverages (beer, wine, brandy, cognac) quite frequently - every day or at least once a week is quite high.

Working conditions. More than half of respondents reported unhealthy working conditions: working overtime, noise, dust, gas evaporation, time pressure, unhealthy competition. More than 40% of respondents said they had a hard physical work or unhealthy competition at that their job place.

Living conditions. Over 50% of respondents have their own house / apartment, 1/3 - live in the house / apartment of parents and only 8% - live in rent. The share of respondents with own house / apartment increases with age and level of education. The share of respondents who own house / apartment is higher in strata 4, 5, 6 and is lower in strata 1, 2, 3.

More than 40% of respondents reported that their house is located in a prestigious place; 1/3 said that their house is repaired according to European standards, it is connected to central heating; 60% mentioned that their house is connected to centralized water, and has bathroom / toilet in the house; more than 70% indicated that they have the modern equipment in the kitchen and that the house is connected to cable TV and internet. The living conditions of people depend on place of residence and income. Thus, respondents in rural areas, small towns with low incomes, from lower strata (1, 2, 3) indicated worse living conditions than those living in towns, that have higher incomes and are positioned in the top strata.

Free time. The majority of respondents spend their free time working around the house or passively: listening to music, on the Internet, meet with friends, walking. Less than 20% of respondents play sports, go to the cinema, go to church, make handmade or artistic activities at least once a week. The share of people who listen to music, play sports, read books, stay on the internet, go to the cinema is higher in the age group 18 - 24 years, among people with higher levels of education, among those who live in big cities.

According to the survey, 46% of respondents are watching TV broadcasts 7 days a week, 26% - 4 - 6 days a week, 17% - 1 - 3 days a week and 11% - at all. TV watching time analysis reveals essential differences between TV consumption on weekdays and on

weekends. Thus, on weekdays, about 60% of respondents consume 1 - 2 hours for watching TV, 29% - 3 - 4 hours, 9% - 5 hours and more. On weekends increase the share of respondents who watch TV 3 - 4 hours (from 29% to 35%) and 5 hours and more (from 9% to 36%). More than 2/3 of respondents are interested in news, every second respondent is interested in films and more than 1/3 in political programs. The share of people interested in news and political programs increases with age and education. The share of respondents interested in news and political programs is higher in the upper strata and lower in the bottom strata.

Every fifth respondent is involved actively or passively in the activities of public associations, religious organizations, parents associations or some clubs. More than 80% of respondents are not involved in public activities.

Political interest and involvement in politics. More than 2/3 of respondents said that they are interested in politics. The share of people interested in politics is higher among men, age groups 35 - 44 years, 55 - 64 years, people with high levels of education, those from large cities, respondents in strata 2 and 6.

Although the percentage of those interested in politics is quite high, only every fifth respondent mentioned that participated in any political action in the last five years. The share of people participating in activities / political events is higher among men; respondents aged 18 - 24 years, among those with high level of education, from cities, from the strata 5 and 6.

About 40% of respondents are ready to participate in legal political actions (strikes, demonstrations), if someone would organize. From 6 to 11% of respondents said they are ready to participate even in illegal political actions such as illegal strikes, blocking streets, occupying buildings, etc. The share of people ready to participate in political actions is higher among men, people aged 18 - 24 years, those with high educational level, employees of private institutions, those from the informal sector or self - employed.

2/3 of respondents indicated that they will go to vote for sure, if the elections will be organized the next Sunday, 21% said that may be they will go to vote, and 16% will not go to vote. The share of people who would go to vote is higher in the age groups over 45 years, among those with higher level of education, among respondents from large cities. The percentage of those who likely would not go to vote is highest in the age group of 18 - 24 years, among those with low level of education, from rural areas.

The percentage of people who would go to vote is higher in opposite strata - strata 1 and the strata 5, 6 and is lower in strata 4. The strata 4 includes the greater share of respondents with high incomes, many who work partially or full time abroad, as well as in several places, for more than 40 hours per week. Those respondents have less confidence that the elections would change anything and rely more on own forces.

Premises for formation of middle class in Moldova. As per the research, the formation of the middle class in Moldova faces the following barriers: a) low cost of labor leading to increased poverty, including among skilled workers; b) reduced social mobility and opportunities for persons from lower strata to advance in upper strata; c) failure of the motivational mechanism to increase human, social and cultural capital; d) devaluation of studies as a key factor for advancing on occupational scale, as well as for income increase; e) increased level of shadow economy, leading to illegal salaries, limited access to social insurance / social benefits and reduced opportunities for legal employment; j) undeveloped small and medium enterprises; z) crisis of legal system, which leads to violations of law, selective justice and imperfect legislation; i) high level of corruption in all structures of power and imitation of fight against corruption, leading to non - transparent approval of political and economic decisions.

The formation of the middle class in Moldova would be possible based on strata 4, 5, 6, which are characterized by high level of education, and high socio - occupational status, within the following

conditions: development of wage policies and reforming tax policies by promoting the progressive taxation of income; ensuring equitable distribution of wages according to work; elimination of corruption in power structures; improving legislation; ensuring access of the population to decision - making process; creating favorable conditions for development of small and medium business; development of a transparent environment for the market economy; guarantees fair conditions to population to ensure access to education and health services.

Population values, level of economic consciousness are also of particular importance in the process of formation of middle class. Orientation toward pragmatic values of the market economy, increasing growth trends in human, social and cultural capital can contribute to enhancing the involvement of population in development of different economic activities.